

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/4 évre 7 frt, 1/2 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.

Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A megvalósuló ideál.

Budapest, április 13.

(v.) Mesének vélték egy-e, hogy lesz Magyarországon idő, amikor a törvénynek szentsége és szigora áll oda őrségül a választások tisztasága mellé, hogy biztosítsa a nemzeti akarat számára a feltétlen és hamisítatlan fogantatót? Abban a konkrét világban, amelynek ti voltatok a gazdái, bolondos gyermekmesének látszott csakugyan ez a feltevés. Volt pénzetek, mint a pelyva; a tiétek volt a hatalom; s úgy rülették erre az országra, mintha az örökkévalóságot is tud akarna élni az a korszak, amelynek tartalmát s irányát ti adtatok. S lám, az a ti dölyfös valóságok mesévé vált, ez a mi bolondos gyermekmesénk pedig valósággá. Politikátok kimult, nem is a harcmezőn, hanem a pellengéren s most onnan a másvilágról nézi a mi ideáljainknak diadalmas testtévalását. A Széll-kabinet ma tette le a képviselőház asztalára a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslatot. Megfordult az már egyszer ugyanott. Akkoriban a sunyi taktikázás vitte oda, azzal a titkos eltökéltséggel, hogy történiék bármí, de törvénynyé válni az a javaslat nem fog soha. S nem átalítottak lóvá tenni egy egész nemzetet, a bolondját jártni egy ország parlamentjével, belehurcolni magát a jóhiszeműségében félrevezetett koronát is egy rosszhiszemű komédiába, csak hogy megbuktassák ezt a javaslatot, mely halálos csapást mért volna az ő rendszerükre. Ma egyenes szándékkal és tiszta kézzel hozta vissza Széll Kálmán ezt a javaslatot a parlamentbe. A kuriai bíráskodásnak rövid és sima lesz az útja a Ház asztaláról a törvénytárig. A javaslat benyújtása egyszeresmind a törvénynyévalást is jelenti, valamint a törvénynyévalás a gondos és becsületes végrehajtást.

A Bánffy-korszak ezzel a mai nappal zárult le igazában. A kompromisszumba

csak belehalt, de a kuriai bíráskodás temeti el. Abból a sírgödörből, amelybe ez a javaslat dobja e korszak kadáverét, nincs többé feltámadás; még a végítélet napján sem fogja azt a sziklatömböt félretolhatni, amelyet a kuriai bíráskodás hengerit sírja fölé. Meglesz a törvény, mely a parlamentet ismét bekapcsolja a nemzeti akaratba; s az új korszaknak köteleességérete és becsülettudása gondoskodni fog róla, hogy semmi se csorbithassa e törvény fogantatóját. Van ebben egy nagy expiació és egy örvendetes megváltás. Az expiació a multnak szól, a megváltás a jövőnek. Ez a javaslat torolja meg az erkölcsi kútmérgezésnek szörnyű vétkét, amelyet a legyőzött kormányrendszer követett el az egész nemzetben. Ez a borzasztó fertőzés nyavalyássá tette az országnak politikai szervezetét: jellemorvadás volt e korszaknak neve. Eladóvá lett e földön minden: az egyének joga, a parlamentnek köteleessége, a közvéleménynek lelkiismerete. A választás nem megnyilatkoztatása, hanem lenyűgözése és kijátszása lett a nemzet akaratának. A hatalom parancsolt, a nemzetnek akarva, nem akarva engedelmeskednie kellett. Akit meg nem puhított az adminisztratív üldözés, azt megejtette a pénz; aki nem volt megvesztegethető, annak elébe meredt a szurony. Csellel és csábbal, erőszakkal és furfanggal dolgozott a hatalomnak gépezete, hogy lebírja, vagy kijátszsa, de akár így, akár úgy meghusítsa a nemzeti akaratot. Ez az a mult, amelynek most meg kell bűnhődnie. Ez az a rettenetes vétek, amelyért most kijár a megtorlás. A rendszer megbukott, de ez a javaslat még meg is bélyegzi most. Nem elég, hogy fel nem támadhat többé soha, hanem meggyalázva adatik át emléke az enyészetnek.

És jön az erkölcsi megváltás, a nagy megtisztulás, amely útját szegi a nemzeti züllésnek s megnyitja a szebb és

jobb jövőnek kapuját. A pénz és a hatalomnak kegye nem lesz többé jogcím a törvényhozói hatalomban való részesezésre; a tudás, az érdem, a meggyőződés szilárdsága és az elvi tartalom adja meg ezentul a minősítést a képviselői állásra. A mandátum nem azé lesz, aki többet ad, hanem azé, aki többet ér. A közlekiismeretről lehullanak a bilincsek, a nemzet visszanyeri méltóságát s a bizalomnak tiszta és erős kapcsa fogja az országot a parlamenthez fűzni. A tiszta és szabad választások kiirtják majd közéletünkől azokat a kártékony hazugságokat, amelyek benne felburjánzottak. A parlament, amely eddig csak egy összevásárolt tömeget ismert, ezentul ismeri és elismeri majd a nemzetet, amelynek tisztelni kell akaratát és épségben tartani minden jogát. A nemzet pedig, amely eddig vokskufarokat látott a képviselőkben, szeretettel és bizalommal tekint ezentul parlamentjére, amelyben az ő szabad akaratának önértékes kiválasztottjai sáfárkodnak tiszta szándékkal és önzellenül az ország dolgai felett. S az új rendben helyreáll ismét az, ami az utóbbi években teljesen kipárolgott politikai életünkől s ami nélkül a parlamentarizmus merő komédiává süljed: a felelősség tudata. A parlamenti rendszernek elvi hátgerince a felelősség és pedig az erkölcsi épp úgy, mint a politikai. Ahol a parlament nem érez erkölcsi felelősséget a nemzet irányában, ott üres fikcióvá sorvad a hatalomnak politikai és jogi felelőssége a parlament irányában. Ahol a képviselő nem tart a választók osztracizmusától, ott a kormány nem tart a vádálhelyezéstől. Ilyen viszonyok között az alkotmányos tényezők feladatainak nincs szankciója. A nemzet ellene fordulhat a parlamentnek s a parlament a nemzetnek, a kormányhatalom pedig mind a kettőnek. A nemzeti akarat pedig, amely ott, ahol a felelősség eleven valóság, a kormány politiká-

T Á R C A.

A tavaszi mütárlat.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Lyka Károly.*

Csunya szeles időben mentünk a csatátér felé, ki a Városligetbe, ahol most kemény versenyt vív a magyar művészet a külföldivel. A párbaj egyenlő feltételek mellett folyik: *arma sunt aequalia*, mondanók a német diák-terminológiával. A külföld tudniillik nem küldte a legjavát, a magyarok pedig akkorát szöktek előre, hogy most ezen a kiállításon körülbelül egyenlő fegyvereket mérnek össze. A küzdelem vége, úgy sejtjük, a magyaroknak juttat diadalt. Ennek nagyon örülünk, de mégsem bizzuk el magunkat, mert hisz a külföld legkeményebb legényei még hátra vannak; ha azoknak magaslataira emelkednek a mi művészeink, akkor mondhatjuk csak: megadatik a pihenő nap.

Hatalmas, háborus embléma gyanánt emelkedik mindjárt a Múcsarnok görög oszlopsora előtt Róna József Eugen-szobra, a zentai törökverő hős. Szilaj, földbe cövekel paripáján diadalmasan, délcegen ül a marsall, a bronzszobor pedig kedves, enyhe játékok úz a tavaszi lég ezer reflexa. Ide kellett ezt a szobrot állítani s nem be a Múcsarnokba. Ha ez a hatalmas lovas beugratna a bársonyos termekbe, agyonnyomná nagyságával, merész impetusával mindazt a tömörködő filigrán munkát, amivel most a Múcsarnok falait fölékesítették. Odabenn csunya, barna

lovagnak néznék, sötét, fénytelen caballerónak, arányai ellapulnának, vaskosan s idegenül állana a mozaikpadlón, amely nyögne az ötvenöt mázsa bronz súlyja alatt. Ide kellett ki állítani, igazi helyére, a szabad levegőbe, hisz annak termett Róna műhelyében, hogy egykoron Zenta piacán játszadozzék hatalmas ereformán a napsugár. A szobor tudniillik „magántulajdon” (annak jelzi a katalógus), a szerencsés „magántulajdonos” pedig nem Budapest székes főváros, hanem a Bácska híres Zentája. Ennek a merészen író és szép asszonyokkal teli magyar városnak köszönjük átmeneti itt tartózkodását az első lovasszobornak. Budapestnek ugyanis — ki gondolná? — nincsen egyetlen lovasszobra sem; hajdanában esz-náltatott egyet a nagy Mátyás király, Zsigmondét, amely főnn sötélt a budai királyi vár előtt, a szent György-piacán, talán éppen azon a helyen, ahol most bontogatják s tagonkint széjjelrofolják a Hentzi-szobrot. Az volt Budapest utolsó lovasszobra. A török persze ágyut öntött belébe, a maradék érebel pedig szarkalásbas sustákok vert. Azóta nem vágatott be a magyar fővárosba efféle bronzparipa, csak ez az egy, amelyik némileg még magán viseli tűzben való megszületésének nyomait. Miután a zentai érehs csak két havi látogatába jött hozzánk, hát hatalmas tagjait csak úgy összenagyolták: a paripa combjait beleillesztették a törzsbe s hosszú, jól kiálló szegekkel verték össze. Szinte úgy hat ez a pompás mén, mintha a csatából ugratott volna ide s büszkén mutogatná a szűgyébe, combjába furódott török nyilakat: az ére-öntő legények szögeit.

Némi karaktert ad ez a dalia a kiállításnak. Bizonyos tekintetben ugyanis a szobrászok

kiállításának lehetne a tavaszi Szalónt nevezni. Ritka dolog, hogy ennyi jó vésett és mintázott mű kerül össze a Múcsarnokban, közte olyan finom, szeszszel teli munkák, mint a *Stuck* gyönyörű kis bronz-szobra, amely végtelen egyszerűségével és hatalmas formáival nagyon élénken feleleveníti bennünk a majestétikus görög műveket. *Teles, Ligeti, Weinberger* és mások csupa olyan holmit küldtek a műtermükből, amelyekben hosszan elgyönyörködünk. De most csak futólag írjuk ide mindezeket a neveket, mert sietős a dolgunk: hatszáznál több képet, szobrot, rajtot, arkitekturát, metszletet, illusztrációt, szőnyegket kell itt végignéznünk, csak egy kissé, csak kortyontként, csak fél-ajakkal izlelgetve, mert a kiállítás gazdag jó alkotmányokban s mi valamennyitől rögtön magunkba akarunk szívni azt a gyönyörűséget, amelyet piktorok, szobrászok a legjobb hanulatuékban raktároztak el bennük szokatlan bőkezűséggel. Keressük sietve a nagy dolgot, a mesterművet, a mindenek felett állót, a mindent lefőzött; hol van, melyik teremben rejtőzik? S amint így végig sietünk ama bizonyos premiére-izgalomban, egyszerre szemünkbe ötlük: ejnye de jó, ejnye de nagy haladás. A magyar művészek csakugyan erősen törnek előre, jó uton járnak, még csak itt-ott valami szélesebb vonás, valamivel több invenció, egy kissé mélyebb intimitás vagy durcásabb erő s aztán bátran kihivetjük az egész szalónt Münchenbe, Berlinbe, Párisba. Lám, minő öles léptekben mennek előre ezek az emberek mind: itt egy *Mihálik*, ott egy *Seldnyi, Kernstock*, azután *Fényes*, csupa nagyon megerősödött legény. Megállunk szinte hitetlenül egy-egy szám előtt: régebbi faktura, de egészen új zamat, a kezét ösmerjük, de még sem hihetjük,

ában lép frigyre a korona akaratával, a kórosan elfajult viszonyok között kívül reked az alkotmány által neki szánt hajlékon s elbujdosik oda, ahol szívesen fogadják be: a politikai jogokkal nem bíró tömegek lelkének forradalmi ösztönökkel bélelt rejtekeibe. Ami zavart és vesztélyt politikai életünk az utolsó években mutatott, az mind a felelősség érzetének elcsúszásában s a nemzeti akaratnak forradalmi tájakra való elbujdosásában leli magyarázatát. A választások tisztasága és szabadsága egy csapással meggyöngyítia s bajokat. A szeplőtlen mandátum erkölcsi felelősséget hárit a képviselőre; a tiszta forrásokból fakadt parlamenttel szemben pedig nem marad irott malaszt a hatalomnak politikai és jogi felelőssége. Az alulról fölfelé és a felülről lefelé ható felelősségek e kölcsönös játéka teremti meg és biztosítja a politikai élet egyensúlyát. A nemzeti akarat edzi erőssé a parlamentet, a parlament ereje ad ellenállhatatlan súlyt a kormányhatalomnak s e tényezők összeműködése teszi lehetővé a nemzet egészséges fejlődését az alkotmányosság alapján. Csak nemrég láttuk, mennyire súlytalan és meddő a többségi akarat az olyan parlamentben, amely nem szerve a nemzeti akaratnak, hanem gyümölcse a nemzet erkölcsi eltévelyedésének. Itt folyt le az a dicstelen színjáték megannyiunk szeme előtt. A többség óriási arányú volt, vezetőjének megvolt az elszántságnak hallatlan foka, s mégis kudarcot vallott a politikája. Kudarcot kellett vállalnia, mert az a többség nem képviselte a nemzetnek többségét s mert akaratát a közvélemény előtt nem volt erkölcsileg akkreditálva. Ha tiszták és szabadok a választások s a parlamentben csak egyetlen egy szónyi többség is határoz valamit, a nemzet megnyugvással fogadja a határozatot s minden olyan törekvése, amely ezt a többségi akaratot meg akarja hiúsítani, ráfutni az államcsíny bélyegét s a népek szükségjével, a forradalommal reagál ellene. De ahol a pénz és a presszió harácsoltt össze egy parlamentet, ott a legóriásibb méretű többség akaratának sincs ilyen leküzdhető ereje. Tiszta parlamentnek egy szónyi többsége nagyobb erkölcsi és politikai hatalmat képvisel, mint zavaros forrásból fakadt parlamentnek akár egyhangú szavazata.

Üdvözljük a kuriai bírásokodást, mint zálogát a nemzet politikai és erkölcsi megújulásának. És üdvözljük Széll Kálmánt, ezt az egyenes lelkű, klasszikus hagyományok után induló s eszményi célokért lelkesülő

államférfiut, ezért a jelentős lépésért, amelyvel a magyar közélet restaurálásának nagy művét megkezdi. A közelmúltnak süllyedéséből im fölfelhalad ismét a nemzeti fejlődés útja. Az örvényből, ahol elfulladtak nemzetünk erényei és jogai, verőfényes magaslatokra vezetí Széll Kálmán a magyar politikát. A megújulás érzése bizserget végig a nemzetet; a lelkeiben kikelet támad, reményt keltő és derűt hintő kikelet. A nemzet e tavaszának első virága a kuriai bírásokodás. Örvendve köszöntjük ezt az első virágot s várva várjuk áldásos gyümölcseit.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, április 13.

A képviselőház ma úgy tett, mintha az igazságügyi tárca költségvetésével se tudna végezni s az utolsó órában úgy erőt vett a buzgóság, hogy hamarosan még a *honnemzeti költségvetést is elintézte*. Csodának tetszett ez a sietség, de az események meghozták a kulcsát.

Mert ahogy a két tárca költségvetése le volt tárgyalva, ime fölemelkedett *Plósz Sándor igazságügyi miniszter* és szolt:

— Van szerencsém *betervezteni a kuriai bírásokodásról szóló törvényjavaslatot*.

Hatalmas éljenzés hangzott fel, mert hiszen ezzel a javaslattal immár a paktum utolsó pontjainak abszolválásához jutott a törvényhozás. Szinte ünnepi öröm uralkodott el az egész parlamenten s a miniszterelnök ebben az emelkedett hangulatban hozzájárult *Polónyi Gézának* indítványához, hogy ez a fontos javaslat a hárszabályok revíziójával párhuzamosan egy ad hoc bizottságban tárgyalassék. Ennek a bizottságnak a megválasztása iránt azonban csak később fog javaslatot tenni a kormány, egyelőre pedig rávette a parlamentet, hogy az utolsó tárca költségvetésének gyors letárgyalása érdekében pénteken — s ha kell szombaton is — egy órával tovább tanácskozzék a Ház. Ebbe szívesen ment bele a törvényhozás s így biztosra vehető, hogy a jövő héten már megindulhat az *appropriáció* vitája.

S azután megkezdődhetik a reformok munkájának korszaka...

A képviselőház ülése április 13-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Peresztei Dezso*, később *Daniel Gábor*.
A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán*, *Plósz Sándor*, *Darányi Ignác*, *Hegedűs Sándor*.

(Az igazságügyi tárca.)

Ziöcsy Antal: A táblai és kuriai kisegítő bírakat, ha van szükség rájuk, ki kell nevezni, ha nincs,

miért alkalmazzuk őket? A táblai bírák, a törvényszéki elnökök és főügyészi helyettesek egy fizetési osztályba tartoznak s mégis külön összlétszámba foglalja őket a miniszter. Ez hátrányos a táblai bírákra és a vidéki törvényszéki elnökökre nézve. Az egyenlő elbánás elve azt követeli, hogy az ügyészek és alügyészek részére megállapított 300 ft pótlékot a törvényszéki bírók, járásbírók és albírók is megkapják. Nem helyesli, hogy a törvényszéki bírók sorából kirendelt vizsgálóbíró 300 ft pótlékot kap. Ezekre a visszasszágokra hívja fel a miniszter figyelmét.

Schmidt Károly: A csödtörvény revízióra szorult. A csödvagyyon kezelési rendszere teljesen hiányos. A külföldön is rossz a csődeljárás. Az eljárási költségek a csödvagyonnak legalább 10—15%-át fölemésztik. Külföldön ki van mondva, hogy a költségek a csödtömegek bizonyos százalékát túl nem haladhatják. A Kuria hatáskörét tullepte, mikor a kényszerfotografálást megengedte. Ez nem egyéb, mint az egyéni szabadság megsértése. Örömmel fogadja a büntetőtörvénykönyv revízióját. Erre már nagy szükség van. A kereskedelmi törvény revízióját szükségesnek találja különösen kereskedőink szempontjából.

Györy Elek: Az általános vitában az igazságügyi politikáról is szokás szólni. Kénytelen konstataálni, hogy erre nézve a miniszternek egy szava sem volt. Programja csak részletezés. Semmi újat nem mondott a miniszter. Ha valaha, úgy épp most lett volna szükség arra, hogy programja az újdonság ingerével hasson. A rendszerváltozás erre nagyon is alkalmas adott. Azt a szellemet, mely a sajtószabadságot korlátozta, száműzni kell. (Ugy van a szélsőbaloldalon.) Nem a paragrafusok hatolnak a legalsóbb néprétegekbe, hanem a szellem. Igaz, még a mostani igazságügyi kormány kezdetén vagyunk, de azért már most ki kellett volna jelenteni azt, hogy az a szellem, amely eddig uralkodott, nem kísért majd többé.

Nagyon jól mondta a miniszter, hogy számos javaslatot és rendeletet szükséges a szakbizottságok elé bocsátani, mielőtt nyilvánosságra kerülének. Van az igazságügyi kormányban, az orszagnak egy szegénye: az, hogy büntetőjogi szuverenitásunk még ma sincs meg a *hadsergében*. Nem bízhat, hogy a büntetőjog terén is közös ügy legyen. Szóval járni bárhon az a magyar, mint katona. Kell, hogy hazaja törvényei szerint itélkezzenek fölötté. (Éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Évtizedek óta sürgeti az ügyvédi kar a nyilvánosságot és a szöbeliséget. A miniszter azt mondta, hogy ez most már készülőben áll. A bírói szervezet, ahogy ma van, szóbeli eljárásra lehetetlen. A bírói képzést meg kell azért változtatni, mert vezető elme kell a tárgyalások vezetésére. A bírói függetlenséget nem a szervezetben, hanem az egyén lelkismeretében, öntudatában kell keresni. Kikél a pártpolitikai rendszer ellen. Addig, míg azt a bírót, aki választásoknál a kormánypárti jelölt ellen szavaz, üldözik, nem lesz bírói függetlenség. A táblai és kuriai kisegítő bírák rendszerét is kifogásolja. Tessék ezeket kinevezni. Nem lehet várni azt, hogy aki folytonosan az aktákat bujja, majd a szóbeli eljárásnál helyesen vezesse a tárgyalásokat. Nem helyes ma a kinevezési rendszer sem. Ajánlja a miniszter figyelmébe, hogy a törvényszéki bíróból legyen járásbíró, nem pedig aljegyzőből és jegyzőből. (Helyesítés a szélsőbalon.)

Az ügyvédi rendtartás fejtelensége ellen szolt. Egyesek hibáért nem szabad a közbiztonságokat megnyírni. Az igazságügyi kormány irányítójának mindig valami egységes eszmének kell lennie. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy a kabinetben addig, míg ez a jelszó érvényesül: *Justitia regnorum est fundamentum*, mindig az igazságügyi

gyog ugyanaz a kéz festette ezt a munkát. Utánanéznünk a katalógusban: csakugyan *Tölgyessy* ez a kép, az meg *Újváry*, *Pállya Celesztin* és *Kézdi-Kovács László* is roppantul előre tört. Lám, nincs min kétségbeesni, titkos remények valósulnak itt meg. Egy sor régi ismerős mellett megyünk végig. Mind, mind megismerosodott, egyik-másik ugyancsak kivágta a hatvágiást, teszem *Fereny Károly* az ő setét, madonnaareu férfiképével, vagy *Mannheimer*, ott meg *Paczka Ferené* lep meg. Ide-oda járkálva a nagy termekben, egy gondolat kezd bennünk formát ölteni: a téli *tájképtárlat* után ez *figurális tárlatnak* hat. Egy festő ugyan azt mondta erre a megjegyzésre: kérem, nyáron künn festünk a szabadban, tehát csupa tájképet szállítunk a „télire”, most azonban egészen télen benn ültünk a műhelyben, ahol modelt tartottunk, nehogy „hasból” kelljen festeni.

Ebben lehet valami igaz: kis okok gyakran járnak nagy eredményekkel, én azonban mégis azt hiszem, hogy a magyar piktorok most végre kezdik *felfedezni az embert*. És ez nagyon fontos dolog. Titkos aggodalommal néztük a „télit”: hát ez a sok művész mindig csak ligetet, fát, kődot, felhőt, campagnát, falusi udvart akar festeni? Csupa néptelen, hoidbeli tájakat, mintha kihalt volna a föld remeke: az ember?

Körülbelül olyasmit érezünk a téli kiállításon, mintha, teszem, Keckemet piacón volnánk, hajnali háromkor, amikor még csak ponyvát, házat, fát, felhőt és hám nélkül való szekeret látni. Most megjöttek a vásárosok is, emberek minden irányból, tarka, mozzgó figurák, amelyek egyszerre elterelik figyelmünket a természet nagy eszöndéleteiről. Bevonultak az élet-vásár emberei a kiállításhoz: kissé sajtóságos alakok, de hisz korán van még, most csak a külön-

cök, az este kelők, a fősvény telkes-gazdák jönnek, a rendes nép, az igazi nép majd csak azután gyűlik egybe a piacon.

Egy kicsit sajtóságos alakok ezek még, de hirhozi a később meérkező tömegnek. Ezek még fantasztikusak, furesán ruházottak, kirivók, nekünk egy csoport idegenek, mert idegenkés a formájuk, a lelki életük, a mozdulatuk, mindenük. De denique emberek s ez egészen más arculatot ad a kiállításnak. De utat is mutat az ember intím, sokoldalú felfedezése felé. Az az erős természet-studium, amelyen a magyar festők java része a közelmúltban átesett, megélesztette összes fegyvereiket: derekasan megerősödtek rajzban, színben, intima felfogásban, sok új fogást tanultak meg, sok ismeretlen szempont lett világossá előttük. Az erőteljű duzzadó ember nem elégszik meg a hétköznapi rendes munkával, hanem valami rendkívüli föladat megoldásával könnyíti magát. Gladstone fát vágott, Böcklin a talentuma feleslegét azzal csapolja le, hogy a kormányozható léghajóval bibelődik, Stueck megunta a festést, amely már túlságosan kevés nehézséget ad neki s hozzáfog a szobrok egész sorához, mások a műipar, az architektúra, a politika, az irodalom és a tudomány kemény dióit törlik, hogy tudjanak erejük feleslegén. Azt az erőfelesleget, amelyet a magyar művészek a természet-studiummal halmoztak föl magukban, most, azt hiszem, az ember komplikált és nehéz problémáit, ak megfejtesével akarják értékesíteni. Talán soha sem került annyira emberkép a Múcsarnokba, mint ezidén, s mi ebben örvendetes jelét véljük látni az erőgyarapodásnak.

Ezt a kis teoretizálást senkire sem merném ráerőszakolni, lehet, hogy nem találtam el vele a tárlat új karakterének szülőcökát. Csak

ide írom szíves kontempláció előjából. S nem vesztegtek nála egy percig sem, mert ime sikerült felfedezni a kiállítás „nagy dolgát”, a *clout*, a mesterművet. Legalább annak tartom *Mednyánszky* mester „Virágzó fajt”, smellyek a tavasznak ködből kitérő zamataival frissítik fel idegeinket. Megint *Mednyánszky*? — kérdi a Múcsarnok szorgalmas látogatója. Bizony megint és remélhetőleg még nagyon sokszor megint. A nagy talentum dus és pazarló, csak úgy szórja adományait. Temérdek van benne: amit más verejtékes munkával szed össze, azt ő a kabátja ujjából rázza ki. Megint egy *Mednyánszky*, a legjavából, erősebb és költőibb a tavalyinál, közvetlenebb is, könnyebb, igazabb, üdöbb, lírikusabb. Akik tavaly hajtóvadászatot tartottak az ő lila színére, az idén ne is vátszanak vadászjegyet. „Lilátlan” kép ez, friss mint a bibókakadás. Ugy szerelnék róla a tavaszi rügy izével itatót sorokat írni, de a penna nem arra való, hogy átírja más hangnemre azt, amit egy mester megkomponált. Az igazi kép megmagyarázhatatlan, leírhatatlan, tollal, szóval, vésővel, fényképező lemezzel utól nem érhető, csak a rossz képet lehet elmondani.

Egy kicsit bosszantja szemünket az a csunya zöld fali lebernyeg, amely a *Virágzó fájknak* szörnyen kellemetlen hátteret ad. Úti a képet brutális ráncáival, fényével, lomposágával. Jó volna megszabadítani ezt a finom poétikus művet ettől az unalmas és kellemetlen dekorációtól.

Még csak néhány szót egy pár apróságról, aminek itt van a helye, a kiállításról írt legelső jegyzeteknél. A rendezést dicsérjük, a jury munkája is kielégítő, a Vasary plakátja jó, a katalógus pedig kiállítás és reprodukció dolgában jobb a rendes párisi és müncheni katalógusoknál.

tárca a legfontosabb. Mindig a közszabadságok védelmezését, fenntartását kell szem előtt tartani s míg ez teszi, addig az ország mindig támogatni fogja. (Élénk helyeslés és éljenzen a szélsőbalon.)

Polónyi Géza: Az igazságügyminisztertől többet várt volna, mint amennyit adott. Egy végrendeleti végrehajtót látott maga előtt, mikor a miniszter programját adta elő. Nem akar rámutatni az uralkodó-család házasságjogára, sem katonai bírásokra, de már azt meg kell mondania, hogy az igazságügyminiszter legyen az alkalmatlan öre. Ne legyen olyan, mint amilyen közvetlen elődje volt, hanem legyen olyan, mint Szilágyi Dezső. Szomorú korszak az Erdélyé. Tulajdonképp nem is volt miniszter, hanem csak hivatalnok a miniszterelnöknek. Hogy a kinevezéseknek, a kegyelmességi eseteknek a miniszterelnök adjon direktívát az igazságügyminiszternek, azt nem lehet tűrni. Ugy a férfinak, mint az igazságügyminiszternek melán disze lehet az, ha mint igazságügyminiszter Horváth Boldizsár, Szilágyi Dezsőt, Pauler Tivadart követi, akik valóban az alkalmatlan örei voltak. Tekintse magát a miniszter az alkalmatlan örenek, ragadj meg a gyepőt. Megköveteljük, hogy a közszabadságok mellett az ország közjoga is minden téren érvényesüljön.

Az adminisztrációról szól ezután. Behozták a lajstromozási rendszert. Ennél szerencsétlenebb tákolmány nincs. Tessék csak elmenni a Táblára, a Kuriára, a törvényszékre, ott lehet tapasztalni. Hány-szor küldenek vissza a Tábláról aktákat pótlás végett. Szóló foglalkozik ezután Veszter tegnapi felszólalásával. Ellenzi, hogy a választási bíráskodás ne a Kuriára, hanem a közigazgatási bíróságra bizassék. Követeli a paktum szigorú betartását, mely szerint a választási bíráskodás a Kuriára bízandó. Sok nézet volt itt a Házban a bíráskodás fórumát illetőleg.

Veszter Imre: Arra bizzuk, melyet a többség akar!

Polónyi Géza: A paktum tranzakció eredménye. A paktum pedig megállapította a kuriai bíráskodást és ezért becsületbeli dolog, hogy a paktum, úgy, ahogy kontemplálva van, megtartandó és pedig megtartandó az ellentábor által is.

Szöbahoza ezután, hogy április 11-ike ünnepelésének törvénykezési következménye volt. Más hatása ennek az ünnepnek nincs, minthogy néhány hivatalnok, ki eddig se szeretett dolgozni, e napon ex officio nem dolgozik. A pénzügyminiszter pedig az adóhivatalokat értesítette, hogy takarékosági uton szerezzék be a nemzeti zászlókat. (Derültség.) De a fennálló törvények szerint a határnapokat illetőleg a Gergely-naptár a mérvadó. Mivel azonban Gergely idejében még Bánffy ünnep nem volt, (Nagy derültség.) április 11-ike sok naptárban nincs ünnepnek feltüntetve. Igazságszolgáltatási szempontból okvetlenül mondja ki a miniszter, hogy mily elbánás alá kerüljön április 11-ike. Legjobb lenne az egész ünnepet eltörölni. A miniszter programjával a legközelebbi budgettárgyalás alkalmával fog foglalkozni.

Veszter Imre: Személyes kérdésben kér szót.

Polónyi Géza: Nem öre vonatkoztattam!

Veszter Imre: Azt hitte, hogy Polónyi nagyobb jogász, mint politikus. Csalódott.

Zmeskál Zoltán: De nem vicinálta!

Veszter Imre: A paktum megsértésével nem valószínű, mert nem a fórum a fődolog, hanem az, hogy a választási visszaéléseknek véget vessenek.

Major Ferenc: A törvényszéki orvosi külön vizsga eltörlését sürgeti. A jelenlegi vizsgát oltá-vesztettnek, az orvosi grádura lealázónak tartja, főleg a vizsgára betanító kurzusok miatt. Az új orvos-szigorlati rendszerben már ugyanis gondoskodva van, hogy a törvényszéki orvostanból és közegészségtanból úgy az elméleti, mint a gyakorlati vizsga követeltessek. Ajánlja, hogy az igazságszolgáltatás léte-sítésen gyakorolni állásokat az egyetemen s így ké-pezzék specializáltak a törvénykezéshez. A törvény-széki orvosi állások rendszeresítését és tisztességes dotálását kéri.

Elnök: A vitát bezárja.

Plósz Sándor igazságügyminiszter: Nem, öleit föl minden programjába. Nagyon szívesen megteszi azt az ígéretet, hogy a jog, az alkotmány igaz öre lesz. (Helyeslés.) Kimondotta különben azt, hogy tisztán a közérdeket tartja szem előtt. Nem helyesli, hogy előre működését most bíralat alá veszik. A jövő különben majd megmondja az igazat. A közsza-badságokat intézmények által kell biztosítani, nem pedig egyes változó személyekhez fűzni. A katonai perrendtartás munkálatai előkészületben vannak s nem-sokára az igazságügyminiszter elé kerülnek, amikor alkalma lesz hozzájárulni.

Kijelenti már most, hogy semmiféle pressziót abban a tekintetben, hogy a bírók németül is tudjanak, nem gyakorolnak. A magyar ítéleteket egyszer-űen fölterjesztik a miniszterumba lefordítás végett. Az ügyvédi rendtartásról névbe a főbb irány-elveket előadta. A betétterkesztésnél a takarékoság alatt azt érte, hogy ugyanazért a költségért jobb eredményt érjünk el az eljárás egyszerűsítésével, gyakorlatiabb tétel által. Nagy baj, hogy Kuriánk 90 bíróból áll s mégis kisegítő bírókra van szükség. A Kuria ma túl van terhelve, ezen segíteni kell. A bírák fizetésének rendezését külön nem hoz-hatja a Ház elé, mert az a közhivatalnokok fizetésé-vel függ össze.

Elismeri, hogy a lajstromozási rendszer sok tekintetben nem vált be, de reméli, hogy némely részének módosítása által alkalmasabb lesz. Ezután a javító-intézetekről szól. Igaz, hogy kevés, mind-össze négy a javító-intézet. Hogy valakit a javító-intézetbe vigyenek, ahhoz legalább is két évi eltilés kell s nem szabad közel lenni a 20 éves korhoz. Két új javító-intézetet állít fel: egyiket Kassán, a

másikat Versecon. Amott a munkálatok már meg is kezdődtek.

A javító-intézetekből kikerült fiuk 57%-a jól, 7 százaléka közepesen, 12 százaléka rosszul viseli magát. A többi meghalt. A fejezetek szintén hagynak hátra kívánivalót, különösen a halálózás nagy a fejezek, de a fejezők között is. Erről majd tájékoztatja magát. A vasárnapi hivatalbajlás nem olyan, mint a hétköznap. Ettől a tisztviselők eleget tehetnek vallási kötelezettségeiknek.

Április 11-éről csak egyéni nézetét mondja el. Ez a nap vasárnap, sem más nagy ünnephez nem hasonlít, az ületek is nyitva vannak ilyenkor, a rendes mindennapi élet folyik s így természetesen a bíróságok is tarthatnak e napon tárgyalásokat. Különben ezt megállapítani a bíróságok dolga. A gabona-uzsoráról nem-sokára törvényjavaslat lép a Ház elé, a kuriai bíráskodást úgy, amint az a pak-tumban van, létre fogják hozni.

A csőd-törvény revíziójára a munkálatok folya-matban vannak. Kéri a költségvetés elfogadását. (Helyeslés jöbbletel.)

A Kuria tételenél
Pichler: Gyűző kéri a kisegítő bíró-rendszernek megszüntetését a Kuriánál. Kifogásolja, hogy a pan-csovai törvényésznél még mindig részben a német nyelvet használják.

A járásbírók és törvényszékek tételenél
Rakovszky István: A csornai járásbíró-ság ese-tét hozza föl. A járásbíró beteg s nincs, aki helyet-tesítse. Ezen a visszálógáson segíteni kell.

Meskó László: Argodalmát fejezi ki a fölött, hogy a büntető eljárás életbellelhető volna azok-al a költségekkel és személyzatoritással, ami a költségvetésbe föl van véve. A segédek-lek-nyelvezetők fizetésének javítását kéri. Aki tisztá-ban van a pontos telekkönyvek fontosságával, az bizonyára elismeri, hogy nem helyes dolog, hogy a segédelekkönyvezetők az írásokkal egyenlő fizetést kapjanak. (Helyeslés.)

A királyi ügyészek tételenél
Rakovszky István: Az ügyészek tevékeny-ségüket nem egy esetben nem hivatásuk betöltésére, hanem politikai üldözésekre fordították. Ezeknek visszaéléseit könyörtelenül le fogják leplezni.
Szulovszky Dezső: Könyörtelenül!

Rakovszky István: Könyörtelenül! Akár tetszik az inkompatibilis urnak, akár nem!

Kramolin poszonyi főügyész működésére hívja föl a miniszter figyelmét. A poszonyi főügyész, ahol csak lehet, politikai üldözésekkel zaklatja a pol-gárokat.

A borhamisításokról szól. Felhossa Tauber Zeigmond kis-martoni borkereskedő esetét, aki pin-csejében kutat ásott, hogy annál könnyebben hamis-síthasson. Kéri, hogy miért nem jár el ezekben az esetekben a királyi ügyészség? Valószínűleg azért, mert ezekben a borhamisításokban nagyon magas személyek vannak érdekelve. Nem nyugszik addig, míg ezt ki nem deríti.

Plósz Sándor igazságügyminiszter: A Rakovszky által felhozott ügyeket már részben tanulmányozza, részben tanulmányozni fogja. Kéri Rakovszkyt, hogy az ügyészekkel szemben ne ily uton szerezen elégtételt s ne bíralja addig működésüket, míg a vizsgálat befejezést nem nyer. Forduljon hozzá Ra-kovszky, majd elintézi akkor a dolgot.

Elnök: Ezzel az igazságügyi tárca költség-vetését a Ház részleteiben is elfogadta.

Következik a honvédelmi tárca.

(A honvédelmi budget.)

Szorb György katonai és elfogadára ajánlja a költségvetést.

Gróf Benyovszky Sándor: Nem hiszi, hogy a leszerelésnek eredménye legyen, mert még sok kérdés vár megoldásra. Itt van első sorban a keleti kérdés. A legelső lépés volna a leszereléshez, ha a hatalmak elhatároznák, hogy a hadilétüket nem fogják töb-bet emelni. A költségvetést nem fogadja el. (Helyes-lés a szélsőbalon.)

Kossuth Ferenc: T. Ház! Igen röviden akarom pártunk álláspontját jelezni a honvédelmi tárcára vonatkozólag. Mi azt követeltük minden évben és ebben az évben is ismétlem ezt a követelést, hogy a honvédséget lassák el végre-valahára tüszérgéggel és műszaki csapatokkal, (Helyeslés a szélsőbalodal-on.) mert vagy bíznak a honvédségben, vagy nem. Ha nem bíznak, akkor Magyarországot megsértik, ha pedig bíznak, akkor kötelessége a honvédelmi miniszteriumnak a honvédség harc-képességét emelni. Azt pedig, azt hiszem, senki sem fogja állítani, hogy a honvédség harc-képessége nem növekednék akkor, ha műszaki csapatokkal és tüszérgéggel lenne ellátva. Nem szándékozom a vitában résztvenni, csak ezt a két kö-vetelést pártom nevében ismétlem ebben az évben is. (Helyeslés a szélsőbalodalon.)

Gromon Dezső államtitkár: A honvédelmi mi-niszteriumnak fennállása óta ugyanez a programja: a honvédség harc-képességének fejlesztése és ha a képviselőház az eddigi áldozatkészséggel tanúsítja, ezt a célt nagy mértékben el is fogják érni. Benyovsz-kyval szemben megjegyzi, hogy a dologban diplo-máciai tárgyalások folynak. Kossuthal szemben ki-jelenti, hogy tisztelettel hallik meg a párt elvei előtt, de a honvédség ellátását tüszérgéggel és műszaki csap-atokkal pénzügyi tekinteteket gátolják. Kéri a költ-ségvetés elfogadását. (Helyeslés jöbbletel.)

Elnök: A honvédelmi költségvetés részleteit a Ház elfogadta, valamint tudomásul vette a kapo-slatos jelentéseket is.

(A kuriai bíráskodás.)

Plósz Sándor igazságügyminiszter: T. kép-viselőház! Van szerencsém a képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló törvényjavaslatot benyui-

tani. Kérem ennek kinyomatását elrendelni és elhatározni, hogy előzetes tárgyalás és jelentés-tétel végezt az igazságügyi bizottsághoz utasít-tassék. (Helyeslés.)

Polónyi Géza: T. Ház! Midőn örömmel üdvöz-löm ezen törvényjavaslat benyújtását, egyttal egy tiszteletteljes kérelem, illetve indítvánnyal állók elő. Méltóztatik tudni, hogy a kuriai bíráskodásról szóló javaslat és a házsabályrevíziók közt bizonyos junktim áll fenn. En arra akarom a t. miniszter-elnök urat felkérni, miután úgy a kuriai bíráskodásról szóló törvény, mint a házsabályrevíziók szö-vege szó szerint megállapított dolog, és itt előrelá-tatóság viták elő nem fordulhatnak, de főleg azon intenció által vezetve, hogy a megalkotandó kuriai bíráskodásról szóló törvénynek promulgációja semmi tekintetben akadályokba ne ütközök: nem fo-rog fenn ok arra, hogy miért ne történék meg parallel a házsabály revíziója is; miután ez a javaslat most a bizottsághoz utasítottik, arra ké-rem a mélyen tisztelt miniszterelnök urat, méltóz-tassék a legközelebbi ülések valamelyikén propozi-ciót tenni arra néve, hogy ezen adhoc-bizottság is küldessék ki, hogy a házsabályrevízió kérdésével is egyidejűleg foglalkozhassunk, úgy hogy annak ide-jén az életbeletetésnek semmi akadályja ne lehessen. Nem teszek konkrét indítványt arra, hogy az holnap, vagy holnapután történjék meg, mert a pártoknak e tekintetben meg kell egyezniük a kiküldendő bizot-tásra néve, de fel akarom ezt vetni mint tisztelet-teljes kérelmet, hogy ezzel is siettessem a dolgok előrehaladását. (Helyeslés a szélsőbalodalon.)

Szél Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Amint méltóztatnak ismerni a kérdést azon programbe-szédéből, amelyet ezen a helyen március 1-én tar-tottam, az én álláspontom az volt, — egyezik azzal, amit t. képviselő ur szives volt most mondani — hogy a kuriai bíráskodási törvény tárgyalása után tárgyalja a képviselőház a házsabályok revíziójára vonatkozó javaslatot. Hogy ez megtörténhessék, szándékoztam annak idejében indítványt tenni, hogy a Ház küldjön ki egy bizottságot s azt bizza meg a házsabályok revíziójának kérdésével. Erre nem a propozi-ciót én erről a helyről nem teszek, mert ez a Ház autonóm ügye, ez a bizottság fog azt a tudomást venni azokról a közbens megállapodásokról, a melyek történtek arra vonatkozólag, hogy a házsza-bályok miképpen módosíttassanak s azoknak milyen pontjai változtatassanak meg. Ez azon bizottság kebe-lében fog tárgyalatni és mint a bizottságnak véle-ménye, illetőleg propozi-ciója fog a Ház elé terjesz-tetni. En eddig nem tettem meg ezen indítványt azért, mert összefügg lényegesen a kuriai bíráskodási törvényjavaslat kérdésével, amely, hogy melyik nap terjesztetik elő, azt nem is tudhattam előre. Így leérkezvén ő felségétől a kuriai bíráskodási javaslat előterjesztésének legmagasabb engedélye, az igazság-ügyminiszter ur azt előterjesztette s ezzel az én programom egyik pontja teljesítve van. (Helyeslés.) A Házon lesz a sor ezen törvényjavaslatnak tárgya-lásánál az én kéresem ellenében azon szives előzé-kenységet tanúsítani, hogy a kuriai bíráskodási tör-venyjavaslat lehetőleg azon alakban fogadtassék el, amint azt a kormány előterjesztette.

A házsabályok revíziójára kiküldendő bizot-tág megválasztása tekintetében tisztán csak azt kell még megfontolni, hány tagból álljon ez a bizottság. Engedje meg nekem a t. Ház, hogy erre vonatkozó-lag a legközelebbi napokban nyilatkozzam és kérjem a t. Házat, hogy a komisszió megválasztására iránt határozni kegyeskedjék. Ehhez a dologhoz többet fűzni nem szándékozom, méltóztassék a t. elnök urnak előbb a határozatot kimondani. (Helyeslés.)

Elnök: A beadott javaslat az igazságügyi bizot-táshoz utasítottik.

(Az ülések meghosszabbítása.)

Szél Kálmán miniszterelnök: Miután még egy nagyon fontos tárca van hátra s meglehet, hogy tárgyalása hosszabb időt fog igénybe venni, indítványt nyújt be.

Kívánatos, hogy a tárcák költségvetésének részletes tárgyalása szombatban befejeztessék, mert csak így lesz idő az appropriációs törvénynek itt és a költségvetésnek a förendházban való tárgyalására; talán méltóztatnék kimondani, hogy azon esetre, ha a szükségessé válnék, abból a cél-ból, hogy a pénzügyi tárca költségvetésének tár-gyalása szombatban befejeztessék, holnap és holnap-után délutáni három óráig tartja a t. Ház az ül-ését, tehát egy órával feltétlenül meghosszabbítja azon esetre, ha a Ház t. tagjai közül annyian veszik igénybe a szólás jogát — amelyet megszori-tani semmiestre sem akarok — hogy ezen tárca tárgyalása hosszabb időt venne igénybe. (Élénk helyeslés.)

Ajánlom a t. Háznak indítványomat elfoga-dásra. (Helyeslés.)

Elnök: A Ház a miniszterelnök indítványát el-fogadja. Ennélfogva holnap és holnapután szükség esetén délutáni három óráig fognak tartani a Ház ülései. (Helyeslés.)

Az ülés két órákor végződik.

BELFÖLD.

A kuriai bíraskodás. A képviselőház mai ülésén Ploz Sándor igazságügyminiszter benyújtotta a *kuriai bíraskodásról* szóló törvényjavaslato. A javaslatot a közönség ismeri még a Bánffy-kormány idejéből, amikor a képviselőház le is tárgyalta. Az új javaslat a régivel azokban a pontokban különbözik, amelyeket a Széll-kormány a pártközi konferencia eredménye gyanánt illesztett belé. Ezeket az új intézkedéseket annak idején, a kompromisszum-tárgyalások során bőven ismertették.

Széll Kálmán és az osztrák alkotmány. A *Berliner Tagblatt* ma érkezett száma *Magyarország és Ausztria* címmel figyelemre méltó cikket közöl bécsi levelezőjéről. Ez a cikk több ismeretlen részletet tár föl Bánffy bukásának okairól és egyebek közt azt mondja, hogy Kállay Béni közös pénzügyminiszter volt az, aki legelőször hangoztatta Bánffy visszalépésének szükségességét. Az ugynevezett udvari kamarilla, amely Ausztria föderalisztikus átalakítására törekszik, szívesen látta volna Bánffy maradását és ma is bizalmatlansággal viseltetik Széll Kálmán iránt. A cikk így végződik:

Széll Kálmán miniszterelnök épp oly kevéssé fog Ausztria belügyeibe beleavatkozni, mint Magyarország korábbi kormányai, — a míg nemzeti kérdésekről és pártharcokról van szó. Senki nála erősebben vissza nem utasítana oly kísérletet, ha viszont valamely osztrák miniszterium akarna magyar ügyekbe beleavatkozni. De aligha nézne nyugodtan oly föderalisztikus kísérletezéseket, amelyek a monarchia egész fennállását meginatják és talán az ő személyével áll és bukkik a magyar alkotmány integritása is. Nem hiába jelentette ki gróf Tisza István egy figyelmeztető parlamenti beszédében, hogy előtte teljesen közbübs, vajjon Ausztriában szabadevű, vagy abszolút kormányzat van-e, vajjon a németek, vagy szlovák uralkodnak-e, vajjon-e fennmarad-e a mostani alkotmány, vagy a föderalizmus kerül-e helyébe. Nem ok nélkül mondotta ezt gróf Tisza István. Ő ismeri a viszonyokat, ő tudja, mily nehéz szívet ejtettek el Bánffyét és mennyire szeretnék Bécsben kormányzásának folytatását, akár Tisza, akár Lukács miniszterelnöksége alatt. Bécsből nem egy titkos köz-működik Budapest felé és talán az őszre osztrák kérésül a magyar parlamentben Széll Kálmán pozíciója ellen, megindítva oly elemeketől, akik bizonyára nem távoznak a kormánypárt husos fazékai mellől, ha nem volnának biztosak igen fontos bécsi tényezők messzeszóró támogatásáról.

A Ház munkarendje. A pénzügyi tétel költségvetésének holnap kezdődő tárgyalása előreláthatólag két teljes ülést vesz igénybe; a szombati ülésen azonban valószínűleg már benyújthatja Lukács László pénzügyminiszter a költségvetési törvényjavaslatot, amelyet ez esetben a pénzügyi bizottság az az nap tárgyalás alá vesz, hogy jelentését már hétfőn a Ház elé terjesztve, esütörtökre ki lenne tűzhető az appropiacións vita. Ez — általában egy vélik — két napnál tovább nem tart, úgy hogy a főrendiház már hétfőn e hó 24-én megkezdhetné a költségvetési tárgyalását. Így biztosítva volna az, hogy a költségvetési törvény április végéig szentesítve legyen.

A szerb egyházi kongresszus. Az elnapolt szerb egyházi kongresszus egybehívása érdekében legnap délután öt órakor kilenc tagú küldöttség létezett Széll Kálmán miniszterelnökknél. A küldöttség tagjai a következők voltak: dr. Vucetits Flás, dr. Kraszojevic György, dr. Medákovic Bogdan, dr. Mihailovic Mihály, dr. Malesevic István, dr. Gyurgyevics Miklós, Gosztovic Pál, Dimics Ignác és dr. Gavrilla Emil. Dr. Vucetits Flás, a szerb liberális párt egyik előkelősége a miniszterelnök-höz intézett beszédében előadta, hogy az 1897-ik évi július 11-ikére egybehívott szerb egyházi kongresszus augusztus 7-ikén a királyi biztos által bizonytalan időre elnapoltattott. Azóta másfél év telt el és ámbár a kongresszusi képviselők többsége mindent megtett, hogy a kongresszus újból összehívasson, fáradozásuk sikertelen maradt. A többség elhatározta, hogy a felséghez intézendő újabb fölterjesztésben elpanaszolja sérelmeit.

A kormányváltásból a kongresszusi képviselők azt a reményt merítik, hogy a szerb egyház autonómijára jobb napok virradnak. Jelezte a kongresszus és a királyi biztos között történt konfliktus okait, azután elpanaszolta, hogy a szerb egyház ügyei milyen károsodást szenvedtek abból, hogy a kongresszus egybehívására alkotott törvényt huszonegy év óta nem tartották be. Végül arra kérte a miniszterelnököt, hogy hárítsa el az akadályokat az elől, hogy ő felsége az elnapolt kongresszust újból összehívja, hogy azután azt a patriárka, mint a kongresszus elnöke, a husvét és pünkösd közötti törvényes időben megnyithassa.

A miniszterelnök rövid válaszában kijelentette,

hogy sajnálkozik az elnapolt kongresszus és a királyi biztos közt támadt konfliktuson. Tömérdek sok folyó-ügyei miatt nem volt eddig elég ideje arra, hogy az ügyét, különösen pedig a konfliktus okait alapsan és behatóan tanulmányozza. Azonban gondja lesz rá, hogy mielőbb megtegye. Miután azonban az idő rövid, most csak annyit mond, hogy a kongresszus a kívánt időben össze nem jöhet. Ő felségéhez oly ajánlatot fog előterjeszteni, aminőt a törvény, az igazság és az állam érdeke kíván.

Dr. Vucetits ezután egyenkint bemutatta a küldöttség tagjait a miniszterelnöknek.

A képviselőház mentelmi bizottsága a Ház elnökének intézkedése alapján ma délutáni 5 órára ülésre volt összehívva, hogy elintézzze a mentelmi jog felülvizsgálására vonatkozó bírósági megkezdéseket, amelyeknek egy része még a múlt év folyamán érkezett a Házhoz. A bizottság tagjai közül azonban csak hatan — Schmidt Gyula, Hentaller Lajos, Kozma László, Piukovics József, Engelmayer József és Szulovszky Gusztáv jelentek meg, akik úgy értelmezik a házszabályokat, hogy az elnökhelyettesítéshez és az érdemleges tárgyaláshoz megkívánt határozatképes számmal nincsenek együtt a bizottság tagjai. Ennek következtében nem is tartották meg az ülést. A bizottság elnöke, Schmidt Gyula, mint hallok, jelentést fog erről tenni a Ház egyik közelebbi ülésében.

A Vaskapu.

Budapest, április 13.

A mi kedves barátaink a Lajthán túl megint gondolkodtak arról, hogy legyen okunk megemlegetni az osztrák perfiditást és kapzsiságot. Ugy látszik, nekik még nincs elég az olyan kérdésközl, ami Magyarországnak Ausztriához való viszonyát megmérgezi. Csináltak hát egy újabb kérdést, a Vaskapu-tarifá kérdését. Egyben ez a legújabb kérdés is hasonlít azokhoz a többi kérdésekhez, amelyek körül hűsleges szövetségünkkel viaskodunk: abban tudniillik, hogy józan és igazság szerint ez sem lehetne kérdés, épp úgy, mint a többi, amelyben Magyarország joga küzd Ausztria pöfeszkedő önzésével. De ezenfelül ebben a mesterségesen csinált kérdésben az osztrák kapzsiság fennhárítása visszataszító halátlansággal és az elbizakodottságnak már a komikumba átcsopót túltengésével párosul. Mert ha az osztrák jajveszékletben és hencseregésben megszólaló pretenziókat meztelenre vetkőztetjük, így állanak előttünk a maguk hamisítatlan valóságában:

Magyarország és Ausztria együtt kapta a hatalmaktól az Alduna szabályozására szóló megbízást. A megbízás dekórumában Ausztria készségesen osztozkodott, terhéről készségesen lemondott. A megbízást Magyarország, Európa bámulatára, fényesen teljesítette. A bannulót és elismerést Ausztria is inkasszálta, legalább is paritásosan. És miután a terhek egyedül vésültek, a díesőseget testvériesen megosztottuk, most Ausztria azt követeli, mondjunk le arról a jogunkról, amelyet roppant áldozattal, rengeteg munkával, mérhetetlen felelősséggel váltottunk meg. Miután a magyar munka, magyar ész, magyar pénz megalkotott egy világraszóló művet és szolgáltuk vele nemcsak a magunk, hanem Európa többi nemzetének, ezek között főleg az osztráknak érdekeit is: most Ausztria azzal fizet, hogy hamis ügyekkel, a szerződés betűjének bosszantó és neveléses félremagyarázásával, hazugsággal, faktumok elferdítésével támadja meg azt a jogunkat, hogy díjat szedhessünk az Aldunán közlekedő hajóktól. Pokoli koncert hangzik át egy hét óta a Lajtha tulós partjáról: az osztrák sajtó, élén a *Neue Freie Presse*vel és félhivatalos *Fremdenblatt*-tal, nap-nap után harsogja a Vaskapu-tarifá jogtalanságát; panaszos irással fordul az osztrák kormányhoz a bécsi kereskedelmi kamara; és az a gyűlöletes frazeológia, amelyely odaát bennünket káromolnak, ismét meggyarapodott. És csodálatos dolog, akadt magyar lap is, amely elhitte a porfid hazugságokat és beállott abba a körusba, amely ekélen lármával akarja agyonütni Magyarországot és Magyarország díesőségét. Ez azt bizonyítja, hogy a lármázók mögött ügyes karmester áll, aki a maeskazénélv hatásra számít és nem számít rosszul. Vannak még hiszékeny lelkek, akik az örületes disharmoniaról elhiszik, hogy ez az igazság szimfóniája. Elemlezzük hát egy kissé a pokoli szimfónia vezérmotívumait.

Az első vádpont ez: nem hallgattuk meg a többi államokat a tarifa kibocsátása előtt, holott nincs jogunk a díjakat egyedül, hanem a többi állam beleszólása nélkül megállapítani és beszélni. Ezzel könnyen végeztünk. Az 1878-iki berlini szerződés határozottan a monarchiára bízta a szabályozást; a köztünk és Ausztria között létrejött külön szerződés pedig ezt a megbízást Magyarországra ruházta. Az 1871-iki londoni nemzetközi

szerződés pedig biztosítja azt a jogot, hogy a kereskedelmi hajóktól, a szabályozás költségeire való tekintettel díjat lehessen szedni. Sehol, egyik szerződés sem szól arról, hogy bármely más államnak beleszólása lenne a díjak megállapításába.

Komolyabbnak látszik — persze, csak látszik — az a vádpont, amely így szól: jogtalanul akarunk díjat szedni a hajóktól, mert a szabályozás nincs még befejezve; tehát ha volna is jogunk az egyoldalú díjszedésre, most még nincs jogunk semmiféle díjra.

Ez, megvalljuk, elég komolyan hangzik; komolysága szinte elijeszt. Egy lapársunk ijedében el is hitte és mindjárt sietett is bizonyítani, olyan szakszerű argumentumokkal, amelyek becsületére váltak volna nemcsak egy magyar újságíróknak, hanem egy osztrák hajóstársaság direktorának is. Sajnáljuk, hogy ezt a meglepő szakértelmet kollégánk egy hamis tétel bebizonyítására pocéskolta. Mert a tétel, kérem, hamis, egészen hamis. A valóság ugyanis az, hogy a szabályozás annyira kész, a hajózás akadályai olyan régen és olyan becsületesen el vannak hárítva, hogy nem most, de már régen megkezdhetők volna a díjszedést. Idestova *tíz éve* már, hogy a hajók, — legnagyobb mértékben persze az osztrák Dunagőzhajózási társaság hajói — élvezik a szabályozás előnyeit, különösen az Orsován felül eső Dunarész forgalmában. A kocikkal való szállítást, amelyre azelőtt volt utalva a hajóstársaság, tíz év óta teljesen megszűnt. Az Orsován felül eső szakasz át volt adva a forgalomnak már régen, minden díjszedés nélkül. Pedig az, hogy csak akkor szedhetünk díjat, mikor a munkálatok teljesen befejeződtek, sehol egy árva szóval nincs említve a szerződésben; ellenben benne van, hogy jogunk van szedni a díjat „azon hajóktól, melyek a szabályozás előnyeit élvezik.“ Kérdés csak az lehet tehát, hogy megvolt-e már előbb is a jogunk, de hogy most megvan, az egészen tiszta dolog. És ha már benne vagyunk a kérdésekben, megkérjük az osztrák szövetsédek — első sorban a bécsi kamarát, amely az időelőtt való díjszedés miatt leginkább siránkozik, — kérdezzék meg az osztrák hajóstársaság embereit, mennyit takarítottak meg készpénzben, mennyit veszendőbe nem ment értékben azóta, hogy díjtanul élvezik az aldunai forgalom előnyeit? És kérjük, csináljanak egy kis számadást: mennyi díjat szedhetett volna be a magyar állam tíz év óta, teljes joggal, ha szó szerint alkalmazza a szerződés rendelkezését, amely a díjszedés jogát és kötelezettségét a hajózás előnyeinek köti csupán?

Egy kis számadással mi is segítségükre jöhetünk. A Vaskapu-csatornát már a múlt év októbereben átadták a forgalomnak, holott a felülvizsgálat nem történt meg és forma szerint erre az állam nem lett volna kötelezve; átadták pedig az osztrák hajós vállalatok sürgető könyörgésére — teljesen ingyen. Ha lehet vádolni a kormányzatot valamivel, úgy csak mi emelhetünk ellene vádat a miatt, hogy október óta félmilliót ajándékozott az osztrák hajóstársaságoknak. Ennyit vesztett az állam a díjakban, amennyit nem szedett be. Hogy mennyit nyertek ezen a félmillión az osztrákok, azt már megint nem tudjuk kiszámítani. Próbálja meg talán a Dunagőzhajózási Társaság. Segítünk is neki egy kicsit. Figyelmeztetjük arra a csekélységre, hogy a tavalyi alacsony vizállás miatt egyáltalán nem lehetett volna szó odalenn hajóforgalomról a szabályozás eredményei nélkül és a magyar állam gavallérsága nélkül.

Hogy be van-e fejezve a szabályozás? Ez attól függ, hogyan értelmezzük a nemzetközi szerződésben kapott felhatalmazást. Ha szó szerint vesszük, akkor igen. Mindazok a zuhatagok, amelyek a hajózási akadályozták: a Sztenka, Kozle, Dojke, Izás, Taktália, Juc és a Vaskapu szabályozva vannak. Azok a munkálatok, amelyeket most folytatnak, mind későbbben váltak szükségessékké; akkor, mikor olyan akadályokra bukkantak, amelyekről a szerződés idején senki sem tudott. Részben már ilyen akadályok is el vannak hárítva, de valamennyi meg van jelölve. A szabályozás előtt az egy méternél kisebb (pontosan 0.90 m.) vizállásnál a vízi közlekedés az összes zuhatagoknál megszűnt és tengelyen kellett tovább szállítani a hajók terhét; Orsován felül pedig már 120 centiméter vizállásnál is szünetelt a vízi forgalom. Most Orsován fölül 160 centiméter gázlás, azon alul 2 méter süllyedésű hajókkal lehet járni. Azelőtt 160 centiméter volt a legnagyobb süllyedés egyáltalán. Ilyen körülmények közt egész becsületesen el lehet mondani, hogy a szabályozás kész. A magyar államnak igenis joga lett volna az átadást elhalasztani, de ez persze a hajózás kárával járt volna és alig köszönték volna meg a derék szomszédok.

A harmadik vád így szól: csak a hajótestek után volna jogunk — ha volna — díjat szedni és nem a hajóter után is. Ezt a szerződésnek abból a rendelkezéséből magyarázzák ki, amely a díjszedésre kereskedelmi hajók után jogosít fel bennünket. Erre a vádra nem érdemes sok szót

vesztegetni. Aki előlrassa a szerződést, rögtön rájön, hogy itt a kereskedelmi hajók megkülönböztetésül vannak fölemlítve a hadihajóktól, amelyek nem fizetnek díjat. Egy buta szójátékkal kár volna vitakozni.

És hogy gazdasági szempontból melyik fajta díjzabás előnyösebb, azt sem nehéz eldönteni, ha megfontoljuk, hogy a hajótest után az üres hajók is fizetnének díjat.

Végül még csak a díjtétel tulságos magasságáról szóljunk egy pár szót. Ennél a kérdésnél két faktort lehet csak szembeállítani: a hajózás költségeit és a mi beveteleinket. A Vaskapu-kölcson annuitás évenként 734.000 frt, a költségek 160.000 forintnál rugnak, amiben nincsenek benne a fenntartás költségei. Ezzel szemben a forgalom, amelyre számíthatunk, három és félmillió méter-mázsza. A díjtételek (9—11—12 kr.) szerint egy métermázsza nekünk körülbelül harminc krajcárba kerül és tíz milliónyi forgalom kellene ahhoz, hogy költségeink fedezve legyenek.

Egyébként a díjtétel busán megtérül a szabályozás előnyeiben. A hajóársaságok megtakarítják a tengelyen való szállítás költségeit, az átrakodás és a kalauz-szolgálat kiadásait, ami mind benne van a díjban. Ezekon felül a hajókölcsökés megkönyvítése következtében egy hajóval sokkal több fordulót tehetnek, mint azelőtt. Már pedig, ha csak egy fordulóval tehetnek is többet, már ez is 15 krajcár érme métermázsánként.

Ezekkel a tiszta numerusokkal szemben frőltség magas díjról beszélni.

Aminthogy frőltség az egész hajszja, amelyet a Vaskapu-tarifák miatt indítottak. Ezzel az fröltséggel ideát az a józan nyugalmat fogjuk szembeállítani, amelyt becsületes igazságunk kölcsonöz nekünk. Az igazság nyugalmat, a becsület önértetét, s amellett a magyar érdek és magyar jog erőlyes védelmét várjuk a kormánytól. Elvárjuk, hogy nem retten meg, nem tántorodik meg, hanem megáll azon alapon, amelyen ráállott és érényt szerez a magyar állam akaratának minden terrorizmus, minden perfidia, minden vakmerőség ellen. (s.)

KÜLFÖLD.

A román kormányválság. Bukarestből táviratozók nekünk, hogy a *Statescu*-kormány megalakítása késik, mert a kabinetalakítás a pártviszonyok miatt nehézségekbe ütközik. A liberális pártnak azokat az elemeket is megakarják ernyi az új kormány támogatására, amelyek a *Sturdea*-minisztériummal szemben állottak, hogy az új kormány teljesen szabadelvű tagokból alakuljon meg.

„Los von Rom.” Ma jelent meg az első hivatalos szózat az ellen a mozgalom ellen, amelynek a jelszava: *Los von Rom!* Politikai körökben nagy érdeklődéssel várták *Gruscha* biboros-érsek pásztorlevélét, amely ma jutott a nyilvánosságra. A pásztorlevél így szól:

Néhány hónap óta tülekekbe harsogják: *Los von Rom!* azaz: szakadjatok el az anyaszentegyháztól, amelynek feje Rómában székel. Ennek a mozgalomnak politikai események alkotják hátterét, amelyekhez sem a római katolikus egyháznak, sem a szentatyának nincsen köze. A katolikus vallás ma sem más, mint volt előtt, csak a politikai események változtak. Ha a római katolikus hit igaz volt századok előtt, akkor igaz ma is. Azt vetik föl ellene, hogy nem nemzeti. Hát ez igaz is, nem is, amint veszzük. A római katolikus vallás nem egy nemzeté, hiszen Jézus Krisztus minden nemzet és minden nép számára hirdette az igét. De másfelől azért nemzeti vallás, mert a római katolikus egyház bármely nemzetet szeretettel fogad kebelébe s minden népet ez vezette ki a pogány-ság, a barbarizmus sötétségéből a civilizációba, amikor a többi vallásfelekezetek még nem léteztek. A *Los von Rom* első a római pápa ellen irányul. Ki a római pápa? A legtüneményesebb jelenség a világon. Mióta létezik? Amióta a kereszténység áll. Meddig fog uralkodni? A világ végéig!

A császárváros templomaiban már ma szentbeszédben hirdették a szószékről az érsek pásztorlevelét.

A Vatikán és a békekonzferencia. Monsignore *Taliani* pápai nuncius, mint Bécsből jelentik, az utóbbi időben ismétellen tárgyalt gróf *Goluchowski* külügyminiszterrel és gróf *Kapnist* bécsi orosz nagykövettel arról, hogy a pápa is képviselve legyen a hágai konferencián s azon iparkodott, hogy érévnyt szerezzen a Vatikán ebbseli kivánásának. Fáradozása azonban sikertelen maradt, úgy, hogy az utóbbi napokban maga a nuncius úgy nyilatkozott, hogy alig várható, hogy a hágai tanácskozásokban a pápa képviselője is résztvegyen és Rómában azon az állásponton vannak, hogy *coészen él is egyik a dolgot.*

Tévedés áldozata.

Budapest, április 13.

Az Ördögsgiget szerencsétlen rabjáról van természetesen szó. Titokban folyt ellene a vizsgálát, titokban itélték el, ismeretlen okok, ismeretlen bizonyítékok alapján, s csak mikor két évvel utóbb a vezérkar egyik bizalmas lapja közzétette hü másolatban a híres bordereaut s azt a cédulát, amelyben Dreyfus nevének a kezdőbetűje előfordul, jött tisztába a német és az olasz katonai attasé, a sokt emlegetett *Schwarzkoppen* és *Panizzardi* azzal, hogy *Dreyfus* tévedésnek az áldozata, s hogy a cédula, ha egyáltalában íródott, csak egy *Dubois* nevű emberre vonatkozhatott, a bordereauban elsorolt dolgokat pedig *Schwarzkoppen* réges-rég megkapta, de nem Dreyfustól, akivel sem ő, sem *Panizzardi* soha semmiféle összeköttetésben nem állott, hanem a német katonai attasé rendes házi szállítójától, az *uhánástól*, aki mikor szorítani kezdtek, legelőször is a német attasétól kért segédelmet, öngyilkossággal fenyegetözve, utóbb pedig készsége oltalmazókra talált a főbrangu tisztokban. De azért Mercier, Gonse, Rogot, Zurinden, Cavaignac urak máig is meg vannak gyözözve Dreyfus bünösségéről. A *Figaro* újabb közlései során néhány tüzértiszt ismét erősíti azt, hogy Dreyfus, mint tüzértiszt sohasem írhatta a bordereaut s hogy az abban foglalt dolgok már rég ismeretek voltak a németek előtt. Ez már maga is elegendő lenne Dreyfusnak a fölmentésére; de az olasz nagykövet alábbi nyilatkozata minden kétségét kizáróan döntő súlylyal fog latba esni a semmitözszék végleges határozatában.

Íme a mai közlések:

(Dreyfus tisztázása.)

A *Figaro* mai számában *Gonse* tábornok vallomásának befejezését, továbbá *Sébert*, *Brugères*, *Mochs* és *Ducros* vallomásait és *Delove* jelentését közli.

Gonse tábornok rámutat néhány állítólagos tévedésre *Bertulus* vallomásaiban és kétségbevonja a vizsgálóbíróknak több állítását. *Brugères* tábornok azt vallotta, hogy *Walsin-Esterházyt* 1894-ben nem látta a chalonsi hadgyakorlaton.

Moch tüzérszázados és *Ducros* tüzérornagy szigorú tekniai alapon — mint már előbb *Hortmann* őrnagy — bebizonyítják, hogy a *bordereau* nem származhatik *Dreyfustól* és egyáltalában bármely tüzértisztól. *Ducros* azonkivül elbeszéli, hogy Dreyfus az ő meghívását, hogy látogasson el a puteauxi műhelybe, nem fogadta el, ámbr ott módjában lett volna, titkokat meg tudni. Ugyanek *Ducros* találkozott Dreyfus századossal, kevéssel az utóbbinak a letartóztatása előtt, és Dreyfus elmondta neki, hogy tökéletesen jól tudván németül, a minisztériumban levő összes iratok alapján sikerült konstruálnia a részleteiben addig ismeretlen német gránát-taracót.

(Az olasz nagykövet nyilatkozata.)

Az *Eclair* közli *Trarieux* szenátor, volt igazságügyminiszternek a semmitözszék előtt tett tanuvallomását. *Trarieux*, ki 1895-ben igazságügyminiszter volt, gróf *Tornielli* olasz nagykövettel barátságot kötött s 1898-ban aztán meglátogatta barátját s nyilatkozta megkérdezte őt a Dreyfus-ügy felől. Utóbb 1899. januárjában engedelmet kért arra, hogy a nagykövet nyilatkozatait a semmitözszékkel közölhesse és *Tornielli* ehhez beleegyezését adta. Nyilatkozatai a következők:

Az 1894. év november 2-án *Panizzardi* ilyen tartalmu sürgönyt küldött Rómába: *Dreyfus századossal neki soha semmiféle érintkezése nem volt*; kutassák, vajjon Rómában másvalaki nem érintkezett-e vele. A kutatást 1894. decemberében meg is kezdték és egy hónap múlva arra az eredményre jutottak, hogy senki sem állott Dreyfussal összeköttetésben. Mikor aztán 1898-ban a *Matin* közölte a bordereau másolatát és utóbb a *cette canaille de D-féle* iratot, *Panizzardi* és *Schwarzkoppen* egyszerre tisztában voltak mindennel. *Schwarzkoppen* ugyanis a bordereauban felsorolt dolgokat *tényleg megkapta, de nem Dreyfustól*, hanem egy másik tiszttól, *Esterházytól*, akinek az írása meg is egyezik a bordereau írással.

A két attasé csak a *Matin* eme közlései után látott tisztán a dologban s csak ekkor lett világos előttük, hogy *Dreyfus nyilván tévedésnek az áldozata*. A két attasé ugyanis szoros viszonyban állott egymással s noha *Esterházy* csakis a német attaséhoz volt bejáratos, a tőle kapott s Olaszországot érdeklő információkat *Schwarzkoppen* mindannyiszor közölte *Panizzardival*.

Tornielli megerősítette *Trarieux*nek azt is, hogy *Esterházy*, mikor Dreyfus *Mathieu* árulással vádolta, *tényleg elment* (1897. októberében) *Schwarzkoppen*hez s oltalmát kérte a Dreyfus-

esalád akciója ellen. *Schwarzkoppen* visszautasította ezt a kívánást, mire *Esterházy* *revolvért rántott* elő s azzal fenyegetözött, hogy itt a szeme előtt *föbélvi magát, ha Schwarzkoppen meg nem menti*. Csak nehezen lehetett a kétségbeesett kondottierét botrány nélkül eltávolítani az attasé lakásáról. Pár nappal utóbb *Esterházy* ismét megjelent *Schwarzkoppen*nél, de ekkor már nyugodt volt és azt mondta, hogy már nincs mitől tartania, mert néhány *felsőbb tisz* tudatta vele, hogy *miuden lehető meg fognak tenni az ő megoltalmazására*.

Ami a *Cette canaille de D-féle* irást illeti, azt az olasz katonai attasé soha sem kapta kézhez. *Schwarzkoppen* viszont kijelentette, hogy nem emlékszik arra a cédulára, ha talán írta is. Utal azonban az oly titokzatos módon meghalt *Lemercier-Picard* nevű ügynökre, aki az ő irását igen ügyesen utánozta. De akár írta, akár nem, az a cédula nem *Dreyfusra vonatkozott*, hanem egy polgári rendű személyre, aki neki olykor helyszíni rajzokat és térképeket hozott és akinek tulságos követeléséről *Panizzardi* és *Schwarzkoppen* beszélgettek is egymással. Az az ember az attasék előtt *Dubois* néven (valószínűleg álneven) volt ismeretes.

Tornielli elmondta továbbá *Trarieux*nek, hogy mikor a *Zola*-pörben először hozták szóba azt az iratot, amelyről utóbb kiderült, hogy az *Henrynek* a hamisítványa, ő a két katonai attasé ama határozott kijelentésére, hogy közöttük ilyen iratváltás sohasem volt, elment *Hanotaux* külügyminiszterhez és *titkolozott az eljárás ellen*, mire *Hanotaux* kijelentette neki, hogy azt az iratot a kormány tudta nélkül közölték a bírósággal. (De azért *Hanotaux* mégis eltűrte, hogy *Cavaignac* utóbb ennek az olasz nagykövet által lecafolt, sohasem létezettnek kijelentett iratnak az alapján bizonyítsa s becsületszavával erősítte a képviselőháznak Dreyfusnak a bünösségét.)

Trarieux ezzel fejezte be tanuvallomását:

Gróf *Tornielli* azt mondta nekem, hogy *lehetetlen kételkedni az olasz katonai attasé igazmondásában*, ki becsületszavát kötötte le kormánya előtt. De — tette hozzá *Tornielli* — ez nem csupán az én meggyözözésem, hanem épp úgy az olasz, mint a német kormányé is, amelyek különben le nem kötötték volna becsületszavukat, emez *Bulow* államtitárnak a német birodalomgyűlésen, amaz *Bouvier* államtitárnak a consulátában tett nyilatkozatával.

Páris, április 13.

A Havas-ügynökség megeafolja egy reggeli lapnak azt a jelentését, hogy *Paléologue* átadta a semmitözszéknek a külügyminiszternek egy aláírt vagy aláíratlan jegyzékét és hogy a külügyminiszter *Paléologue*nak valamilyen utasítást adott a semmitözszék előtt teendő nyilatkozataira nézve.

Páris, április 13.

A polgári bíróság *Castellane* képviselőnek fizetendő 1500 frank kártérítésre ítélte a *Les droits de l'homme* című napilap szerkesztőjét, mert a lap azt írta, hogy *Castellane* és *Deroulède* képviselők párbajt fognak vívni a Dreyfus-ügy miatt. *Castellane* 100.000 frank kártérítést követelt.

HIREK.

Budapest, április 13.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 31-én uj előzetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A horvát bán Budapestben. Gróf *Khuen-Hédervary* Károly horvát bán Budapestre érkezett.

— *Mária Valéria nyaralása.* Bécsből táviratozák, hogy *Mária Valéria* főhercegnő ma gyermekeivel nyári tartózkodásra Wallseeba költözött. A király kikísérte a főhercegnőt a pályaudvarra.

— Kitüntetés. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy dr. *Hutyra* Ferenc egyetemi magánorvosnak, az állatorvosi akadémia igazgatójának az egyetemi nyilvános reudkivüli tanári címet adományozta a király.

— A pápáról. A pápa tegnapelőtt fogadta a szent kollégiumot és ez alkalommal olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a pápa nagyon gyöngye, hogy lerokadt a székébe, stb. Ezeket a híreket most *Mazzoni* tanár, aki a pápát megcserélta, megeafolja. *Mazzoni* meginterjúvotta egy hírlapíró, akinek így nyilatkozott: A pápa egészségesebb, mint mi. Semmi baja sincsen, csakis az aggság. De azért az értelmi teltsége, valamint látása, hallása kitünő. Április 16-ikán teljes pompával vonul be a Sedia gestatoria a Szent Péter-templomba, ahol hálamisét mond felgyógyulásáért és akkor a nagy közönség is meg-

győződhetik az igazságról. Higye el nekem, — így végezte Mazzoni a beszélgetést, — ha rajta állna, gyalog elszálna Rómából Frascatiba.

— **Az új érseki helynök.** A napokban megírta, hogy dr. *Walther Gyula* esztergomi kanonokot és a primási iroda igazgatóját nemskóra budapesti érseki helynöknek nevezik ki. Az új érseki helynök — mint értesülünk, csupán *vicarius in pontificatus* lesz, aki, mint fölszenteit püspök, a hercegprimás egyházi teendőket, pontifikálásnak és a bérmálásnak egy részét fogja elvégezni és alkalmasint a primás mellett fog maradni. Külön érseki helynökséget azonban nem állítanak föl, ezenkívül a szentszéki Esztergomban marad.

— **Perosi a királlyal.** A *Krisztus feltámadásának* ünnepelt szerzője, *Don Perosi* ma Bécsben a királlyal volt kihallgatáson. Délután egy óraker fogadta az uralkodó a birvenez olasz mestert, akit *Taliani* nuncius mutatott be ő felségének. Husz perig maradt Perosi a királlyal és egészen elcsodálkozott azon, hogy ő felsége mily pompásan beszél a klasszikus olasz nyelvet. A király először is Perosi szüleirol kérdezősködött, aztán tudakozódott a mester ifjúkora, művei és jövő tervei felől. Aztán a zenére terelte a beszélgetést a király és nagy elismeréssel mondta az olasz mesternek, hogy most, amikor mindenki a dalmi és az operett-írásra adja magát, szinte csodálatos, ha egy fiatal szerző az egyházi zenét műveli. Később kérdezősködött a király a *sztáni* székesegyház zenekaráról, amelynek Perosi a karnagya, majd meg a pápa állapotáról beszélt a mesterrel s közölte vele a Rómából kapott legutolsó jelentéseket, amelyeket szerint a szent atya túl van minden veszedelmen. A király szerencsekívánatokkal halmozta el Perosit, amikor elbúcsuzott tőle.

— **Jogok — kötelesség nélkül.** Nehány ultramodern angol asszony nagy fába vágta a kötöttyét. Föl akarják mondani a férjeiknek az engedelmességet, vagy ha ez már nem lehetséges, legalább a jövendő asszonyainak akarják biztosítani azt a jogot, hogy engedelmességgel a férjeiknek ne tartozzanak. Az anglikán egyház rituáléjában ugyanis az áll, hogy az asszony megfogadja, hogy szeretni fogja a férjét és engedelmeskedik neki. A szerelem ellen nincs kifogásuk azoknak az asszonyoknak, akik a világforgató reform tervét a fejükbe vetették, de azt a passzust történeten akarják a formulából, ami az engedelmességre vonatkozik. Valószínűleg azt gondolják, hogy a gyakorlatban ugyis az asszony parancsol a háznál, hát miért tegyenek olyan fogadalmat az oltár előtt, ami a jövőre nézve csak elvben kötelező. S kérvényt adtak be a parlamenthez, amelyben egészen komolyan kardoskodnak a jussukért. S a mi az egészben a legérdekesebb, nehány férfi is aláírta a kérelmet... Micsoda pofokat kaphattak ezek az urak öngyűlöletől, mielőtt odakanyarították a papirosra a nevüket...

— **A Vadnay-Sima párbaj.** *Sima Ferenc* országgyűlési képviselő ma elintézte *Vadnay Andor* csongrádi főispánnal már régebben fölmerült becsületbeli ügyét. A két régi ellenfél kárpárbajt vitott meg a Fodor-féle vívóteremben *Dániel Gabor* és *Gajári Ödön*, illetve *Kubik Béla* és *Fáy István* segítségével mellett. Háromszor is összecsaptak, de csak *Vadnay Andor* sebesült meg, az is csak egy 10 centiméter hosszú karcolást kapott a balhalántékára. A felek a párbaj után sem békültek ki, *Vadnay Andor* este megjelent a szabadelvű körben, ahol számosan üdvözölték a párbaj szerencsés lefolyásának alkalmából.

— **Küldöttség a miniszterelnökél.** A képviselőház mai ülése alatt nagy küldöttségi tiszteigelt a miniszterelnökél. A küldöttség *Pusztai-Szent-Tornya* jött, amely külszöveget *Perczel Dező* megfosztott önállóságotól s beosztotta több külszövegbe, azzal az indoklással, hogy *Pusztai-Szent-Tornya* nincs egybeépítve. A küldöttség kérelmét, amelyet báró *Eötös Loránd*, báró *Schossberger*, *Justh Gyula*, *Meskó László* és több más előkelő külszöveg birtokos is pártolt, *Pongrácz Jenő* terjesztette elő. A miniszterelnök megígerte, hogy a külszöveg kérelmét megvizsgálhatja és lehetőleg teljesíteni fogja jogos kívánalmukat. A küldöttség *Széll Ignác* államtitkarnál is tiszteltgeti.

— **Az ügyvédi kamara elnöke.** *Camille Dreyfus*, aki kissé furcsa körülmények között távozott Páris városából, most visszatért oda. *Kotonuban* volt eddig, ahol nagy tiszteletnek örvendhetett, mert az ottani ügyvédi kamara elnöke volt. Mint azonban most kiűnt, *Kotonuban* csak egyetlenegy ügyvéd volt, s ez viselte a kamarai elnöki címet is. Ilyen ügyvédi kamara elnöknek lenni elég szép karriér.

— **A főrendiház új terebiztosítása.** A főrendiház elnöke, mint a *Budapesti Közlöny* írja, *Kador Sándor* képviselőházi terebiztosítást a főrendiháznál üresedésbe jött terebiztosítási állásra kinevezte.

— **Hivatalvesztésre ítelt tiszti főügyész.** *Veszprémből* jelentik: *Veszprémmegye* tiszti főügyészét, *Banca Kálmánt* a fegyelmi választmány, a főispán által elrendelt fegyelmi vizsgálat alapján hivatalvesztésre ítélte. Az így megüresedett állást a májusi meggyűlésen töltik be.

— **Az új igéretföldje.** Hogy 1900-ban nagy világgoszszjevetel lesz a szájnpart tündérvárosban, messze országokban feldobogott sok szegény ember szíve. Itt van megint egy jó alkalom, amit elszalasztani nem szabad, meg kell ragadni a szerencse üstökét, hogy már egyszer rohamosabban teljék meg az a zseb, ne krajcárokkal, ne hatosokkal, hanem sok forintokkal, nagy bankókkal is. Ahová olyan sok ember készül, ahol olyan nagy vendéglátásra rendezkednek be, ott sok a rendkívüli tenni való, ott megbecsülik a munkaerőt, jobban megfizetik, lehet hát egy kis gazdagságra szert tenni. Vagy tisztán a munka erejénél fogva, vagy azzal is, megélelmességgel is egyszerre, de valamiképpen zold ágra lehet vergődni mindenesetre. Így lett Párisból egy kis ideiglenes Amerika, ahova egy idő óta vágyakozva sereglettek a mindenféle nemzetből való emberek. Munkások és kalandor természetűek vegyesen. Most már egy esztendővel a kiállítás előtt az a helyzet, hogy esordultig tele van Páris a sokféle elemmel, amely szerencsét meggy oda próbálni. Akik arra spekuláltak, hogy majd csak egy kevéssel kapunyitás előtt állítanak be, hogy majd a világgönpessé idejét használják fel a vágyaik, a céljaik megvalósítására, azok ugyan elszámították magukat. Az az értesítés meggy Párisból szertesztét, hogy ne igen hagyják oda otthonukat az idegen munkások, mert nagyon megcsalódhatnak. Elég már a munkaerő, sőt sok is. A követségek, konzulátusok, kiállítási biztoságok hivatalaiban naponként jelentkeznek már vállalkozó szellemű emberek, akik oda siettek az új igéretföldjére, de semmihez sem juthattak s most már egy kis segítségért könyörögnek, hogy betevő falatjuk legyen, vagy azért eszedoznek, hogy szállítsák őket haza. Különösen sok pincér özönlött ki, de ámbátor nagyon felszaporodtak a kávéházak és az éttermek, hamarosan meg is szűnt a pincérekben való kereslet. A Párisból sztétküldött figyelmeztetésre most már minden országban intik a hatóságok a munkás elemet, hogy ne hagyja oda biztos kerestetét családok reményekért. Ausztriából és Magyarországból is nagyon sok ember járt pörül egy idő óta Párisban s az osztrák belügyminisztérium, a külügyminisztérium és a kereskedelemügyi minisztériumhoz érkezett jelentések következtében az összes kerületi kapitányságoknak és autonóm községeknek meghagyta, hogy hatáskörében óva intse a munkásnépet a Párisba való mohó kiözönléstől.

— **Téli kikötő Pozsonyban.** Tegnap *Pozsonyban Gonda Béla* miniszteri tanácsos elnöklelte alatt a téli kikötő ügyében értekezletet tartottak. Az értekezlet a tarifa megállapításában a minimális összegzet fogadta el. A mostani fővámbivalat épülete nem felel meg a kívánalmaknak s az utat a kikötőhöz mérten fogják megépíteni. A kikötő építési költségeit a város veszi magára, a tőke amoriálzását pedig az állam vállalja el. A gőzhajózársaságok arra kérték a bizottságot, hogy a kikötőt harminc hajó téli befogadására építsék meg. A kikötő megépítésének idei költségeire 100.000 forintot irányoztak elő.

— **Bessenyei szobra.** A jövő hónap 9-én lepezik le Nyregyházán *Bessenyei Györgynek*, a *Filozófus* című vigjáték írójának szobrát, amely *Kállós Ede* munkája. A kőtő gárdátszti egyenruhában áll s fejét jobb kezére támasztva, emelregez néz a távolba. A barokk-talapzat 3 méter 20 centiméter, az alak 2 méter 80 centiméter magas. A szobor talapzatán ez áll:

Bessenyei György
1747—1811.

Hátul pedig:

Emelte Szabolcs vármegye közönsége.

A meggye a leleplezés ünnepére meghívja a kormányt, az Újszírók Egyesületét, az Otthonot, az Akadémia, tudományos és irodalmi egyesületeket.

— **Róma ellen.** Grácban tegnap este az utcán valami *Freund* nevű pap szónokolni kezdett. Az utcai predikációnak az volt a veleje, hogy el kell szakadni Rómától. Az igének azonnal tamadt közönsége s hangos volt a *Herrn-gasse* ettől a kiáltástól:

— *Los von Rom!*

A csoportosulás már a közlekedést is megakasztotta, amikor a papot egy rendőr bekísérte. Kitűnt, hogy a pater részségében csinált frontot Róma ellen.

— **Petőfi Zoltán szülőháza.** *Petőfi Sándor* ifjan elhunyt fiának szülőháza maig is jeltelenül áll Debrecenben. A Bathyány-utcai *Ormos Gabor-féle* ház ez, amelyben *Petőfiék* 1848 végén laktak. Itt született *Petőfi Zoltán* 1848. december 15-én. Hogy *Petőfi* áldott állapotban levő feleségét nem a szülői háza vitte, ebből sokan az öreg *Szendrey* keményszűrségére következtetnek. Van azonban eltérőírhetlen nyoma annak is, hogy *Szendrey* a gyermektét és az unokáját nem akarta tovább is bizonytalanságban látni. Erre vall, hogy számukra *Zoltán* születése után egy százholodas tanyát vásárolt a varostól alir háromnegyed órányira fekvő *Szepes* pusztán. E tanyát később *Szendrey Leidenfrost* Gyula Debrecen város tanácsnokának adta el s az adásvétel alkalmával azt mondta, hogy ha a szabadságharc, *Petőfi* halála, leányának második házassága stb. közbe nem jönnék, *Petőfi*ket Debrecenben szeretne volna megtelapítani.

— **Zichy Jenő gróf felolvasása.** A magyar földrajzi társaság felkérésére gróf *Zichy Jenő* ma délután felolvasást tartott utolsó ázsiai expediciójáról a katolikus körben. A nagytermet szufolóság megöltötötte a hallgatóság, amelynek soraiiban megjelent *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter is, továbbá *Vaszilij Ratloff* orosz államtanácsos, aki a tudományos expediciót sokban támogatta. Miután *Erődi Béla*, a földrajzi társaság fáradhatatlan elnöke üdvözölte a nemes grótot és nagy elismeréssel adózott tudományos buvárkodásának és áldozatkészségének, *Zichy Jenő* gróf belefogott felolvasásába. Nem tudományos szempontokat fejtegetett, hanem ötletszerűen, csevegyve beszélt el uti kalandjait, jöztői epizódokkal fűszerezve előadását. Előbb változta a *Bajkál-tólól* *Pekingig* terjedő utat, az utazás fáradalmait, miközben érdekes dolgokat mondott el a samán vallást követő tunguzokrol, akik hosszú káftában, koronával a fejükön, éjjelkor kiemnek az erdőbe és fehérr lovat áldoznak tánc és ének kíséretében. A délszibériai uton érdekes epizódjuk akadt.

Lakik ott valami dugszdag ember, 180 millió rubelre becsülik a vagyonát. Harom gyönyörű palotája van, a legnagyobb fényűzéssel berendezve. A paloták ura aranykában fürdik, amelyet pezszróvel töltött meg. Husz év óta nem is látta jözönul senki. Ehhez az urhoz beallított gróf *Zichy* s a legalázatosabb jónapot kívánván, előadta utazása célját. A derék ur erre háta fordított és fütttyentt egyet. A következő pillanában egy európai ruhakha öltözött kis emberke jött elő, akire a mongol rákialított:

— *Ki vagy te?*

— *Nagyságod házi orvosa.*

— *Mennyi fizetésed van?*

— *48.000 rubel évente.*

— *Jól van. Elmehetsz. — Kialtott a mongol, — lehuza a eszmáját s utána hajította az orvosának. Aztan *Zichy*hez fordulva, megjegyezte:*

— *Nem vagyok én soha beteg, de azért tartom — a formaszag kedvéért.*

Az expedició legközlelebbi nevezetesebb látnivalója a *khinai* fal volt. Nem is fal ez ma már, hanem egészen másfél méter magas töltés, amelynek eredeti magasságát csak az itt-ott még fennmaradt sziklatornyok jelzik. Aztan egyenesen *Peking* felé vezetett az ut. *Pekingben* látta gróf *Zichy* Jenő, ahogy vasra verve vittek az egész *khinai* miniszteriumot, valami 12 palotahölgyet és egy tuat mandarin. Akkor volt ez, amikor az özvegy császárné végrehajtotta az ismeretes államcsinyt. A palotahölgyeket és mandarinokat lefejezték valahol a városon kívül, a minisztereket pedig megkínózták. Gróf *Zichy* azután hosszabban mondja el az öt nap mulán kinevezett új miniszteriummal való társaságot, s végül érdekesen írja le *Peking* városát s a *khinaiak* szokásait. Előadása végezeivel igen sikerült vitett képeket mutatott be, megfelelő magyarazatokkal.

A közönség lelkesen élenezte az előadót, s *Erődi Béla* szép szavakban köszönetet mondott a lelkes főurnak.

— **A rabok gondviselése.** Ennek a hónapnak harmincadikán huszonötödör jön össze közgyűlésre a *Budapesti Rabsegélyző Egyesület*, ugyanabban a teremben, amelyben ezélt huszonöt esztendővel megalakult. A pestvidéki törvényeszké tanácsstermében lesz a közgyűlés. Olyan egyesület, amely áldásosabb munkát végezne, mint ez, alig van a fővárosban. Kicsi pénzecskevel, kevesen kezdtek meg a munkát s huszonöt év alatt majdnem ötezer börtönviselt embernek segítettek abban a nehéz utban, ami a tömlőből visszavezet a társadalomba. Körülbelül háromezer embert pénzzel segítettek, kifizettek nekik majdnem huszonhétézer forintot, a többi pedig a tizenöt év óta fennálló menedékházban talált otthon addig is, míg foglalkozás-hoz jutott. Az egyesület megalapításában és nagy munkájában az oroszlanról s dr. *Séllay* Ferencé, aki nagy elfoglaltságából fönnmaradt idejét a megalakulás peréctől kezdve mostanáig valóság-gal kizárólag az igazán nagy munkának szentelte.

— **Szervusz! A Nagyváradai Napló** a következő épületes hístóriáról ad hírt: A nemzeti hid felől tegnap este három gyalogos tiszt fordult be a Kaszárnyautcába. A sarkon levő házban lakik *Soltész* muszafőtiszt családja. Az egyik szobában diákok muszúáltak. Közöttük volt *Soltész József*, VII. reálisiskola tanuló is. A tiszt benézett az ablakon, mire a diák kiszólt: — Szervusz!

A katonatiszt befordult az udvarra. A diákok is sejtették, hogy történni fog valami és kivonultak a tornácra, ahol megvárták a tiszteket.

— **Miért mondatd nekem szervusz? — kérdezte a tiszt.**

— **Miért bámultál be az ablakon? — felelt Soltész** tiszteket tegeződe.

A tiszt kirántotta a kardját és a diákok főbe ütötte. *Soltész József* fejének jobb halántékán egy hat ütéses sebet kapott. Az erős diák erre nekiment a támadójának és ki akarta csavarni kezéből a kardot, de az arca végigümlő vértől nem látott és nem tudta elvenni az oldalfegyvert. A tiszt mintán még följegezte magának a ház számát, távozott. A diák sebet dr. *Edelmann* Monyhért varrta be.

— **Pik auf...** Egy szegény mandzsu hivatalnoknak gyönyörű szép leánya volt és semmi pénze. Ugy segített tehát magán, hogy egy eladta a leányát egy gazdag mandarinnak. Rabszolga lett a kisasszonyból, de semmi oka se volt arra, hogy megbánja a sorsát. A mandarinnak szörnyen tetszett, beleszerelmeskedett halálában s nemskára a kis rabsleány parancsolt a házban s nem a mandarin. Mikor pedig Shion Foung császár ő felsége megparancsolta, hogy a birodalom összes 15—16 esztendő fát leányait vigyék az udvarhoz szemlére, hogy össze lehessen válogatni közülük a háremet, a szép leány az udvarhoz került. Most lett csak igazán nagy ur hölgy. Versenyt felül állott szépség dolgában s nemskára ő lett a császár legkedvesebb balkézről való felesége. Pár hónap alatt az udvar első hölgye lett s a császár egy táncolt, ahogyan az a mennyei birodalombeli Pompador asszony fűtyült. Egy rövid időre letűnt a szereplés színteréről, mert a császár nagy szerelmét egy kis fickóval halálta meg. Miután már ez is megvolt, rávette a felséges urat, hogy tegye meg őt is császárnévá. Ő legyen a nyugati császárnéja, a régi császárné pedig maradjon meg a keleti urnőnének. S ugy eset meg az, hogy egy ideig a mennyei birodalomban külön-külön csillag ragyogott a kelet és a nyugat fölött, ami nem is esoda, mert roppant nagy az a birodalom. Mikor pedig a régi császárné meghalt, kizárólagos uralkodó lett a hatalmas birodalomban a kis tatár leány s férje halála után még kizárólagosabb. Egy ideig a fia okvetetlenkedett a trónon, de azzal hamar végeztet, lecsapta — s vele együtt elesapott mindenkit, aki reformokon tör a fejét. Különösen az európaiakat gyűlöli s egymásután köti a talpuk alá az utilapat. Ez a kínai birodalom ez idő szerinti uralkodójának története mogyoróhéjában.

— **Püspök és kegyur.** Érdekes konfliktus támadt gróf Esterházy Móric, Veszprém megye volt főispánja és Zalka János győri püspök közt. A győri egyházmegyében levő felső-gallai plébánián ugyanis, melynek gróf Esterházy Móric a kegyura, halálózás folytán üresedett állván be, a gróf kegyur Heinrich Gyula Pápa városi káplánt prezentálta plébánosnak. A győri püspök visszautasította a prezentálást és arra hívta fel a kegyurat, hogy csak az ő általa, a püspök által, felterjesztett győri egyházmegyei papok közül válasszon a kegyur. Gróf Esterházy Móric erre erősen hangon tiltakozott a győri püspököt az eljárása ellen és kimutatta, hogy a kegyur nincs kötelezve arra, hogy csak a püspök által felterjesztettek közül válasszon, hanem bármely papot prezentálhat, aki ellen nincs kánoni kifogás és az alapon ismételtén kérte a püspököt, hogy az új papnak adjon jurisdiktiót. Zalka püspök azonban, bár a gróf által bemutatott pap ellen nem tett kifogást, még sem fogadta el a prezentációt, mire gróf Esterházy a győri püspököt — mint a törvényt és a kegyuri jogot sértőt — feljelentette a hercegprimásnak. A hercegprimás elismerte gróf Esterházy Móric kegyur állapottjának törvényességét és felszólította a győri püspököt udvarias, előzékeny hangon a kegyur által bemutatott pap elfogadására, de a győri püspök visszautasította még a hercegprimást is. A győri püspök jelenleg súlyosan megbetegedett, ami a konfliktus elintézését megnehezíti. Gróf Esterházy, amint értesülünk, ő felségének, mint a katolikus egyház legfőbb kegyurának is jelöltette az esetet, amelynek kimenetele előszült várákozással veznek az érdekelt körök.

— **A reformátusok konventje.** Kun Bertalan püspök és Tisza Kálmán elnöklésével ma délelőtt tovább folytatták a reformátusok konventjét. Miután Cass Béla konventi jegyző fölolvasta a tegnapi ülésről szóló jegyzőkönyvet, Szabó János a misszióiügyi bizottság, Kenessey Béla pedig a tökéletesültségbizottság már előrefelirát jelentéseit fűzött néhány pötlést. Azután Radóczy György folytatatosan előterjesztette az egyetemes iskolaiügyi bizottság jelentését. A közjogi bizottság előterjesztését Molnár Béla ismertetette. E jelentések közül érdekesebb a dunamelléki egyházkerület felterjesztése, amely orvoslást kér az ellen, hogy az evangélikusok kisebb egyházi adó ígéréseivel állítsanak csatlakozást a reformátusokhoz. A közjogi bizottság azt proponálja, mondja ki a konvent, hogy a reformátusok kiterése csak akkor fogadható el, ha meggyőződésük viszi rá s nem a nagyobb egyházi adó alól való kibuvás. Javasolja továbbá, hívja föl a konvent a két felekezet együttes bizottságát a keresési egység revideálására. Gróf Degenfeld József csak egyszerű felszólítást óhajtott intézteni az evangélikusokhoz, hogy ne halasszák a reformátusok kezét. Ezután meg lehetne tenni a kezdő lépéseket egy új egységhez kötésre. Fejes István és Szilágyi Dezső rövid felszólalása után a konvent gróf Degenfeld indítványa értelmében döntött. A közgazdasági bizottság jelentési soran hosszabb vitát kellett egyébirig egyházmegyének a vasárnap munkaszüneti dolgában tett előterjesztése, amelyben arra kéri a konventet, intézzen felirátot a miniszterhez, hogy a mezőgazdasági munkásoknak se kellessen vasárnap dolgozniuk. A közgazdasági bizottság partolóját terjeszti e kérelmet a konvent elé. Melzer Pal ugy kívánja módosítani a bizottság javaslatát, hogy a konvent forduljon egyenesen az országgyű-

léshez. Gróf Tisza István szerint a törvény csak az ipari munkásokra terjeszti ki a vasárnap munkaszünetet, a mezőgazdasági munkásokra nem. Fölöslegesnek tart e tekintetben minden oly intézkedést, amely a reformátusok elismert liberális gondolkodását kényeszer-rendeletekkel lenyűgözi. E kérdés megoldásában különböző is nem tisztán vallási, hanem egyéb, társadalmi, szociálpolitikai irányok is tekintetbe veendőek.

Szilágyi Dezső ellenkező nézetet van. Igaz, hogy a vasárnap munkaszünet nem csupán vallási szempontból létező meg, de azért e kérdés felett nem lehet könnyelműen átsiklani. Sokkal fontosabbnak tartja a tárgyat, semhogy a konvent kellő előkészítés hiányán dönthetne benne. A kényvezést nem tartja helyén valónak, s ezért nem járul hozzá a bizottság javaslatahoz. György Endre felszólalása után a konvent kimondta, hogy e kérdésben, kellő előkészítés hiányán, nem határoz. Néhány lényegtelenebb folyó ügy elintézésére után Kun Bertalan püspök ajtatos imát mondott, Tisza Kálmán pedig, megköszönve a konventi tagok buzgó részvételét, a konventet berekesztette. Végül Szász Károly püspök nyilvánította a konvent halálát az elnökségnek, amelynek bölcsesége sok fontos kérdésnek megoldását tette lehetővé az egyház és a köz javára. A konvent ezzel véget ért.

— **A humanizmus áruhájában.** A belügyminiszter ma egy leiratban tudtára adta a fővárosnak, hogy őt ugynevezett jótékony egyesület működését felfüggesztette. Az emberszeretet nevében üzött szélhámoskodások leleplezésének ugylászik csak a kezdete a mai intézkedés, mert a belügyminiszter Szemere Lajos miniszteri fogalmazó elnöklete alatt bizottságot küldött ki a főváros jótékony, betegsegítő, temetkezési és kiházasítási egyesületeinek az átvizsgálására. A felfüggesztett egyesületekről a bizottság — a Fővárosi Tudósító szerint — a következőkben számolt be:

A Reform Jótékony Egyesületnél a bizottság megállapította, hogy az egyesület 1896. június óta négy egyén adományából 1050 forintot, tíz orvos ajándékból 3895 forintot kapott a rendes bevételeken kívül. Mindemellett kiadásai fedezésére 5200 forint váltókölesont és 2000 forint magánkölesont vett fel. Az egyesület működése különösen azért esik súlyos beszámítás alá, mert bevételeit teljesen az adminisztratív kiadásokra, tisztii fizetésekre, előlekekre, orvosi tiszteletdíjakra, proviziókra fordította. Készpénz készlete nincs. Az egyesületnek ismeretlen egyn 3895 forintot adott. Ez az ismeretlen egyn tíz budapesti orvos, aki az egyesület volt elnöke, Rotker Lajossal és az igazgatóval Hegedűs Mártonnal szerződött, hogy tíz évig lesz az egyesület orvosa. Provizio fejében adták a 3895 forintot. A Fővárosi banktól 1897-ben 200 frtot, 1898-ban 700 frtot, az Erzsébetvárosi bank szétkezelőtől 3000 forintot váltókölesont vettek fel. Valamennyi váltón Borovics Adolf főpénztáros a kezés, aki a bizottság előtt kijelentette, hogy a fizetést hajlandó a sajátjából eszközölni. Az alapszabályok egyik pontja alapján a tisztviselők alkalmazása, fizetésük nagysága felett az elnök, két alelnök, pénztáros, ellenőr és igazgató jogerővesen határoz. Ez a pont számos visszaélés alapja. Az egyesületnek 688 elküvyolt tagja van, akik közül 400-an 1893 forint 50 krajear tagdíjjal vannak hátralekban. A eselőbiztosítási osztálynak 609 tagja van, de nincs pénzészlete.

A Magyarországi betegsegélyező és temetkezési egyesület vezetői ugyanazok, akik a Reformnál vannak, a finansziális állapot éppen olyan rossz. Az Erzsébetvárosi Bank szövetkezetnek tartozik 900 forinttal. A kölcsön kamatját a penztáros 40 korona 40 fillér helyett 40 forint 40 krajearral szerepelteti a könyvekben. Összes vagyon a 205 korona és a distragóknak szánt diplomának 125 forint, 80 forint, 96 forint, orvosoknak 222 forint, gyógyszereszekért 486 forint, 2302 forint tagdíjjal szemben a felváltó adminisztrációs kiadások 3280 forintot tesznek ki. Hegedűs Márton titkár a tagoknak fizetendő járulékokból levont s a levonásokat nem könyvelte el. A tagok száma nem állapítható meg. A választmányi jegyzőkönyvek szerint 448, de allótlag 600 tag is van, akik közül egy másik jegyzőkönyv szerint 527-et türteltek.

Nők betegsegélyező egyesület otthona és kölcsönös segélyező körénél morész és könnyelmű gazdálkodás folyt. Orvosi segélyre egyáltalán nem adtak pénzt, sem egyéb alapszabályszerű előleke. 1897. decembertől 1898. december végéig 6800 korona 40 fillér vettek be, amelyből segélyekre, orvosszerekre kiadtak 306 koronát, a többi adminisztratív költségekhez fordították. A bizottság konstataulta, hogy az igazgatónő férje Angély Béla 40 forint havi fizetéssel mint írrok van szerződve az alapszabályok ellenére. Tavaly 1018 tagja volt az egyesület, az idén valamivel több van 500-nál. De semmi pénzészlet sincs.

Albrecht fővezeg III. fővárosi katonai hadastyán betegsegélyező és temetkezési egyesület pénkészlete olyan csekély, hogy a főgáz adósságaira sem elegendő, még kevésbé lehetséges, hogy 1400 tagnak betegségi, vagy temetkezési segítséget adjon. Az újonnan szerzett tag tíz heti járulékat a tagszerző úgynök kapja. Pénzkezelése és ügykezelése rendetlen, a pénzeszedő és főpénztáros elszámolása megbízhatatlan. A zenetszt (a neve nem volt kipuhatható) állás tisztelőbeli, mégis 50 forint havi fizést húzott. Az egyesület vagyon a vizsgálat alkalmával 189 forint volt. Ebből magánkölesont tartozik 75 forinttal és ezen kívül adós egy felváltó gyógyszereszlával.

A Budapesti Teher szállító és Fuvaripar-munkások Szakegysége fennállása óta a tagok beiratási díjából és a heti járulékokból a vezetőség és az adománygyűjtők a legkülönbözőbb cimeken pénzelték. Az egyesület vagyon a jelenleg 495 forint 35 krajear. Az egyesület elnöke: Nász István munkás, heti 10 forint

a titkár: Krausz Mihály hivatalosolga heti 12 forint fizetést húz. A tagok száma jelenleg: három.

A belügyminiszter az elősorolt öt egyesületet nagymérvű visszaélések, könnyelmű gazdálkodás és a szegény, hiszékeny néposztály kizárolására irányuló működésük miatt felfüggesztette, működésüket beszüntette és felhívta a fővárost, hogy ez egyesületek ellen haladéktalanul a legszigorubb vizsgálatot indítsa meg.

— **A levélhordók dolmánya.** Nálunk a levélhordók orosz tüzérbatorkoki egyenruhában járnak, a postakocsisok pedig a francia tüzérszettekkel vetekszenek ruha dolgában. A rendőrcinknek éppen még a sisakjuk hiányzott, hogy teljesen bajork legyenek, nem is szólvá egyéb egyenruhásokról, akiken éppenséggel semmiféle magyar izü ruha nincs. Most az a hír érkezik Párisból, hogy az ottani levélhordók eddigi német szabású kabátjaik helyett magyaros kis dolmányokat kapnak, egyszerű, de csinos színőrzattal. Így aztán szépen megleszünk mi is, meglesz a francia is. Mások hozzánk jönnek csinos egyenruháért, mi meg olyan posztőcsövekbe bujtatjuk az uniformis embereinket, aminőt csak hotten-tották viselnek, meg — osztrákok.

— **Gyujtogatások.** Kassai tudósítónk táviratozza: Nagy tüz pusztítót tegnap éjjel Abauj-Szántán, melynek tíz ház és több melléképület esett áldozatul. A tűz a szódavizgyárban gyujtogatás következtében keletkezett. Az erős északi szél miatt az egész ház-sor lángba borult, többek között a pénzügyőrség lak-tanyája is. A pénzügyőrök a tűz kiűtésekor aludtak és a fejük fölött már égett a fedél, midőn sikerült szerencsésükre megmenekülni. A következő pillanatban 190 töltény iszonyu robajjal felrobant és 15 méternyi távolságig köröskörül mindent elpusztított.

A távirat szerint rövid idő alatt ez már a harmadik gyujtogatás, — éppen jókor oszlott föl az abauj-szántói tüzoltó-egylet.

— **Halálózás.** Prohászka Pál izsáki (Pestnegye) plébános, pár heti szenvedés után ma éjjel izsákon 46 éves korában elhunyt. Temetése holnap délután lesz az izsáki plébánia-épületből. Az elhunyt plébánosban Pestü Ferenc belvárosi előjáró, testvérüceset gyszólja.

Dr. Neuwenter Tivadár, a prágai cseh orvos-egyletem tanárát, ma éjjel lakásán szívizéllhűdés ölte és rögtön meghalt.

Olvocay Sypniewski Alfréd lovag, a közös had-ügyminisztériumba szolgálatteléire beosztott ezredes, tegnapielőt meghalt Bécsben 57 éves korában.

— **Ünnepek.** Tegnapi számunk ily című közlemé-nyére dr. Gyulay Béla urtól, az ötödik kerületi polgári leányiskola érdemes igazgatójától, a következő helyreigazítót nyilatkozatot kaptuk:

Tekintetes szerkesztő ur! Becses lapja 101. száma Ünnepek cím alatt vért információit közli a vezetőségem által álló V. kerületi polgári leányiskoláról. Az ünnepek ugyanis nemcsak „egy kis házi,” hanem nyilvános ünnepek is, amelyet a nemzeti lobogó ki-küldése mellett az egész tanári kar és ifjuság, sőt a székesfővárosi hatóság képviselőjének, Tenczer Pálnak jelenlétében méltóképpen tartottunk meg hazafias énekekkel, ünnepi és alkalmi beszédekkel és szavalatokkal. Mindírtat után a (és nem délután) kivonult majdnem az egész ifjuság az igazgató, négy tanár és négy tanítónő vezetésével a hódolói diszertul-nulás képének megtekintésére. Ott a helyszínről miatt két részre kellett oszolniuk s minthogy az egyik rész előbb készült el a mutatónyok megtekintésével, kiut a szabadban várakozott a másik csoportra, hogy ismét együttesen hazatérjenek. Ekkor történt az az általán is helytelenített intézkedés, hogy míg én és több társam a növendékek másik részével fenn voltunk, a türelmetlen növendékeknek azt mondta egyik tanítónő: „Akkor nem akar-nak várni, minthogy már fél egy óra van, ha kővel lanknak, haza mehetnek” s ő maga fáradtan villá-mosra üt több növendékekkel együtt. Egy nagy csoportot pedig intézetünk egyik tanára vezetett haza. Mikor aztán a növendékek másik fele is végzett, én és tanártársaim mind haza kísértük egy óra táj-ban az Andrássy-uton. Ez a valóság, s ezért kar megróni egy tanári kart, mely buzgószágában készséggel vállalkozott növendékek érdekében e nem csekély felelősséggel és fáradsággal járó kiranulásra.

Dr. Gyulay Béla igazgató.

— **Házasság.** Weisz Dávid vízszekereskedő, Weisz Simon kereskedő fia Turoról, eljegyezte Káhan Berta kisasszonyt, özvegy Káhan Regina leányát, Huszról.

— **Robbanás egy szeszgyárban.** A ackermann kincstári szeszgyárban, mint egy rövid távirat jelenti, tegnapi szeszkesztésnél történt. Egy horzó föl-robbant és lángba borította a szeszraktár nagy részét. A robbanás hat munkás halálát okozta, kilencen súlyosan megsebesültek. A gyárépület teljesen elpusztult.

— **Szerencsétlenül járt fékező.** Aradról jelenti levelezőnk, hogy az arad-gurahonci vonalon ma éle-tével fizette meg könyelműségét egy vasuti alkalm-zott. Mikuska Béla makói illetőségű vasuti fékező a ma reggel Aradról Gurahone felé haladó teherzállító vonaton tejesített szolgálatot. Menet közben Mikuska az alacsony oldalú nyitott kocsirol ugylált át a másik

kocsira, a helyett, hogy a rendes falépcsőn lépett volna át. Már közel volt a vonat Gurahonchoz, midőn egy vigyázatlan pillanatban a könnyelmű fékező ugrás közben leessett a kocsiról és a kerekek alá került. A hosszú tehervonat keresztülment rajta és teljesen összeroncolt tagokkal szedték fel a sinekről Mikuska Béla holttestét.

(x) Legjobb minőségű és szintartó harisnyák és sportruházatok legnagyobb választékban *Hegek* A. Jolán IV. Szervita-tér 8. A vadászúthoz.

A folyosó krónikája.

— A t. Házból. —

Budapest, április 13.

Azt mondhatnám egyszerűen, hogy az Eötvös Károly látása csalta ki a folyosóból hosszú idő után az anekdotás történeteket. Mert úgy van a folyosó a vajdával, mint az adsapáli fűgefák voltak Buddhával: ha csak közelükbe jött a szent férfi, már kivirágzottak. S a folyosó is nyomban anekdotákat hajt és magyaros históriákat termel, csak a vajda tévedjen oda.

Kényelmes volna a vajdára fogni, de nem igazságos. A folyosó természetrajzában van az igazi magyarázat. S a krónikás rászánja magát egyszer, hogy megírja oknyomozó és statisztikai alapon, micsoda erős kölesönhatás van a folyosói anekdoták és az időjárás közt. Most egy kicsit hosszadalmas volna természetrajzot csinálni. Annyi azonban első pillantásra is szembe ölik, hogy a folyosó télen szokott virágozni, míg nyár idején szunyókál, ha csak valami obstrukciós földrengés föl nem forgatja a parlament klimatikus viszonyait. De nemcsak a tél kedvez a folyosó virágzásának: minden loespocs idő is. Ellenben mihielyt egy kis tavaszi verőfény önti el az utcákat, álomra hajtja fejét a folyosó. Minek is hajtana anekdotákat, mikor úgy sem szakítaná le senki? A legszebb anekdotánál is több inger rejtezik a tavasztól nyiladozó lánybimbókban: azokat meg nem a t. Ház folyosóján ringatja a tavaszi szellő. Utánuk kell menni a Kossuth Lajos-utca. S a tisztelt képviselő urak nem hasonlatosak Szent Antalhoz: mennék ők a csáb után és mennének akár a sivatagba is. Hát még a sivatagból! A parlament pedig sivatag a verőfény napjaiban.

S hogy ma is olyan loespocs idő volt: megnépesedett a folyosó. Odatévedt még a vajda is. A folyosó pedig nyomban virágba hajtott. Azokból szakított a krónikás egy bokrértára valót...

(A pörge kalapok.)

Justh Gyula valami nagy deputációt hozott a folyosóra. Szálás, jóképű magyar emberek voltak, kalappal a kezükben tisztességtudással álltak sort a miniszteri szoba tájkán. A sok honatya, újságíró s egyéb beszüllött elnézte őket egy darabig s váltig csodálkozott mindahány, hogy ennek a deputációnak nincsen olyan kolomposa, aki máskülönbén mindjárt informálni szokta a fránya újságírókat, hogy kik is jöttek s mi járatban volnának? Mert fontos dolog lehet, amiért a deputáció felszedelőködött, de mégis csak fontosabb, hogy belekerüljön az újságba. Hiszen ha odahaza meg nem olvassa a civis a torony alatt, hogy a sógor meg a koma ott volt a miniszternél — mintha ott se lett volna.

De a Justh kis serege nem hozott kolompost. Nosza, elszánja magát az egyik újságíró, hogy már csak maga hámozza ki a magyarokból a nagy titkot. S megszólítja az egyik szálás magyart:

— Mi járatban vannak?

Azt mondja a szálás ember:

— Hát csak keresünk valakit!

Faggatja tovább az újságíró, hogy de hát mit is akarnak? De a magyar csak nem gombolkozik ki, hanem feleli nagy diplomatikusan:

— Majd megmondja a követünk!

— Megmondja, megmondja (feszeng az újságíró); de csak tudja figyelmed is, hogy mért jött deputációba?

— Az meg a vállát vonogatja.

— Hát minek tudnám? *Nem vagyok én bíró...*

S a folyosó nem is lett volna okosabb, ha Justh Gyula el nem magyarázza, hogy ezek az emberek Pusztá-Szent-Tornvából valók s a nátriá-

juk nagyközségi jellegét szeretnék visszakapni. Azért jöttek a miniszterelnök színe elé.

Eppen akkor szólították is már őket a sarokszobába.

Hát csak nézi a folyosó, hogy a deputáció szép sorjában elvonul, de a nádfontu padokon ott marad vagy harminc karimás pörge kalap. Mind egyforma, akár a tojások. Ahány ülés a padokon, annyi fekete kalap s a folyosó eltöpreng, hogy ugyan miről is fogják azok az emberek megismerni a maguk kalapját. Egyik-másik képviselő sorra nézi a kalapokat, nincse bennük a tulajdonos neve tán. Dehogy van. Pesten tesznek ilyet az urak, de nem szorult rá a paraszt.

Am ahogy öt pere mulva kisorjázik a miniszteri szobából a deputáció, csak bámul a folyosó, hogy semmi zavar. Mindegyik paraszt meg egyenest a kalapjához s teszi a fejére. Mert ugyanolyan sorban jöttek, ugyanolyan sorban ültek a padon s ugyanolyan sorban állítottak a miniszter elé: hát mindegyiknek csak a kezét kellett kinyújtania s amelyik kalapot érte, az volt az övé. A sorrend kizárta a tévedést.

— Rendérek van a parasztban — mondta a vajda.

De egyéb is van. Büszkeség. Azokon az arcokon nem is látszott megilletődés, hogy az imént szavát hallották Magyarország miniszterelnökének. De ahogy csöndesen kigyózzott keresztül a folyosó a deputáció és Justh Gyula egyszerre megállította Kossuth Ferenc előtt: mégis valami tűz gyult ki a magyarok arcán.

— A szentornyaiakat mutatom be neked! — köszöntötte Justh Kossuth Ferencet.

S Kossuth végig nézett a szálás deputáción.

— Micsoda életképes fajta! — mondta csodálkozva.

S akkor a deputáció büszkén lépdelt tovább, mert most már megvetheti a hirt századévekre Szentornyának, hogy életképes fajta. *A Kossuth fia mondta...*

(Változatok a pezsgőről.)

A vajda elévődik Visontai Somával, hogy annyi pezsgővel kellett megfizetnie a beszédét. No mégis csak csunya világ, mikor választások sincesnek s mégis itatnia kell, aki beszélni akar.

Hallgatja az évődést az egykori disszidentsekből valaki. S azt mondja:

— De az idea jó. Jobb, mint a Polónyi indítványa, hogy az üléseket hosszabbítsák meg. S az volna a legokosabb, ha minden egy év indítvány helyébe kimondanák, hogy aki a költségvetésnél beszélni akar, minden öt percet egy üveg francia pezsgővel tartozik megváltani. Az üléseket akkor nem kellene meghosszabbítani.

Másutt is szóba kerül a Visontai pezsgője. Komjáthy Béla mondja:

— Későbbön a házszabályok revíziója. Az volna a legegyszerűbb módosítás, ha a Visontai esetéből csinálnák meg az egész revíziót. Micsoda gyökeres intézkedés! Azt az ellenzékét szeretném látni, mely sokáig bírná az obstrukciót, ha minden öt percet egy üveg francia pezsgővel kéne megfizetni! S hol akadna szónok az ilyen drága obstrukcióhoz? De hogy Bánffy-nak ez az ötlet nem jutott eszébe...

A buffetben az egyik szép leány szintén változatot dudol a Visontai pezsgőjéről.

— Ha a képviselő urak fogadásból iszszák a pezsgőt, akkor engem elesap Drexler. Mi szükségem rá, mikor ugys minden öt percben elkél egy üveg Pommery?

Csak Visontai Soma tépelődik.

— Bolond voltam. Az éjszaka törtem a fejem, hogyan bujhattam volna ki a fizetés alól. Mért is nem szakítottam mindjárt félbe a beszédemet, hiszen a tárcá ötven tételnél öt perces részletekben kétszer annyit is elmondhattam volna! S nem is került volna pénzembe.

S ez így igaz. Hanem a pezsgőjét már megitták szegény Visontainak...

(A félhivatalos vajda.)

Ahogy megül egy karosszékben Eötvös Károly, elébe pöndörödik Sturm Albert, a félhivatalos Budapesti Tudósítószerkesztője. A vajdának van már valami maliciája az ő számára.

— Hallja maga Sturm, maga hanyag és megbizhatatlan.

Nevette feleli Sturm:

— Ha ezt csak a vajda mondja rólam, még csak kiállom.

— Nem addig a' — tüzel a vajda. Próbára tettem magát s mondhatom, gyalázatosan jártam. Csinálok egy apokrif miniszteri rendeletet, mint-ha Széll Kálmán lefuvatná a sok üdvözlő deputációt s várom, hogy Sturm mikor cáfolja meg az én rendeletemet. De se szó, se beszéd! A rendeletem máig sincsen megcáfolva.

Sturm hunyorgat ravaszul.

— Pardon, nem is vettem észre azt a rendeletet. (Pedig dehogy is nem vette észre!)

A vajda pátoszszal fakad ki:

— Csunya dolog ez! Hát már ebben az országban mindent én csináljak? Az ellenzék én vagyok. A sajtó én vagyok. Orosházán a szocializmust én oldom meg. Darányit én ütöm. A miniszterelnök rendeleteit én csinálom. S most már cáfoljak is? *Hát félhivatalos vagyok én?*

Sturm azt morogta:

— Mbah... nem is olyan bolondság...

(A bolygó kérvény.)

A mai postával egy kérvény érkezett Visontai Somához. Furesca kis kérvény. Az írója egyszer már közvetlenül is megküldötte a parlamentnek, de számba se vették, mert nem volt képviselő utján benyújtva. Most tehát megküldötte Visontainak.

— Mért éppen neked? — Kérdezték tőle. Talán a kerületéből való ember?

— Dehogy!

— Hát hogy jutottál éppen te az eszébe?

Visontai egy kicsit szégyenlősen felelte:

— Mert ez a kérvény a *circumcisio eltörlését* sürgeti.

Vagy úgy? A folyosó nevetve olvasta a kérvényt, mely jogi alapon fejtegeti, hogy a circumcisio voltaképpen állami szempontból is el kellene törölni. Igaz, hogy a fejtegetés egy kicsit hézagos, de mindenesetre nagyon érdekelné a t. Házat. Molnár apát például okvetlenül pártolná. De egyelőre nem lesz rá alkalma, mert Visontai nem akarja benyújtani. Lehet azonban, hogy a kérvény írója nem esügged s a bolygó kérvényt most már egyenest Molnár apátnak küldi meg. Akkor aztán odakerül végre a t. Ház asztalára s olvashatja róla mindenki a hatalmas felírást: *Kérvény a circumcisio eltörlése iránt. Közügyben bélyegmentes...*

Mert ez a kérvény felírása.

Krónikás.

Hegedüs Sándor a szultánnál.

Budapest, április 13.

Megirtuk, hogy Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter a husvétli ünnepet Konstantinápolyban töltötte. Ez alkalommal ismét nyilvánvaló lett a szultánnak a magyarok iránt érzett rokonszeve. A szultán magas rendjellel tüntette ki a minisztert és Konstantinápolyban való időzése alatt a figyelem minden jelével halmozta el. *Hegedüs Sándor* pénteki napot is töltött a török fővárosban, természetesen elment megnézni azt a tündéri látványosságot, amelyet a szelamlík nyújt. Az Abdul Hamid által közvetlenül a Yildiz-kioszk kapuja előtt épített mecsettel szemben állanak a pavillonok, a honnan az előkelő idegenek gyönyörködhetnek a szemképrázató képben, amelyet a szultán templombavonulásokor nyújt a mecsert körül elterülő óriási, hegyes-völgyes térség. Hegedüs és társasága Calice Henrik báró konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövet által kioszkba küldött helyen, a nagykövetek részére fönntartott szalozban foglalt helyet. Alig voltak ott néhány percig, bejött a szultánnak egy hadsegéde és Hegedüst kereste. Mikor bemutatott a miniszternek, közölte vele, hogy a szultán egyenes parancsára fel kell vezetnie a Yildiz-kioszk egyik pavillonjának az első emeletére, ami nyomban meg is történt. *Hegedüs Sándor*, *Hegedüs Sándorné* és leányuk, továbbá a velük utazott Navratil Imre dr. egyetemi tanár, neje, leányai és Ercsey kisasszony ilyenmódon ugyanonnan nézték végig a szelamlíkot, a honnan a német császár, a császárné és kíséretük, amikor a szentföldre-menet látogatóban voltak a szultánnal. *Hegedüsön*, társaságán és Calice bárón kívül még csak egy Montenegro hercegasszony és Strauss, az Egyesült-Államok konstantinápolyi nagykövete részeseültek abban a kitüntetésben, hogy a szultán legkiválóbb vendégei részére fönntartott ezekben a helyi-

ségekre meghívassanak, amelyeknek az ablakból gyönyörű kilátás nyílik a meszet környékére. A szerződés végével a szultán ismét a nyitott hintóba szállt és saját maga hajtott háza; amint elhaladt az ablakok alatt, ahol a magyar urak és hölgyek állottak, külön-külön ablaknál, barátságosan fölnézett, majd intett elmaradhatatlan kísérőjének, Ozmán bászának, a híres plevnai oroszlanak, aki erre föl-közönt.

Hegedüsök még el voltak merülve a török birodalom minden részéből összeválogatott csapatok harsogó zene mellett történő elvonulásának a szemlélésébe, amikor beült hozzájuk a szultán egyik hadsége és fölkerete Hegedüs Sándort és Calice bárót, hogy jöjjenek vele, mert a szultán fogadja őket. Mintán a miniszter és a nagykövet elbucsuztak a társaság többi tagjaitól, beültek a nagykövet hintójába és behajtottak a Yildiz-kioszkba, abba az elzárt világba, ahol Abdul-Hamid tölti napjait, ahova olyan sokan szeretnének és olyan kevesen tudnak bejutni. Ottan Hegedüst és Calice Múnir basa főszertartásmester fogadta, aki persze a Konstantinápolyban elmaradhatatlan cigarettel és kávéval megvendégelte az urakat, miáltal egy tisztet küldött a szultánhoz a jelentéssel, hogy a nagykövet és a magyar miniszter várják a szerencsét, hogy a padisah elé járulhassanak. Csakhamar visszaérkezett az értesítés, hogy a császár várja az urakat, akikhez időközben csatlakozott Pogatscher Rudolf, nagykövetségünk első dragománya (tolmácsa). Régi diplomáciai szokás ugyanis, hogy minden politikai jelentőséggel vagy nagyobb diszszel bíró kihallgatásnál a nagykövetség egy dragománya is jelen legyen. Három termen áthaladva, értek a szultán fogadósobájába, ahova a következő sorrendben léptek be: báró Calice, Hegedüs, Pogatscher, Múnir. A szultán, fején a piros fezzel, egyedül állott a szobában egy kanapé előtt; az ismeretes sötétkék, hosszú, testhez álló, fölállós gallérral készült kabát volt rajta, amely viseletet tudvalegleg Abdul Hamid hozta divatba Konstantinápolyban. A szokásos üdvözlések kicserélése után Calice bemutatja Hegedüst a Felsőségének, mire a szultán kezét fogott a nagykövettel és a miniszterrel és így szólt:

— Nagyon örülök, hogy először láthatom Ferenc József ő Felsőge egy magyar miniszterét.

Megjegyzendő ugyanis, hogy gróf Andrássy Gyula kivételével, aki még Abdul Aziz uralkodása alatt járt Konstantinápolyban, magyar miniszter nem volt kihallgatás a szultánnál. Baross Gábor, amikor meglátogatta a török fővárost, elkerülte a Yildiz-kioszkot, pedig a szultán annyira várta, hogy nála megjelenjék, hogy a vasminiszter elutasítások után küldötte egy hadseregét a pályaudvarra azzal az üzenettel, hogy ő Felsőge igen sajnálja, amiért nem jelentkezett kihallgatás. Így tényleg Hegedüs Sándor az első magyar miniszter, akit Abdul Hamid a Yildiz-kioszkban fogadott.

A szultán a pamflagon európai módra ült és nem keresztbevetett lábakkal. A pamflagon szembeállított székeken pedig az urak foglaltak helyet abban a sorrendben, amint bejöttek. A szultán néhány pillanatig némán nézett maga elé, majd a pamflag mellett levő kis asztalkáról fölvetett két cigarettet és nyitott tenyerén odanyújtotta az egyiket Calice bárónak, a másikat Hegedüsnek; Múnir basa rögtön tüzzel szolgált. A beszélgetés azután csakhamar megeredt, a szultán egyre jobban fölmelegedett, úgy, hogy a társalgás szinte kedélyes jellegű lett.

A szultán a kihallgatás folyamán többször is kifejezést adott élénk rokonszenvének és különös tiszteletének egy királyunk, mint a magyar nemzet iránt. A beszélgetés sok mindenfelére kiterjedt és alkalmat nyújtott annak a konstataciónak, hogy a szultán teljes tájékozottsággal bír Ausztria és Magyarország viszonyai felől és figyelemmel kíséri az európai politika mozzanatait. Társalgása élénk szellemről, erős ítélőképességről, fegyelmezett gondolkodásról tesz tanúságot; meglátszik ugyan rajta, hogy valami betegség megviselte, de annak ellenére korához képest elég jó erőben van, amit elárul különben szemének fölvilágosítása is, amikor valami különösen megkapja érdeklődését. Körszálla kezd már ösbe ceavarodni. Abdul Hamid rajongó szeretettel csügg a természetén, amit meg is említett a beszélgetés közben, amikor egészen tréfásan, jó humorral szóba hozta az általa a schönbrunni állatkert részére királyunknak ajándékozott angora-kecskéket. A török udvari etikett szerint, amely azt kívánja, hogy a padisah soha se beszéljen közvetlenül idegen alattvalóival, bármilyen jól értes a nyelvet, Abdul Hamid ez alkalommal is folytonosan törökül beszélt, az urak pedig franciául. A tolmács szerepét Múnir basa játszotta; franciára fordította a szultán szavait, míg Calice és Hegedüs megjegyzéseit törökül tolmácsolta. Hanem azért a szultán mindig az illető

urhoz fordult, akiehez szólt és lehetett látni, hogy jól megérti a választ, még mielőtt Múnir lefordította volna. Érdekes kiegészítése ennek a keleti ceremóniának, hogy Múnir valahány mondatot fordított, annyiszor köszöntötte a szultánt négyzerezes kézmozdulattal.

Háromnegyed óráig tartott már az éppen olyan érdekes, mint kegyes kihallgatás, amikor a szultán kezét nyújtotta Calice-nak és Hegedüsnek, bucsuzásul még egyszer kifejezve örömét, hogy a magyar kereskedelmi minisztert fogadhatta. Ezután intett Múnir pasának, aki meghajtva magát Hegedüs Sándor előtt, jelentette, hogy a szultán ő felsége az Ozmanje-rend nagy-csillagát adományozta neki. Hegedüs röviden megköszönte a szultán rendkívüli kegyét és ezzel a kihallgatás véget ért. A szomszéd teremben már várt egy hadsereg az Ozmanje-rendnek zöld tokba zárt jelvényeivel, amelyeket Múnir basa átnyújtott Hegedüsnek, egyben értesítve őt, hogy a szultán rendelkezésére bocsátja hajóit, kocsijait és személyzetét. Hegedüs, hivatkozással arra, hogy mint egyszerű turista jár Konstantinápolyban, halás köszönetének kifejezését mellett lemondott erről az újabb kitüntetésről.

Csak sneidigan!

— A jövőből. —

Nagyváradon nyitott ablaknál hegedült egy gimnázista. Arra ment egy hadnagy, benézett. „Szervusz” — mondta neki a fiú és tovább hegedült. A hadnagy bement, összevagdalta a fiút. „Szervusz” — mondta aztán, s kissé kimelegedve távozott.

Csak sneidigan!

Ime, ennek a folytatása a jövőben:

I.

(Öt év múlva.)

Csak sneidigan! Aradról sürgönyzik lapunknak a következő rémos esetet: Egy nyolc éves fiúcska sétált nevelőnjével az utcán. Éppen, amikor három tiszt közeledett feléje, halk hangon így szólt: — Jó napot, tatona báci!

Erre a három tiszt szó nélkül kardot rántott, s mielőtt kött az oklatan gyermeket vagdalta darabokra, a harmadik a nevelőnőt fosztotta meg életétől. A szerencsétlen lány ugyanis nem tett semmit, hogy a gyermek által a katonákra szórt rémos inzulust megakadályozza.

II.

(Tíz év múlva.)

Csak sneidigan! Komáromból írják lapunknak: Egy szárazdajka K. J. mérnök három éves kis fiával sétált a Vág partján. Alig sétáltak néhány percig, amikor egyszerre csak egy arra robogó tüzérségi repeszketette meg a földet. A kis fiú a katonák látára kis saphájához emelte kezecskéjét, és szalutált. Erre a lovak hirtelen megtorpantak, a kapitány vezényszót harsogott, az ágyuk csatarendbe álltak, s hatalmas dördülés hangzott el. A merész gyermek dajkájaival együtt pozdorjává lövettet.

III.

(Tizenöt év múlva.)

Csak sneidigan! Nagyváradról sürgönyzik lapunknak a következő egészen természetes esetet: Egy pályásbát dajkója a levegőre vitt ma délelőtt. Utjuk a katonai gyakorlóter közelében vezetett el. A puskaropogás hallatára a kis baba hangos sírásra fakadt. Ezt a bízhatatlan tapintatlanságot a katonaság azonnal meg is torolta. Négy üteg ágyú fordult a merénylő felé s három huzászerezd intezett ellene kivont karddal atkakat. A balszárnyon két gyalogezred támadott Mannlicher-fegyverekkel. Rövid két perc múlva két alaktalan hústömög mutatta a pályásbátának és dajkájának borzasztó, de igazságos bűnhődését.

Csak sneidigan!

— o. —

FÓVÁROS.

(*) A főváros kögyülése. Csekély érdeklődés mutatkozott a kögyülés második napjára kitűzött ügyek iránt. Nagybomb vitát csak a bombatéri vásárcsarnok kérdése támasztott. A tanács 659 ezer forintot szánt erre a vásárcsarnokra és Czizler Győző egyetemi tanár aqjára megbizni a tervezéssel, ezzel szemben Szalai Mihály azt indítványozta, hogy a mérnöki hivatalra bizzák a tervek elkészítését, amely hivatal a Rákóczy-terti vásárcsarnokot is építette; indítványát maga a polgármester is támogatta, mire a kögyülés nagy többsége ilyen értelemben határozott. A napirend egyéb tárgyai közt elutasították Vámos és Bruszli hatósági közvetítők bejelentéseit iránt benyúj-

tott kérelmét, megszavazták Kamermary Károly volt polgármester areképezének 1200 forint költségeit és az erzsébetvárosi templom festő-munkáira vonatkozólag azt határozta, hogy a festő-munkát egyik pályázónak sem adják ki, hanem szűkebbkörű pályázatot hirdetnek.

Nyilttér.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmaért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

Ó V Á S!

Az ősidőtől „Selters” elnevezés alatt ismert, s a maga nemében egyedül királyi Niederseltersi

„Königl. Selters“

gyógyvíz rovására annyi mindenféle visszaélés történik, hogy szükségesnek tartjuk a gyógyulást kereső közönséget saját jól felfogott érdekében ismét lten figyelmeztetni, hogy csak a valódi porosz kir. Niederseltersi „Königl. Selters” gyógyvíz bír azon orvos-tudományilag megállapított indikációval, mely a tüdő- és gégehurvat (köhögés, rekedtség) s ezen bajokkal többnyire kapcsolatos influenza (nátha) leghatásosabb gyógykezelését vélelményezi. Gazdag konyhasó- és szénadtartalmánál fogva meglepően oldó és csillapító hatású, kellemes ízű és könnyen emészthető, a nyálkahártyákat nem izgató természetes gyógyvíz.

A porosz kir. ásványvíz-források.

Siemens & Cie.

Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

Kiszárlagos képviselőlet és főraktár Magyarország területére:

ÉDESKUTY L. ÁSVÁNYVÍZ-NAGYKERESKEDÉS

cs. és kir. udvari szállító BUDAPESTEN.

Kereskedők és iparosok banktársasága

m. sz. Budapest, VI., Deák-ter 6.

Hitelképes budapesti kereskedőknek és iparosoknak előnyös feltételek mellett hitelt nyújt.

Személyhitelt 100 forintól 8000 forintig.
Tárcsahitelt 500 forintól 8000 forintig.
Bekelési hitelt üres telkeknek I-ső helyre, házaknak II. helyre is.
Élelőget ad értékpapirokra.
Takarékbetétek 4½ százalékkal kamatoztatnak.

Ezen intézet 12 évi fönnállása óta hiteleglyet tagjaitól egyszer sem kért utánfizetést. A részjegyek évek óta 6%-ot jövedelmeznek.

Az igazgatóság nevében: Kohn Gábor elnök.

‘SZINHÁZ, ZENE.

** Opera. Három estendei pihenítés után újra előadták ma este az Észak csillagát. Bianchi Biankának köszönhetjük, hogy ez a még mindig briliáns csillag föltéztett az Opera játékréjén. Persze a híres Étoile du Nord akkor tündökölt csak igazi, szikrázó tüzzel, (mint egy nagy gyémánt-solitaire) amikor Bianchi vállalkozik a címszerep éneklésére, akinek a magas szopránja még mindig tüneményes biztonságosan csapong a kloraturára legszedítőbb oromzetain. De Bianchi nemcsak a kloraturás dolgokat éneklő tökéletes virtuozitással, (például a két fuvalával kísért nagy áriát a harmadik felvonásban), hanem meleg poézist lehel Katalin alakjába és vonzóvá, meghatóvá teszi az egész szerepet. Az önfeláldozó, bátor, hűséges, szerető asszonyt kevés énekesnő ábrázolja szebben, mint Bianchi, akinek a pazar természet nemcsak fényes kloraturát, de mélyebb érzésre képes szívet is adott. Ezzel a szívvél éneklő Katalin bucsuját az első felvonás végén, ezzel ostromolja kétségbeesett energiával Péter cár mámoros fejét a sátor-jelenetben és ezzel teszi meghatóan poétikussá Katalin szelid, bánatos tébolyát a harmadik felvonásban, ahol egyszerű finn falujának jelenetei álomszerűen elvonulnak előtte, mielőtt helyet foglalna hermeliken palástban az orosz csarok büszke trónusán. Bianchi mai fölléptét a zsufoit ház nagy tetszéssel fogadta s nyílt jelenetben és felvonások végén viharos tapsokkal árasztotta el. Katalinon kívül még csak egy jelentekenyebb szerepe van Meyerbeer lármás, egyvelleges, harcias indulóktól harsogó operájának: a Praskovia szerepe. Ebben a szerepben Áronyánski aratot kiváló sikert, aki egyéniségének egész bájával énekelte és játszotta Katalin ellentétét, a kedves, félnék, őzike-természottú Praskoviát. Bravurral énekelte sanszonjéért az első felvonás végén nyílt jelenetben zaios tansokat kapott. A

részeges, brutális Péter cár kiállhatatlan fráter volna, ha nem Ney Dávid ábrázolná, akinek a hatalmas basszus-hangjárt csak mindent megboccsátunk. Hegedűs kitűnő volt a komikus muzika örmester szerepében és Benzára emlékeztető mókáival sokszor hangolta nevetését a közönséget. A két markotányosnót Payer és Várady kisasszony énekelte. A kockadál elég jól pörgött, de a sátor-ütős hagyományosan hamis volt, akár csak a Dinorah-kvartett. A zenekart Erkel Sándor vezette biztos, erős kézzel. Ennek köszönhetjük, hogy a második felvonás nehéz fináléjában, ahol két katonabanda játszik egyszerre az orkeszterrel, nem volt semmi zavar. A férfi-karok hatalmas éneke különböző dícsőretet érdemel és a fiatal ballerínák egzcerozása is kitűnően sikerült. Óhajtható volna, hogy ezt a katonás pontosságot akkor is gyakorolják, amikor — táncolnak.

**** A Víg-színház ujdonsága.** A Víg-színház legközelebbi ujdonsága *Blumenthal* és *Kadelsburg*nak, a *Mozyó fényképek szerzőjének*, *Im Weissen Rössl* című három felvonásos bohózata lesz, amely az *Aranykakas* cím alatt fog bemutatásra kerülni. Német színpadokon már évek hosszú sora óta nem volt darab, amely akkora sikert ért volna, mint *Blumenthal* és *Kadelsburg*nak ez a darabja. Berlinben egyfolytában közel háromszáz előadást ért, a németországi színpadokon pedig több mint kétezerszer adták. A rendkívüli sikert ért bohózatból, amelyet *Fát J.* Béla fordított, ma tartották meg az olvasó próbát.

**** Népszínház.** A Népszínház-ban ma este *Thurzó* Ilona kisasszony vendégszerepelt Antónia szerepében *A görög rabszolgá*-ban. A vendégszereplés szerződtetési célból történt s ezért első sorban annak a véleményünknek adunk kifejezést, hogy *Thurzó* kisasszonyban a Népszínház használatos segédkezesnő nyerne. Hangja erőteljes s bánni is elég jól tud vele; a hang ma esti fátyolozottságát inkább az első fel lépés izgalmanak tudjuk be. Szókkal kevésbé felel meg a vendégművésznő játék dolgában annak a könnyed operett-stilusnak, amely a Népszínház színpadán otthonos. Ma, amikor arról van szó, hogy az előzőelőbb vidéki színpadokon, állami segítség mellett, az operát meghonosítsák, *Thurzó* kisasszonyt valódi nyereségnek tartjuk a vidéki operára, amelyre erős hanganyaga és egyénisége is inkább utalja. A vendéget a Népszínház közönsége különben a legbarátságosabban fogadta. (M—s.)

**** Jótékonyági előadás a Víg-színházban.** A VIII. kerületi Általános Közföldmunkás Egyesület javára rendezett előadást, április 14-én, pénteken tartják meg a Víg-színházban. Az előadást rendkívül érdekesség teszi az a művészi hangverseny, amelyet az előadásra kerülő *Dodó főhadnagy* harmadik felvonásába ékeltek bele s amelynek következő a műsora: 1. *Bomáz Hugentóttákból*, éneklő *Larizza Vince*, a m. kir. Operaház tagja. 2. *Magándal Tannahuserből*, éneklő *Kolényiné-Csillag Julia* berlini operáeneső. 3. *Sajkásdál Alarcosbóból*, éneklő *Larizza Vince*, a m. kir. Operaház tagja. 4. a) *Francja Chanson*, b) *Magyar dal Káldy Gyulától*, éneklő *Kolényiné-Csillag Julia*, berlini operáeneső. Az énekeket zongorán kíséri *Székla Adolf*, a m. kir. Operaház karnagya. Az előadás, a hangversenyprogramra való tekintettel, kivételesen fél órákor kezdődik.

**** Perosi kilépése a papi rendből.** A párisi *Temps orator* ad hírt, hogy *Perosi*, a *Lázár üdvözlése* című aratorium szerzője, kilép a papi rendből, hogy egészen a zeneszerzői pályának szentelhesse magát. A *Temps* híre még megerősítésre vár, de némi valószínűség má az azért is van ennek a hírnek, mert *Perosi* a tél során, mint arról annak idején megemlékeztünk, kihaltatáson volt a pápánál s engedélyt kért a szent atyától arra, hogy a színpad számára egy bibliai tárgyú zenedrámat írasson, de a szent atya nem teljesítette a fiatal pap kérését.

**** Nincs restancia.** Az Országos Színész Egyesület központi tanácsa, amelynek legutóbbi üléséről már közzé tettünk tudósítást, a beérkezett összes ügyeket elintézte úgy, hogy a tanács május haváig nem is tart ülést. *Havi Lajos*, *Zoltán Gyula*, *Fekete Béla* és *Hevesy József*, akik legutóbb megkapták a színgazdái engedélyeket, már szervezik is társulataikat. Ez nagyon örömdetes s mai szomorú viszonyok közt, amikor közel négyezer vidéki színész maradt a nyárra szerződés nélkül.

**** Lindh Marcella Berlinben.** *Lindh* Marcella a berlini *Beethoven*-teremben a napokban hangversenyt rendez. A nagy énekművésznő, aki férje révén budapesti asszony, ezúttal először mutatja be magát a berlini közönségnek.

**** Az Operaház előadása otthon.** A magyar királyi Operaházban holnap (pénteken) este *Mader* balletje, a *She* kerül színre. A *Telefon Hírmondó* az előadást közvetíteni fogja s így az előfizetők otthon is végig halgathatják. Opera után 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylóban.

**** A városi ügészi szinkörben** április 16-án, vasárnap két népies előadás lesz félhétváradal. A szinkörben tartandó francia előadások műsorát és a jegyek árát vasárnap közli az igazgatóság a közönséggel, amikor az elővételi pénztár is megnyílik.

MŰVÉSZET.

□ **A király szecesszionista képekről.** A bécsi szecesszionisták kiállításán tegnap megjelent a király is és érdeklődve nézte végig a témérdek modern szemlelben festett képeket. Ugy látszik, hogy a királyban a szecesszionista művek csak bizarr impressziókat kellettek, mert az egyik munka előtt (*Lenz* ultramarinkék képe volt) így szólt a szárnyszegédhez:

— No de milyen színeket látnak ezek az emberek!

A szárnyszegédnek természetesen ugyanez volt a véleménye a szecesszióról.

□ **A birkapktor röpirata.** Merges kis füzet jelent meg ma a könyvpiacokon, névtelenül, de a füzet tartalmából kiviláglik, hogy a szerzője *Pállik Béla*. *Pállik* ebben az írásban erősen nekivont *Hock* Jánosnak, amiért hogy *Hock* a *Művészeti reform* című könyvében többféle váddal illette őt. *Pállik* témérdek tanura és okmányra hivatkozik e vádakkal szemben, egyúttal azonban a bibliai és klasszikus citátumok rengeteg kézzelvetelvort neki *Hock*nak s oly hangon beszél vele, hogy a füzet valószínűleg sajtópert fog maga után vonni. A rövid időn át pihent művészeti zenéből úgy látszik újra feléled s alkalmas arra, hogy a közönség nagyobb műszeretere buzduljon, azonfelül éles stíljük új, a hazai sajtóban szokatlan s eddig félve került rászútkos hangot honosítanak meg. Szeretjük a művészeti polemikákat, de csak akkor, ha irodalmi nyelven folynak. Ellentmondást nem tűrő állításokkal csak egymásra vadulnak az emberek s ebben a látványban kevés embernek telik öröme. Szeretnők, ha ezek az ügyek végre az igazság értelmében tisztázódna s a személyi kérdésekről kiki higadt fővel áttérne a művészet ügyeire, amelyeknek előremozdítása mindnyájunknak közös célja.

□ **Félicien Rops.** Brüsszelben a minap árvereztek el *Félicien Rops*nak, a briliáns párisi rajzoló-nak művészi hagyatékát, illetve munkáinak kiadói jogát. A jogot egy párisi kiadó tizenkétezer frakon vette meg. *Rops* tollrajzai és rézkarcai most új díszes kiadásban fognak megjelenni.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Szabad Lyceum** tegnap fejezte be 1898-99-ik évi folyamát a *Fatermelő és fakereskedő hivatalnokok országos egyesületében* dr. *Pap József* egyetemi magántanárnak *A kereskedelmi jog köréből* tartott előadás sorozatával. A Szabad Lyceum ez idei közgyűlést április 30-án délelőtt 11 órákor tartja az Akadémia kis üléstermében, alkalmi előadással kapcsolatban.

Alsófehérmegye.

Irta: *Solymosi Elek*.

Budapest, április 13.

Alotta Alsófehérmegyének, a gyászos emlékü román gócpontnak *Zeyk* Dániel a főispánja, annak a megyének, amelynek területén van *Balázsfalva*, a dákoróman álmod hajdani melegágya, továbbá *Nagy-Enyed*, *Zalánta*, *Abrudbánya*, a 48-iki forradalmi időknek e *golgotái* és amelynek területén még mai napig is él *Severu Axente*: — azóta Alsófehérmegyében a bosszut, a szemrehányást és a gyűlölködést egy isteniesen nagylelkű feledés és kiengesztelődés váltja fel. *Zeyk* Dániel már odáig vitte az ő megyéje román többségét, hogy a nép minden magyar kérdést felkarol, őszintén szeret s a magyarokkal egy sorban küzd az alkotmány sáncai közt. Magam is tanuja voltam, mikor *Nagy-Enyed* — hogy többet ne mondjak — a román nép a *Rákóczi*-indulót hozatta és csárdást táncolt. Meg tudom nevezni azokat a nagyenyedi román legényeket és leányokat, akik vasárnap a táncban nemzeti színű övet és pántlikát viselnek. A millenniumi ünnepségeken a nagyenyedi román polgárság *Kovács Gyula* polgármester vezetése alatt éppen olyan lelkesen tüntetett a magyar állameszme mellett, mint a magyar. Aki ismeri a román ember természetét, az tudja, hogy ezt kényszereszközökkel nem lehet elérni. Ugyde a románok megismerték *Zeyk* Dánielnek s a megye többi vezéreinek a szívét, a becsületét szeretetét és kész volt a politikában oly nagy szerepet játszó fiatol, a feledés. Alsófehérmegye főispánját megértették az ő munkatársai, *Csathó János*, *Török Bertalan* és a többiek mind s ma már el lehet mondani, hogy a 48-iki forradalom legnagyobb temetőjét egy virágos kertté alakították át, amelyben a magyar rózsák a román bizsifókókkal élnek. Nem lehet

tagadni, hogy ez felette nagy siker és páratlan eredmény.

A politikai pacifikáció nagy munkájával és annak részleteivel most nem foglalkozom, de e helyett megragadok egy időszerű alkalmat, melyet a megye monografiájának most megjelent lapjai tesznek érdekessé. Mert amit előrebocsátottam, az csak arra való volt, hogy előlegesen megismerkedhessünk azzal a férfival, aki e nagy munkát a megyét és Magyarországot történetirőit megajándékozta. A *Zeyk* érdeme, hogy e monografiában megszólalt *Szilágyi Farkas*, a kitűnő krónikás, és *Moldován Gergely*, a nagy transylvano-magyarista.

Nagy irodalmi kínoset képvisel *Alsó-Fehérmegye* monografiájának páratlan gondtal szerkesztett ama része, mely a román néppel foglalkozik. Ezt a részt *Moldován Gergely*, kolozsvári egyetemi tanár írta, az a *Moldován*, aki maga is román ember s akinek tudományánál csak magyar hazaszeretete nagyobb.

Moldován magyar hazaszeretete valóban ideális és a perverz nemzetiségi teóriák közepett is oly bölcs alapokon nyomatodott meg, hogy azt nyíltan dicserni blaszfémiaának tetszethetné, ha ugyan el lehetne tekinteni a magyar-román kérdés elhanyagolt voltától. De mert ez nem lehetséges, nyilván kell tartanunk azokat a román hazafiakat, akiknek jellemébe feltétlenül megbizhatunk. Apellálunk a román politikai kalandorok által telekürtölt európai sajtónak ama részére, amely fél tud emelkedni a tárgyilagosságra kritikáit erkölcesének színvonalára. Az a sajtó meggyőződhet róla, hogy *Moldován* ur a szóban levő legújabb műve tanúsága szerint tiszta román, tele a legtermészetesebb, mondhatnám, sovinsztikus és tüzes fajszeretettel s olyan hazafi, aki a magyar hazafiságot becsületlen ősszhangba tudja hozni a románságával. A külföldi sajtó, de különösen a *Tribunák* meggyőződhet róla, hogy a *Moldován* urt való magyar lelkesség és soha sem lehet olyan elfajzott, hogy egy renegátnak — amint ők nevezik *Moldován* urat — jelentőséget tudjon adni. A *Tribunák* beláthatják, hogy amikor ők rossz románok és malomalatti politikusok, akkor *Moldován* ur valódi tudós, igaz román és jó hazafi.

A monografiára visszatérve, örömmel regisztrálhatjuk, hogy az *Alsófehér vármegye román népe* című külön lenyomat, melyet a tudós író oly szerényen csak néprajzi tanulmánynak nevez, az e fajta irodalomnak valóságos remeke. Aki abban a helyzetben van, hogy ismeri *Alsófehérmegye* román népet s elolvassa *Moldován* ur könyvét, az e könyvről csak az igaz hódolat hangján beszélhet. Ilyen tárgyilagossággal csak nagy írők beszélhetnek.

Moldován ur mindenkit meg tud győzni. Világosan mutatja ki, hogy a román történet- és egyházi írók állítása, mintha a románság *Dáciában* alakult volna s a mai *Erdélyből* bocsátott volna ki rajukat s innen vándorolt volna a *Balkánba*, — merőben önkényes. *Moldován* ur nem fog rá a román népre nagyozólásból oly dolgokat, amelyek, mint magukat lejárt és neveléses rómaiaskodások ismeretek, sőt félreismertetlen zavalléival mondja el — a többek közt például azt — hogy „a román népnek nincs hőskölteménye, mert ilyenek csak nagy és dicső multu népek dicsekedhetnek.” A román nem pózoltatja a tudós, hanem e helyett meggyőzően bizonyítja be és mutatja ki az ő erkölceseit az irodalomból, a nép költészetéből, annak dalaiból, példabeszédeiből, sőt még babonájából is. Egyzszóval, aki *Moldován* urnak ez ugynevezett néprajzi tanulmányát elolvassa, annak a hitvány, haszonleső agitátoroktól félre nem vezetett román népet meg kell szeretnie.

És ha ez így van, azt kérdezzük *Rács* ügyvéd urtól és *Lukács* román lelkész urtól, hogy vajon ki a renegát, ők-e, vagy *Moldován* ur? Az eldöntéshez nem kell nagy ítélőképeség, mert aki nem akar együgyűnek látszani, annak be kell ismernie, hogy ha valaki — mint *Rács* és *Lukács* ur is — *Romániát* és *Erdélyt* *Oroszország* karjaiba akarja kergetni, az maga a renegát, ha ugyan erre nézve ilyen enyhe kifejezés elég lehetne.

EGYESÜLETEK.

(Az Országos Ipari Egyesület) végrehajtó bizottsága folyó hó 11-én *Matkovics Sándor* elnökölete alatt ülést tartott, amelyen a folyó ügyeken kívül foglalkozott az acetyléngáz előállítását és felhasználását ügyében a kereskedelemiügyi miniszter által véleményadás végett megküldött szabályrendelettervezettel. A bizottság elhatározta, hogy az illetékes szakörök véleményét bekéri és esetleg, ha szükségesnek mutatkozik, szakérteletet hí össze, melynek meghallgatása után lesz a felterjesztés a miniszterhez megteendő. Egy helybeli éneknek a benzínmotorokhoz szükséges benzín adómentes beszerzésének kieszközölésére vonatkozó kérvénye az előzetes információk beérkezése után a szűksérhez képest fog

tárgyalás alá vétet. A bizottság határozata folytatán az egyesület 100 márká alapítvánnyal belép a *müncheni magyar segélyegylet* alapító tagjai közé. Végül döntött a bizottság az évenként kiadásra kerülő dísz- és munkasermekre beérkezett pályázatok fölött. Kiadatik 1 arany, 14 ezüst, 6 bronz díszérem és 23 munkasérem. Előnk előterjesztésére még az állami kedvezményekről szóló törvény megújításának előkészítése ügyében teendő lépésekről határozott a bizottság.

(Uj bélyeggyűjtő-egyesület.) Több fővárosi bélyeggyűjtő a Sztanoi-kávéház külterében péntek este érkezőt tartott, amelyen elhatározta, hogy *Hungaria Magyar Bélyeggyűjtő Kör* című új egyesület alakít. Az alapszabályok kidolgozására *Dobsa László* egyetemi tanárságát és *Peri Tivadart* bízták meg. A legközelebbi értekezletet jövő pénteken tartják.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A Magyar Jogászegylet e hó 15-én szombaton este 6 órakor az ügyvédi kamara helyiségében teljes ülést tart, melyen dr. *Márvos Dezső* tart előadást a címen: *A Corpus Juris Hungarici és a magyar jogi kodifikáció.*

§§ A nyíregyházi apostol. Ma kezdte meg a nyíregyházi törvényszék a Várkonyi-pör tárgyalását. A törvényszék elnöke: *Megegy Géza*, szavazóbírák: *Kovács István* és *Kállay Miklós*, ügyész: *Szakszay György*. A pör iránt, — mint nyíregyházi tudósítónk táviratozza, — nem valami nagy az érdeklődés. Várkonyi István, a független szocializmus megalapítója, védő nélkül jelent meg a bírák előtt. Főlőpése ropant visszataszító, folyton közbeszól és nyilatkozni akar. Az elnök száz, kétszáz, végül ötszáz forint pénzbüntetéssel sújtotta tisztelatlensége miatt. Várkonyi erre az elnök eljárását erőszakosnak nevezte, azért hat órai vasra ítélte az elnök. Amikor fölmutatták neki azokat a leveleket, amelyeket ő a földművesekhez írt, nem akarta megnézni őket. Erre az elnök az őrrel burocoltatta Várkonyit az asztalhoz. A vizsgálati jegyzőkönyveket annak idején nem írta alá, mert nem tartotta ügyében illetékesnek a nyíregyházi törvényszéket. Az elvtársaihoz írt levelei, amelyek fölőlvastak, hemzsegek a müproletarizmus frazisaival, egyébként kijelentette, hogy nem ő írta ezeket a leveleket. A beidézett huszonkilenc tanu közül tizenegyet hallgattak ki. Érdekes volt *Vincze János* vallomása.

— Kérem — szólta a tanu — én féltem a törvénytől, de Várkonyi fölvtárs megnyugtatót. Azt mondta, hogy a királynak két millió embere van, a szocialistáknak pedig három millió.

A tárgyalás, amely vidám epizódokban nem szükülködik, holnap folytatják.

§§ A városnéző szennyező. A Szekesfejevártot megjelenő *Fejérmegyei Napló* 1897. tavaszán hosszú cikksorozatban támadta meg a városi közigazgatás egyes korszakait, a polgármestertől lefelé egészen *Paulovics Ferenc* katonai nyilvántartóig. *Paulovics Ferenc*ről nagyon súlyos természetű vádak foglaltak ebben a cikkben. *Paulovics* — ugymond a cikk — a hadkötelesek apró, egy-két napos büntetését pénzért elengedte. Akinek nem volt pénze, az két-három nappal halálta meg az elnéző hivatalnok szíveségét. Sőt arról is beszélt a városban, hogy *Paulovics* szőlőjében csupa hadkötelesek dolgoznak, akikre ilyen hasznos büntetést szabott ki *Paulovics ténser*. Amikor a cikk-sorozat és a fegyelmi vizsgálatok okozta általános izgatottság lecsillapodott, *Paulovics* sajtópört indított a cikkért *Németh Ödön* ellen. A sajtóügyi vizsgálat folyama alatt azonban *Paulovics Ferenc* meghalt. Helyette már most a főügyesség indította meg a sajtópört közhivatalnok megrágalmazása címen.

Ma volt ebben az ügyben az esküdtészi tárgyalás a budapesti büntető törvényszéken *Zsitvay* Leo elnöke alatt. Szavazóbírák *Cseke* és *Madarassy* voltak, a jegyzőkönyvet dr. *Rév László* vezette. A főügyességét dr. *Nánessy János* királyi alügyész képviselte, a vádlott szerkesztő pedig dr. *Günther Antal* védte. Az esküdtészek megalakítása után a vádlevelet és az inkrimínált cikkeket olvasták fel. Ezután kihallgatta az elnök *Németh Ödön*et, aki azt mondta, hogy a cikket ő írta és érte a felelősséget elvállalja, mert a cikk írásakor a közérdek vezette. Dr. *Günther Antal* az a kérelmet terjeszti elő, hogy a törvényszék engedje meg a cikkben állított dolgok valódiságának a bizonyítását és e célból halgassa ki a mai tárgyalásra elhozott tanukat. A törvényszék helyt ad a tanukihallgatásnak és megengedi azt is, hogy a szekesfejevári katonai nyilvántartási iroda iratait felolvassák. A tanuk, hat két-máandis gazaember, meglepő vallomást tettek. Egytől-egyig azt bizonyították, hogy ők tragyát hordtak és más mezsei munkát végeztek *Paulovics*nak annak a fejében, hogy nem büntetett meg őket a jelentkezésnél elkövetett mulasztásokért. Aután az iratok felolvasása következett. Kitűnt, hogy *Paulovics* nem nagy rendet tartott hivatalában sem. Ezután *Nánessy János* kir. alügyész emelkedett fel szólásra és vadsbeszéd helyett csupán annyit mondott, hogy az esküdték az előttük felderített tényállás szerint igazságos ítéletet hozzanak. Dr. *Günther Antal* védő köszönetet mondott ezért az ügyésznek és ismeretve a vidéki közigazgatás mizériáit, védenő

résére felmentést kért. *Zsitvay* Leo elnöki reszméjében is tart a megváltozott helyzetre és az esküdték rövid negyedórát tanácskozás után csakugyan *egyhangulag felmentő verdiktet hoztak*. Ezek után a törvényszék felmentő ítéletét hirdették ki, amely a kincstárt marasztalja el a költségek viselésében. A törvényszék az iratokat hivatalból felterjeszti a belügyminiszterhez további eljárás végett.

TÁVIRATOK.

A számoi véres konfliktus.

Washington, április 13.

A számoi híreket itt nagy aggodalommal fogadják. Az angol nagykövet rendkívül sajnálja, hogy a kollízió éppen akkor támadt, mikor ő már azt remélte, hogy a kérdés a megoldás útjára jut. A brit hivatalnokok azonban biznak benne, hogy van még kilátás a megegyezésre. A diplomáciai körökben mindenütt komolyan veszik a számoi híreket. Kijelentik, hogy éles ellentétek vannak az angol és a német külügyi hivatal között a bizottság elutasására nézve. Anglia új ellenvetéseket támasztott, még pedig olyan bonyolult természetűeket, amelyek távirati uton el nem intézhetők. Németország a dolgok ilyenlét állása mellett jogosultnak tartja, hogy késlekedik még biztosának a kinevezésével. Az egész számoi kérdés most már nem a három hatalmasság ügye, hanem Németországé és Angliáé. A számoi híreket az amerikai kormány és az egyes miniszteriumok csaknem megdöbbenéssel fogadják. A felsőbb hivatalos körök nem akarnak a kérdéstről nyilatkozni.

New York, április 13.

Chambers főbíró itt lakó bátyjának március 23. ról levelet írt, amelyben elmondja, milyen körülmények között választották királylyá *Tanut* és azt a meggyőződését fejezi ki, hogy jogszerűen eszelekedett. Mindazáltal elismeri, hogy állása nagyon nehéz, mert három nagyhatalmasságnak a képviselője és ennél fogva a dolgok tulajdonképpen állásáról nem mondhat ítéletet.

Berlin, április 13.

A birodalomgyűlés elnöksége a konzervatívoktól, a centrumtól és a nemzeti szabadelvűektől aláírt interpellációt kapott, amelyben azt kérdezik a birodalmi kancellártól, hajlandó-e a németek érdekeit súlyosan sértő számoi eseményekről és azokról az intézkedésekről, amelyeket a kormány tett vagy tenni szándékozik, fölvilágosítást adni.

New York, április 13.

Washingtonból érkezett jelentés szerint Anglia, ha szükséges lesz, Új-Zeland ajánlatára onnan valószínűleg egy ezed katonaságot fog Apia-ba küldeni. Mindazáltal a washingtoni kormány azt hiszi, hogy nincs ok izgatottságra. A német kormány a spanyol-amerikai háború alatt nem volt barátságatlan az Unió iránt és azóta sem történt olyasmi, ami hivatalosan panasza adhatott volna ekot. Ez okból az Egyesült-Államok nem hajlandók már eleve is elfogadni azt a fölvetést, hogy a számoi zavarokért csak Németország felelős.

London, április 13.

Az *Associated Press*nek egy képviselője beszélgetett *Choate* amerikai követtel, aki a számoi németek ellen árulás miatt emelt vádra azt mondta, hogy Számoából érkezett jelentések nem erősítik meg azt az állítást, hogy Németország bele van keverve a legújabb eseményekbe. A vérontásnak arra kellene indítania a három hatalmasságot, hogy a megegyezést sietessék.

London, április 13.

Az összeütközés részleteiről jelentik: Április 1-én Apia mellett amerikai és angol csapatok megróhták a németeket, akik veszedelmes helyzetbe jutottak, amikor egy ágyújuk felmondta a szolgálót. Háromszor futtak takarodót a visszavonulásra, míg végre a csapatok egészen közel férföztek egymáshoz. *Bremann* hadnagyot egy golyó a fején találta, egy másik hadnagynak a lábát furta át egy golyó; egy matrózt agyba-főbe vertek, amíg elajult; amikor magához tért, a rebellesek közül néhányan mellette voltak és egyikük a balfüllét vágta éppen le, ugyanakkor bomba csapott le és az angol matrókot visszafutottak a hajókra.

Berlin, április 13.

A Samoa-konfliktust tegnap kedvezően intézték el. Német- és Angolország között megszűnt a feszültség. Tegnap este az angol nagykövet közölte *Bülow*val *Salisbury* válaszát, hogy az angol kormány hajlandó teljesíteni a német kormány feltételeit. Jól lehet ebben a jegyzékben még nem volt szó a legutolsó összeütközésről, mégis kilátás van arra, hogy ezt a konfliktust is lokalizálni fogják. *Bülow* holnap már felelhetni fog a Samoa interpellációra a birodalomgyűlésen. Az angol nagykövet és *Bülow* tegnap hosszasan

tanácskoztak egymással, később pedig *Bülow* jelentést tett a tárgyalásokról a császárnak, aki éjjelfelkor jött haza a színházról. A *Lokalanzeiger* megerősíti, hogy a tárgyalások eredményre vezettek a berlini angol nagykövet és *Bülow* közt egyfelől, továbbá *Balfour* és gróf *Hatzfeld* londoni német nagykövet között másfelől.

Az összeütközés *Hufnagel* ültetvényén történt, ugyanott, ahol tíz év előtt az amerikai és angol csapatok meg a benszülöttek között vérontás volt. Akkoriban *Hufnagel* a porosz serezzel tüntette ki a német császár, mert a német alattvalókat pártfogásába vette.

Az új amerikai követ a királynál.

Bécs, április 13. Ó felsége ma délután külön kihallgatásán fogadta *Harrist*, az Egyesült-Államok új követét és átvette megbízó levelét.

A görög kormányválság.

Atén, április 13. *Theotokisz* a királylyal való hosszabb tanácskozás után elfogadta a *kabinetalkitásra való megbízást*. Reméli, hogy holnap reggel bemutatja a királynak az új miniszterek névsorát. Hir szerint ő veszi át a belügyi tárcát, *Romanosz* pedig a külügyet.

Athén, április 13. Hir szerint az új kabinet a következőképpen fog megalakulni: *Theotokisz* — elnökség és belügy; *Szinopulosz* — pénzügy; Athos *Romanosz* — külügy; *Kumotdurosz* ezredes — hadügy; *Buduris* — tengerészet; *Karapaolosz* — igazságügy és *Ephthasiós* — vallás- és közoktatásügy. Az új kabinet programja: a királyság új közigazgatási beosztása és állami rendőrség felállítás, azonkívül indítványozni fogja, hogy katonatisztek ne legyenek választhatók a kamara tagjaivá.

A telefon Németországban.

Berlin, április 13. A porosz képviselőházban ma a telefonilletékekről szóló törvényjavaslat tárgyalása során *Podbielski* postaminiszter előadta, hogy a telefonhálózat kiterjedése arra vall, hogy Németország valamennyi ország között elől jár a fejlődésben. Németországban most 172.000 telefonállomás van, amelyeken naponta másfél millió beszélgetés fordul elő, 1898-ban 180 város kapott telefont. Ez évben 250 községet szándékoznak belevonni a telefonhálózatba. A javaslat főelője az illetékek leszállítása a kisebb községekben és falvakban.

Amerika és Franciaország.

Washington, április 13. *Mac Kintley* elnök levelet írt *Loubet* francia köztársasági elnöknek, amelyben nagyon elismerőleg nyilatkozik Franciaország képviselőjének a Spanyolországgal folyt békealkudozások körül kifejtett tevékenységéről.

— Ebben a jó szolgálatban — mondja a levél — az amerikaiak a két nép között való barátság újabb kötélköt látják.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, április 13. (A *Ludapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzések: Buza tavasza 9.18. Buza május—júniusra 8.87. Őszi buza 3.33. Tavasz rozsa 7.79. Tengeri május—júniusra 4.83 forinton.

Bécs, április 13. (A *Budapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése. A *deklarációs magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 357.62 Magyar hitelrészvény 383.—. Angol-Osztrák bank 163.—. Unió bank 307.—. Linderbank 238.75. Bankgyűlés 268.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 364.87 eszaknyugati vasut részv. 253.50. elbavölgyi vasut 267.50. dunagőzhajós részv.—.—. alpesi bányarészvény 243.—. májusi járadék 100.85. osztrák koronajáradék —.—. magyar aranyj.—.—. magyar koronajáradék 97.01 német birodalmi márká februárra 59.02 márciusra —.—. török szerszgyok 60.—. rimamurányi vasut 307.50 déli vasut —.—. dobányrészvény 182.—. Napoleon d'or 9.56/2.

Berlin, április 13. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Négyeszázeles magyar aranyjárdék 100.40. Magyar koronajárdék 97.25. Osztrák hitelrészvény 223.—. Osztrák-magyar államvasut 155.50. Déli vasut 29.10. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.10. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy 216.10. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, április 13. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom*. Osztrák hitelrészvény 223.40. Osztrák-magyar államvasut 155.60. Déli vasut 28.95. Magyar aranyjárdék —.—. Magyar koronajárdék —.—. Osztrák aranyjárdék —.—. Osztrák értisjárdék —.—. Osztrák papírjárdék —.—. Bécsi bankgyűléslet —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Olasz járadék 94.60. Diskontó-bank 194.—. Laura-kohó 239.50. Hartzem 193.60. — Szilárd.

New York, április 13. *Liszt* helyben 2.50. Buza májusra 79.2/2. júliusra 78.2/2. szeptemberre 77.1/2. Tengeri májusra 40.2/2.

Chicago, április 13. Buza márciusra 74.2/2. Tengeri májusra 35.2/2.

KÜLÖNFELEK.

A finn nemzethez.

Bár hitvány zsarnokkézből összetörve
A sárban fetregő oltárképek
Bár az erőszak vijjogó vadölyve
Már-már széttépi készült bennetek,
Bár nektek ront vad gyösedelmi lázba
A hitélző, vakmerőn meggyalázva
Prutális göggel ezt a szavadot —
Testvéreink, ne sirjatok.

Mohlepte tölgynek büszke koronáját
Hányszor tépi szét zugó fergető;
S új lomb takarja mégis minden ágát,
Ha újra ráköszönt a kikelet,
Mohlepte tölgyként élni fog hazátok
Ha új tavasz köszönt mosolyogva rátok
Bilincsbe bár — nincs veszte honotok,
Testvéreink, ne sirjatok.

Nincs veszte addig, míg a tenger árja
Mormogva zúg az ő s fjordok között,
Nem vész el addig, míg a nap sugára
Enyelgve csillog Helsingfors fölött —
Nem vész el addig, míg a tiszta égen
Derült, mosolygó, enyhe nyári éjen
Egyetlenegy csillagláng is ragyog,
Testvéreink — ne sirjatok.

Szilgyi Ferenc.

† I. Napóleon idillje. Tizenhat esztendő kis hadnagyoeska volt Bonaparte Napóleon a La Fère tüzérezredben. Lucien nagybátyjától ajánlólevelet kapván Tardivon ur házába, ez az ismeretség megszerezte neki az ő fatalkori idilljét. Tardivon nagyon megkedvelte a fiatal tisztet, bevezette a féri arisztokrata családokba. A társaságnak mondhatni királynője madame du Colombier volt. Gazdag földbirtokos családból született, kitűnő nevelésben részesült s az akkori idők divatja szerint nagy kedvvel foglalkozott filozófiai kérdésekkel. Napóleon iránt csakhamar erősen érdeklődött, fényes tehetségeit már akkor felismerte és nagy jövőt jósolt neki. Napóleon azonban sokkal inkább kezdett érdeklődni nem sokára az urhölgy leánya, Karolin iránt. A leány éppen annyi idős volt, mint ő, azonkívül végtelenül csinos, szeretetreméltó, jókedvű teremtés. Ő is nagyon megkedvelte a hadnagytot s rövid idő múlva erős vonzalom támadt a fiatalok között. Amikor a Colombier család a városhoz közel lévő birtokára, Basseauxra költözött nyaralni, ott sokkal szabadabban és gyakrabban találkozhattak a szerelmesek, s alig múlt el nap, hogy Napóleon lovon, vagy pajtásának, Sorbirenek kis fogatán meg ne jelent volna. Már mint jegyesek szerepeltek és senkisémet kételkedett abban, hogy a kis idill hamarosan házassággal fog végződni. De a sors másképp határozott. Egy napon a második üteg,

amelyhez Napóleon is tartozott, parancsot kapott, hogy vonuljon be Lyonba, ahol a selyemgyári munkások között lázongás tört ki. A szerelmesek fájó szívvel könyözve bucsúztak el egymástól s a mielőbb való viszontlátásról sémajoztak. Az idő azonban, mint az annyszor megtörtént már, elmosta kisé emléküket, amikor multak a hónapok és csak nem találkozhattak. Egyszer, vagy öt esztendővel később, mintha az idill föl akart volna éledni. Az 1791-ik esztendőben Napóleon Valenceba érkezett és pedig már mint főhadnagy. Rögön kiment Basseauxba, ahol mindent a régi állapotban talált. Szeretettel fogadták, de a multat nem lehetett több felidézni. Keresték a régi hangot, a régi álmokat, újra tépték együtt a virágot, a cseresnyét, ami nekik egykor olyan nagy gyönyörűséget szerzett, de valami válaszfal volt közöttük, valami huzta őket széjjel egymástól s valósággal megkönnyebbülés volt mindkettőjük számára, amikor Napóleon végre odahagyta Valence-t. Egy esztendő múlva Karolin kisasszony Breneuz földbirtokos urat követte az oltárhoz, majd az Isère departementben lévő hasonló kastélyba nem is sejtve, hogy egy császárnéi koronát vetett el magától.

† A különös számtanócsos ur. Mindig fel fog tudni jegyezni a krónikás, olyan derék halandókat, akiknek megadatott a sorstól az a ritka képesség, hogy az isten földi helytartóival, császárokkal, királyokkal minden felsz nélkül felszetenül tudnak csevegni. Eddig legalább mindig tudott följegyezni a krónikás ilyen tehetséges halandókat. Egy ilyen följegyzést közül egyik németországi lap a következőkben: IV. Frigyes Vilmos kíséretében volt egy öreg számtanócsos, aki a későbbi I. Vilmos császárhoz így szólott egykor:

— Királyi fenség, ime a szövetséges népek fáradozásai hiábavalók voltak, ő felsége nem fogadta el. A porosz királynak egyszer mégis csak el kell fogadnia a császári koronát, sőt bátorokdómán még az esztendő is jelezni, amikor ez be fog következni.

A porosz trónörökös bővebb felvilágosítást kért, mire a számtanócsos papírost, ceruzát vett elő és a következőképpen támogatta állítását:

— Most 1849-et írunk. Veszem ezt a számot és a számjegyeket oszlopba írom, így:

1
8
4
9

Most huzok egy vonást, így: — és megállapítom, hogy 1871-ben fogadja el a császári koronát egy porosz király.

Néhány esztendő múlva, amikor a császár proklamáció Versaillesban már megtörtént, véletlenül észretalálkozott I. Vilmos császár az öreg számtanócsossal. Megszólítja:

anyját, csak magát áltatta volna vele. Fejlődő vonzalmának, melynek mindjobban növekvő erejét most már nem tagadhata el, egész más irányba állította horoszkopját, úgy, hogy az a föltevés, hogy Edithet ő nőül vehetné, neki magának is furesán hangzott volna. Jól ismerte anyja nézeteit, élet- és világlátását, sokkal jobban el volt tőkéve neki engedelmeskedni, bizonyos tekintetben sokkal nagyobbra tartotta maga-magát is, mintsem eszébe is jusszon arra gondolni, hogy Edithet nőül vegye. Ej, utóvégre mégis csak elvált asszony s melyik férfi olyan előítélet nélküli, hogy könnyedén tullegye magát ezen; nem is rangbeli, s Györgyöt nem azért nevelétek erősen konzervatív levegőben, hogy ezt is figyelembe ne vegye; még hozzá zsidó is: ha éppen filozófálni akart volna fölötte, tisztába jött volna vele, hogy milyen tartalmatlan lényegében ez a szó; kétezer év óta azonban sokkal több szenny és gyalázat tapadt hozzá, mintsem az ő finnyás izlése fel ne akadt volna rajta. Száz ok szólt ellene, mellette legfőbb egy: szívének csirázó hevülése, amelynek még nem volt tiszta tudatában. Edithnek magas egyéni értékét felismerte s nem tartotta elfogultnak ítéletét, hogy esupa szépet, többet: magasztosat és főnséget látott benne. Megérezte benne azt is, mint hajlik Edith lassankint hozzá és sokkal nagyobbra becsülte, mintsem távolról is arra gondolt volna, hogy e vonzódás nem esupa tiszta forrásból is eredhet s akármiféle mellékes gondolatall össze lehet kötvé. Magának megengedte, hogy a becsületes szerelem kitűzött célja nélkül közeledjek Edithhez, neki nem tudta volna megbocsátani, ha megtudja, hogy pusztán e házasság kedvéért igyekszik meghódítani. De a György hite szerint Edith nem is gondol házasságra, se vele, se mással. Minék is gondolna? Valószínűleg ő még nála is kevesebbet elmékedik s nem érez egyebet, mint amit ő: hogy milyen édes dolog mellette lenni, a szavát hallgatni, a szemébe nézni. Egyéb semmit.

Szürkülni kezdett, mikor Edithék lakásához.

— Nos öreg barátom, nagyon örülök, hogy találkoztunk egyszer megint. Az ön egykori számítása helyes volt, ki tudná-e most már számítani, hogy mikor halok meg?

— Felsőg, hódolattal esedezem, ne kelljen nekem ezt kiszámítani. Ki tudná ugyan számítani, de nem szivesen tenném.

A császár azonban ráparancsolt, engedelmeskednie kellett. Ujra elővette papírját és ceruzáját és így beszélt:

— Felsőgéd 1871-ben lett császárrá. Régi metódusom szerint egymás alá írom a számokat, így:

1
8
7
1

huzok egy vonást, így: — és megállapítom, hogy 1888-ban szólítja magához

Felsőgedet az Ur.

I. Vilmos császár csakugyan 1888-ban halt meg, de a számtanócsos urtól ez még sem volt szép, hogy így a szemébe mondta a kérlelhetetlen valót.

† A trójai ló az ujkorban. Amerikában és Angolországban vannak a legjobb detektívek, de úgy látszik, a legműveltebbek is. Az angol detektívek például nagyon jól ismerik a históriát is egészen a legrégebb korokig visszamenőleg. A londoni detektívek pedig különösen ismerik a trójai ló históriáját. A minap bizonyították be ezt fényesen. Van Londonban a törvény elől bujkáló mindenféle gonosztevőknek egy titkos tanyájuk. Valami keresmafele, ahol meghúzzák magukat, ha nincs munka s isznak és kártyáznak, ha van pénzüik. Ezt a fészket a detektívek a legnagyobb furfanggal sem tudták eddig megközelíteni eredménytelenül. Pompás őrszemek voltak a betyároknak, akik mindig jókor figyelmeztették a cimborákat a veszedelemre. A trójai lóval aztán tulajartak a tolvajok eszén a detektívek. A trójai ló egy nagy butoros kocsit volt, amelyből a rablótanya előt hirtelen tizenkét jól fölfegyverezett markos detektív ugrott le és termelt benn egyszerűen a füstös helyiségben. Nem volt menekvés, mind egy szállig elcsípték a szegény legényeket. Még az őrszemeket is befogták, akik azt vélvén, hogy nincs veszedelem, szintén betértek egy kis italra.

† A modern Zsilip. A Hegedű-utcában, éppen Zsilip ur ablakával szemközti egy csinos hölgyecske lakik. Zsilip urat tegnap rajtakapta a felesége, amint az ablakból átintetgetett neki.

Ráférdmet a férjére:

— Mi ez?

— Ez telegrafálás, drót nélkül — válaszólt nyugodtan Zsilip.

REGÉNY.

Edith bosszuja.

(22) — REGÉNY. —

Írta: SZÁNTÓ KÁLMÁN.

— Nem, mama, ismered ebbeli nézeteim. A férfi akkor házassodik mindig, mikor legértékesebbnek tudja magát. Én még koránisem tartok ott s azt hiszem, ha most tenném, sokat mulasztanék.

— Csak végképp el ne mulaszod. De ha választani fogsz, igéred ugy-e, hogy kikéred tanácsomat?

— Még többet is: beleegyezésedet. Azt hiszed, egy pillanatig is elfelejtem, mivel tartozom neked? Sohasem fogok választani megengedésed nélkül.

— Megígéred? komolyan?

— Kész szívvel. Akarsz még többet?

— Ha megengeded, hogy keressek. Ha találnék, aki teljesen, tökéletesen minden tekintetben megfelel? — megengeded?

— Ha örömet szerez!

— De igen, nagyon!

György megnézte az óráját s eszébe jutott, hogy ilyenkor be szokott nézni Edithhez.

HETEDIK FEJEZET.

Az imdók.

Egész jóhiszeműleg indult Edithhez; ritka napot mulasztott most már nála s ez a jóhiszeműségre méltósága is volt maga előtt. Ha anyja direkt Edith után kérdezősködik nála, nagyon meglepte volna, hogy ilyen eshetőségre még csak gondolhat is. S nem is az

ért. Már nem kellett se különösen bejelenteni, se bevezetni. Az előszobában levették felöltőjét s benyitott. Végigment a megvilágított szobák egész során, míg az Edithébe ért. A kis sarokasztal — a mellett szoktak többnyire üldögelni — fehér abroszszal volt leterítve, rajta két nagy karostartó égő gyertyákkal, azelőtt állt Edith, összekulcsolt kézzel, s zemei imára hunyva. György lépteit elnyelte a vastag futószőnyeg s a nő nem vette észre jövetelét. Ő pedig megállt az ajtóban s onnan nézte. Akárki mást könnyen ironiára gerjesztett volna, őt azonban sokkal vallásosabb érzésben növelték, mint hogy ne tudta volna teljesen méltányolni. Mikor a hölgy fölvetette tekintetét s meglátta, zemeiben megütődés volt s kissé el is pirult. Ki tudja, imájában egy pillanatig nem gondolt-e arra, aki éppen előtte állt.

— Bocsánat, szölt György közelebb lépve, megzavartam áhitatában; imádkozott.

— Igen, de már végeztem is; üljön le.

— Nagyon vallásos maga?

— Nem tudom. Azt hiszem kevésbé, mint egy nőhöz illik, de tán még mindig inkább, mint azok a nők, akiket én ismerek. Furesán vagyunk mi ezzel a mi ödvatu hitünkkel, melynek a szabványait semmiképp se tartjuk s amelynek a közösségéhez mégis ragaszkodunk. Lássá, én hiába veszem elő az én ó-kealdea szarkalabakkal teli imakönyvemet, még ha tudok is olvasni benne, nem költ bennem áhitatot, mert nem tudom, mit olvasok. Magamba kell szállnom, s a magam együgyű, minden felekezet nélkül való szavaimmal szólnom a jó istenhez, ha átjatszkodni akarok. Ez a péntek esti gyertyagyújtás sem szerartás, hanem gyermekkori emlék. Az én édes jó anyám, aki olyan korán itt hagyott engem, ez gyújtotta fel így őket minden péntek este s én újra gyermeknek érzem magam, mikor látom szelíd fényüket, fölötte az ő drága aróit és meghatottságát, melylyel engem kézenfogva apámhoz vezetett, hogy meáldjon.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A magyar királyi államvasutak törzshálózatának mozdonyállományát 1899-ben is szaporítják. E célra 1,800,000 forintot vettek előirányzatba. Az 1899. évi megrendelésben 20 darab I. a. sorozatú és 28 darab III. q. sorozatú mozdony szerepel. Az előbbi sorozatú mozdonyok személyvonatokra továbbítanak, az utóbbi sorozatúkat pedig nagyobb terhelésű tehervonatok vontatása céljára rendelik meg.

Magyar tej Konstantinápolyban. Dr. Daványi Ignác földművelésügyi miniszter megbízottainak előnöklele alatt Brassó, Udvarhely, Szében, Kis- és Nagy-Küküllő vármegyék gazdaságosok élénk részvétele mellett értekezlet volt ma Segesvárott Konstantinápolyban magyar tejfel előállítás érdekében. A további teendőket megállapításra három végrehajtó-bizottságot küldött ki az értekezlet, amelyek Segesvár, Brassó és Nagyszében központokkal kezdik meg működésüket. Valószínűleg már az ősszel megindul a hazai fagyasztott tej Keletre való kivitele.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Seifert Ferenc utódlai kereskedő Zombor, Rappaport és Társa kereskedő Bécs, Bruckner János (hagyaték) Franzensbad, Vajmennyest fogyasztási- és termelő szövetkezet Morva-Oszipra, Kastil Ede vegyeskereskedő Prosznitz, Waeh József szállító St. Johann (Kitzbühel mellett) Nardini Domeglio kézműárkereskedő Zára, Singer Jakab kereskedő Nagybánya, Stochel Giuseppe Triest.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 16.50 forint pénzben, 16.75 forint áruban. — Bécsben 16.50 forint pénzben, 16.70 forint áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák, Magyar ökör 1211 darab, magyar tehén 517 darab, szerbiai marha 809 darab, bivaly 24 darab, bika 101 darab, összesen 2662 darab, Gazdasági marhák: Igás- és hizlali való ökör — darab, fejős tehén 133 darab, igás bivaly — darab, tinó 20 darab, bika — darab, tiszó — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 28 főtől 30 főtig, kivételesen — főt, 100 kilonként 616 sulyban, középminőség 24 — főtől 27 főtig, silányabb minőség 20 főtől 23 főtig, Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 29 főtől 31 főtig, kivételesen 32 forintig, középminőség 25 forinttól 28 főtig, silányabb minőség 22 forinttól 24 forintig, Szerb és boszniai ökör leg jobb minőségű 23 forinttól 27 1/2 főtig, kivételesen 29 forintig, silányabb minőségű 18 főtől 22 főtig, Bika jobb minőségű 25 főtől 30 főtig, kivételesen 31 főt, silányabb minőségű 22 főtől 24 forintig, Bivaly 17 főtől 21 főtig, kivételesen — forint, Magyar tehén 20 főtől 26 főtig, Tarka tehén 22 főtől 30 főtig, kivételesen 33 forintig. Gazdasági marhákért: Igás ökör elsőrendű — főtől — forintig; — főtől — forintig páronként, közép — főtől — főtig, — főtől — főtig páronként. Hizlali való ökör felh — főtől — főtig. Fejős tehén keresztzetelt színes 70 főtől 110 főtig darabonként, bonyhádi faj 120 főtől 160 főtig darabonként. Igás bivaly — főtig darabonként. A mai vásárra 500 darabbal több vágómarha hajtatott fel mint a múlt héten, miért is öreg goromba, habár hizott mustra ökrök ára, amelyek különben is mindig nehezen adhatók el, ismét 1/2-1 forinttal hanyatlott 100 kilogrammként. Egyéb minőségek azonban változatlan árakat jegyeznek, mert a szükséglet általában javult. Jófajta bonyhádi fejős tehenekre erősebb, keresztzetetkekre gyengébb kereslet mutatkozott.

Budapesti sertés-konsumvásár. A főrenvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonsumvásár arjgyezése 1899. április 12-én. Készlet 178 darab. Ertekez 371 darab. Összesen 551 darab. Eladatott 345 darab. Maradt 206 darab. — Napj árak: 120-180 kgr. sulyban 46-51 — krajcárig, 220-280 kgr. sulyban 48-51 — krajcárig, 320-380 kgr. sulyban 48-51 — krig. Öreg nehez páronként 400-500 kilos 46-47 krajcárig. Malaok 40-41 krajcárig kilonként. A vásár hangulata lanyha.

Bécsi juhvásár. A mai juhvásáron a felhajtás 2112 darab juh volt. Gyenge üzlet. Árak páronként: kiviteli juh 23.50-24 — forint, selejtes — — — forint, gyapju birka 26 forint, angol 30-35 forinton.

Bécsi szurómarhavásár. A mai vásárra felhöztek 4159 darab borjut, 2479 darab első sertést, 1796 darab levágot sertést, 375 darab levágot juhot és 4045 darab bárányt. Nagy felhajtás, gyenge üzlet. Eladási árak: Levágot borju 36-42 krajcár, elsőrendű 44-45 krajcár, 616 borju 52-58 krajcár, elsőrendű — krajcár, fiatal sertés 40-47 krajcár, levágot nehez sertés 45-50 — krajcár, könnyű sertés — — — kron, elsőrendű süldő 48-54 krajcár, levágot juh 34-44 krajcár, 1000 kilogrammként. Bárány 4-13 forint páronként.

A budapesti gabonafőzde.

Budapest, április 13.

Buzában megnyitáskor nyugodt volt a hangulat. A kínálat mérsékelt volt, a kereslet szűk határok közé szorított. 16,000 méterháza került eladásra változatlan árakon.

Egyéb gabonafajtákban gyenge volt a forgalom.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 80 k. 10 főt 20 k, 100 mm. 79.8 k. 10 főt 15 k, 100 mm. 79.7 k. 10 főt — k, 100 mm. 79 k. 10 főt 05 k, 450 mm. 79 k. 9 főt 85 k, 100 mm. 78 k. 9 főt 85 k, 100 mm. 77.5 k. 9 főt 85 k, 100 mm. 78 k. 9 főt 75 k, 150 mm. 77 k. 9 főt 75 k, 300 mm. 76 k. 9 főt 60 k, 1070 mm. 75.5 k. 9 főt 35 k.

Pestvidéki: 200 mm. 79 k. 9 főt 60 k, 100 mm. 78.5 k. 9 főt 75 k, 100 mm. 76 k. 9 főt 37 1/2 k.

Felsőtiszavidéki: 400 mm. 79.5 k. 9 főt 95 k, 100 mm. 78.5 k. 9 főt 55 k, 100 mm. 78 k. 9 főt 55 k.

Tolnai: 1800 mm. 76.5 k. 9 főt 55 k.

Pancsovai: 2050 mm. 74.5 k. 9 főt 90 k.

Román: 5600 mm. 79.5 k. 7 főt 82 1/2 k, 1500 mm. 77 k. 6 főt 60 k.

Mind 8 hónapra.

Rozs: 200 mm. 7 főt 50 k, 200 mm. 7.32 1/2 k.

Árpa: 100 mm. 6 főt 60 k, 100 mm. 6 főt 39 k, 100 mm. 6 főt 20 k.

Készpénzfizetés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammként.

Table with columns for Buza (u) and various grades of wheat (bánsági, tiszavidéki, pestvidéki, felsővidéki, román, szorb, bolgár) with prices in k and f.

Rozs (u) l. r. 70-72 k. 7.40-7.50 H. R. — k. 7.25-7.40. Árpa (u) l. r. 60-62 k. 6.20-6.35 (előnt) — k. 6.00-7.40.

Zab (u) l. r. 30-41 k. 7.80-8.40 való jót — k. 8.00-7.40. Tengeri (u) bálnászi — k. 4.45-4.55 (u) mán. — k. 4.15-4.45. Repece (u) bálnászi — k. 11.25-12. — k. (u) bálnászi — k. 4.85-4.45.

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Table showing market transactions for various goods like Buza márc-ra, Buza áprilisra, Buza májusra, Buza októberre, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Zab áprilisra, Zab májusra, Zab októberre, Tengeri májusra 99, Tengeri júliusra, Repece augusztusra.

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table showing closing prices for Buza márciusra, Buza áprilisra, Buza májusra, Buza októberre, Rozs áprilisra, Rozs októberre, Tengeri májusra 99, Zab áprilisra, Zab októberre, Repece augusztusra.

Délután fél 1/5 órákor zárul:

Table showing closing prices for Buza áprilisra 99, Buza májusra, Buza októberre, Rozs áprilisra 99, Rozs októberre, Zab áprilisra 99, Zab októberre, Tengeri májusra 99, Repece augusztusra.

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsdén magasabb külföldi és bécsi jegyzésekre a hangulat szilárd volt és az összes nemzetközi értékek arfolyamai javultak. Különösen államvasuti részvényekben élénk kereslet nyilvánult és két forinttal emelkedtek. A zárlat némileg gyengébb maradt. A helyiértékek piacán salgótarjáni kőszénbányarészvények 10 forinttal és közúti vasútrészvények 1 forinttal emelkedtek.

A déli tőzsdén berlini jegyzésekre mérsékelt forgalom mellett az irányzat tartott maradt.

A valuta és ércárak változatlanok.

A helyiértékek piacán a közúti vasúti részvényeket szelvény nélkül adták-vették, a szelvény 10 forintot tett ki.

Az előtőzsde emelkedő.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 384.25-384.50. Osztrák hitelrészvény 350.10-358.70. Osztrák-magyar államvasuti részvény 364.75-366. — Városi villamos vasut 227. — 227.50. Közúti vasúti részvény 392.50. Jelzáloghitelbank 243. —. Salgótarjáni kőszénbányarészvény 575. — 578. — forinton.

A déli tőzsde esendős. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 384. — 384.25. Osztrák hitelrészvény 350. — 358.25. Osztrák-magyar államvasúti részvény 365. — 365.25. Ipar- és kereskedelmi bank részv. 102.50. Jelzálogbank 242.80-243.25.

243.25. Leszámlítóbank részvény 258. — 258.25. Rimamurányi vasúti részvény 309.25-309.50. Dél. vasut 63.50-64. —. Közúti vasut részvény 382. — 382.25 forinton.

Az utótőzsde irányzata magasabb külföldi jegyzésekre mérsékelt forgalom mellett gyenge maradt.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 358.10-357.50. Magyar hitelrészvény 383.25. Rimamurányi vasúti 309-307. —. Osztrák-magyar államvasut 365.10-364.25 forinton.

Délutáni zárlat: Osztrák hitelrészvény 364.70 forinton.

Table titled 'Leszámlító árufolyamok:' listing various banks and their exchange rates, including Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Budapesti bankgyűlés, etc.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Table titled 'Allamadosság.' listing various government bonds and securities like Magyar Államadosság, Osztrák Államadosság, Idegen Államadosság, and their respective values.

Table titled 'Más kölesönk.' listing various exchange rates for different currencies and locations like Bécs, Bécs, Bécs, Bécs.

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Table titled 'Budapesti intézetek kibocsátása.' listing various bank and financial institution issues like Jelzálogbank nyar., Jelzálogbank nyar., Jelzálogbank nyar., etc.

Table listing various bank and financial institution issues like Jelzálogbank nyar., Jelzálogbank nyar., Jelzálogbank nyar., etc.

Elsőbbségi kötvények.

Table listing various bank and financial institution issues like Fővárművelési és tengerhajózási, Magyar-railway I., etc.

Biztosító társaságok részvényei.

Table listing various insurance companies and their shares like Bécsi biztosító társ., Bécsi élet- és kár-, etc.

Bankok részvényei.

Table listing various banks and their shares like Bankgyűlés, Magyar Állam-, etc.

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Table listing various steel mills and machine factories and their shares like Gazdasági gépgyár, Danubius, etc.

Takarékpénztárak részvényei.

Table listing various savings banks and their shares like Bélvárosi, III. kerületi, etc.

Gőzmalmok.

Table listing various steam mills and their shares like Concordia, Mészáros, etc.

Bányák és téglagyárak részvényei.

Table listing various mines and brick factories and their shares like Kőbánya gőz-, Kő-szén-, etc.

Különböző vállalatok részvényei.

Table with columns for company names (e.g., Károlyi szerződés, Polgári szerződés) and their respective share values.

Közléskénti vállalatok részvényei.

Table listing companies like Újpesti közúti vas, Ideiglenes részv., and their share values.

Sorsjegyek.

Table listing various lottery tickets (Magyar vöröskereszt, Ujgyan osztr. felb., etc.) and their values.

Pénznekem.

Table listing financial instruments like Német bankjegy, Olasz líra, and their values.

Külföldi váltók (látra).

Table listing exchange rates for various cities like Amsterdam, London, and New York.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table listing various bonds and certificates (Aranyjárdék, Koronajárdék, etc.) and their values.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzlet árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árformákat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna 42.—52.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 37.—39.— forint, Vörös erdőlyi... Vörös bánági... forint, Középszemű 40.—45.—, Nagyszemű 45.—50.—, Disznósír: budapesti 54.—, 64.50 forint, vidéki... frt. Tábla-szalonna: légenszáritott vidéki... városi 4 darabos 47.—47.50 forint, 8 darabos 49.50—50.— forint, füstölt 50.50—51.50 forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség... forint, 120 darabos 9.25—9.50 forint, 100 darabos 10.—10.25 forint, 85 darabos 13.—13.25 forint azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 8.25—8.50 forint, 100 darabos 9.50—9.75 forint, 85 darabos 13.—13.25 forint. Szilvaiz: szlavyánai 13.—14.50 forint, szerbiai 12.—13.— forint azonnali való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde az északnyugati vasut osztraléka-knak közzétételére szilárd.

A déli tőzsdén korlátozott határok közt mozog az üzlet, mert Berlinből gyengülésről adott hírt a táviró. A spekuláció erre tartózkodó lett.

A zárlat csendes.

Bécs, április 13. (Magyar értékek zárata.) 4% arany járdék 119.60. Tiszai és szegedi kölesön sorajegy 138.26. Magyar vasuti kölesön ezüstben 101.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.20. Magyar leszámítóló és pénzváltóbank 257.—. Rimaurányi vasműrészvény 307.25. Magyar koronajárdék 97.30. 4%-os Magyar földterem. kötvény 95.85. Magyar hitelbank részvény 383.—. Magyar nyeremény kölesön sorsjegy 163.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 186.50. Magyar kereskedelmi bank 1398. Gyengébb.

Bécs, április 13. (Osztrák értékek zárata.) 4 2/2% papírjárdék 100.85. 4%-os osztrák aranyjárdék 119.90. 1860-iki sorsjegy 139.70. Osztrák hitelsorsjegy 199.—. Angol-osztrák bank 153.—. Bécsi bankjegysűlet 268.25. Osztrák-magyar bank 918.—. Déli vasut 63.—. Dunagőzhajózási részvény 448.—. Dohányrészvény 132.25. Császári és királyi arany 5.70.—. Német bankváltó 59.02. 4 2/2% ezüst járdék 100.50. Osztrák koronajárdék 100.65. 1864-iki sorsjegy 194.75. Osztrák hitelintézeti részvény 357.75. Unionbank 308.—. Osztrák Linderbank 238.75. Osztrák-magyar államvasut 385.—. Elbavölgyi vasut 267.50. Alpési bányarészvény 242.80. 30 frankos arany 8.56 1/2. Londoni váltóár 120.70. Bécsi tramway 504.—. Az irányzat gyengébb.

Külföldi értéktőzsdek.

Berlin, április 13. (Tőzsdei tudósítás.) Megnyitáskor a számai hírek elkedvelten lettek a tőzsdén. A legtöbb értékpapírok alacsonyabb árfolyamok mellett várakozó magatartást mutattak. Később helyértékben javult az irányzat. Államvasut Bécsre emelkedett, ugyancsak Elbavölgyi vasut az osztrák határa alatt. A líbbeck-bücheni részvények is javultak a 7 1/4 százalékos osztaléka. Magánleszámítolási kamatláb 3 3/4%.

Berlin, április 13. (Zárlat.) 4 2/2% os papírjárdék 101.75. 4% osztrák aranyjárdék 101.75. Elbavölgyi vasut 134.75. Magyar koronajárdék 97.30. Osztrák-magyar államvasut 155.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 169.25. Magyar vasut beruházási kölesön 103.10. Alpési bányarészvény —. Disconto-Commandit 193.75. Általános vilamosassági Edison 298.—. Gelsenkirchener 197.—. Laurakohó 236.90. 4 2/2% ezüstjárdék 100.10. 4% magyar aranyjárdék 100.40. Osztrák hitelrészvény 223.40. Déli vasut 29.10. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegy 216.10. 4% uj orosz kölesön 100.25. Török dohányrészvény —. Olasz járdák 94.50. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 180.25. Harpeni 193.75. Az irányzat szilárd.

Páris, április 13. (Zárlat.) 3% francia járdák 101.92. Olasz járdák 94.87. Osztrák-magyar államvasut —. Francia törleszt. járdák —. 4% magyar aranyjárdék 101.—. Török dohányrészvény 284.—. Osztrák Linderbank —. 3 1/2% francia járdák 103.62. Osztrák földhitelintézeti részvény —. Déli vasut —. 4% osztrák aranyjárdék 101.—. Ottomobank 578.—. Párisi bankrészvény 1025. Alpési bányarészvény —. Az irányzat szilárd.

Hamburg, április 13. (Zárlat.) 4 2/2% ezüstjárdék 100.20. 1860. sorsjegy 147.—. Déli vasut 29.—. 4% osztrák aranyjárdék 101.40. Osztrák hitelrészvény 223.10. Osztrák-magyar államvasut 155.25. Olasz járdák 94.40. 4% magyar aranyjárdék 101.35. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, április 13. (Zárlat.) 4 2/2% papírjárdék 100.40. 4% osztrák aranyjárdék 101.70. Magyar koronajárdék 97.25. Osztrák-magyar bank 153.—. Déli vasut 29.10. Elbavölgyi vasut 134.—. Londoni váltóár 204.47. Bécsi bankjegysűlet 134.—. Villamos részvény 161.70. 5% os magyar aranykölesön 85.50. 4 2/2% os ezüstjárdék 100.10. 4% magyar aranyjárdék 100.40. Osztrák hitelrészvény 223.40. Osztrák-magyar államvasut 155.50. Északnyugati vasut —. Bécsi váltóár 169.20. Párisi váltóár 811.—. Unionbank —. Alpési bányarészvény 244.—. Az irányzat gyenge.

Budapest-közbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Április 13. A bizott sertés üzletirányzata változatlan. A) Bizott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű Óreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 47.—47 1/2 krajcár. Óreg közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban) 47.—47 1/2 krajcár. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 50.—51 krajcár. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 49 1/2—50 krajcár. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 48 1/2—49 krajcár. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. Kétség (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. Közép (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 49 1/2—50 krajcár. Közép (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 47.—47 1/2 krajcár. Sertés értékléte zam: 1899. április 12. napján volt készlet 37.116 darab. 1899. évi április 12. napján felhajtott 970 darab. 1899. évi április 12. napján elszállított 322 darab. 1899. április 13. napjára maradt készletben 37.764 darab.

Napirend.

Napir. Péntek, április 14. — Római katolikus: Tibor vt. — Protestáns: Tibor. — Görög-orosz: (április 2.) Titusz. — Zsidó: Ijar 4. — A nap két reggel 4 óra 52 percek. — Nyugszik délután 6 óra 30 percek. — A hold két reggel 7 óra 6 percek. — Nyugszik éjjel 11 óra 30 percek. A miniszterelnök fogad délután 4—5-ig. A fővárosi pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor a régi városbázán. Művészeti bonctani előadás délután 3 órakor az űllői-uti I. bonctani intézetben.

Jóköznevelő előadás a Vízvezetékben a VIII. kertől közjótékonyk-szociális-egylet javára.

A tavaszi nemzeti tárlat ünnepes megnyitása Wieszes Gyula kultuszminiszter által délután 5 órakor. A kiállító művészek lakomája este 9 órakor a Royal-szálló díszteremben. Sorozás a Mária Terézia-kaszárnyában (Üllői-ut) reggel 8 órakor. Sorra kerül az első korosztály az 1201—1400 sorszámmal. Nemzeti Múzeum: Régiség társ. nyitva délelőtt 9—1-ig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők. Iparművészeti múzeum zárva. Országos Képlár és a Van Dyck kiállítás az Akadémiában. Nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelmörtörténeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 2—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár, Keresepesi ut 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Keresepesi ut 20. szám alatt, délelőtt 9 óráig 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig. Technológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 6 órától 12 óráig és délután 3—6-ig. Szabadalmi Levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig. A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10—1-ig. Iparművészeti Múzeum könyvtára nyitva este fél 7 órától fél 9 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig. Délután 3—8-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig. Iparművészeti Múzeum és az iparművészeti társulat állandó bazárja, nyitva délelőtt 9—1-ig. A Hódoló díszfelvonulás. Eisenhut Ferenc órási képe, látható Városliget, Andrásy-ut végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő díj 50 krajcár, gyermekjegy 30 krajcár. Állatkert nyitva egész nap.

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése.

Budapest, április 13. Az időjárás helyzet lényegesen megváltozott, amennyiben a Nagy-Britannia fölé került légnyomás depresszió a délnyugati maximumot egészen leszorította Európa térférről. Ezzel megszűnt a valószínűség annak is, hogy az idő hamarosan szárazságra váljon. Az alacsony nyomású terület Felső-Olaszország környékén a Balkán felső részén ma is megvan. Az idő különösen az Adria mentén s a nyugati partokon esős, a hőmérséklet Közép Európában a normális alatt van. Hasznáknak immár általános volt az eső, Erdélyben azonban eddig kevés esett. A hőmérséklet ugyancsak Erdély kivételével általánoson sülyedt. Küldés: Enyhébb idő várható általános esőzessel.

Vízállás.

Table showing water levels (m. t. s.) for various rivers and locations like Dunán, Tisza, Duna, etc., with columns for date and time.

Advertisement for Herczeg Ferenc's book 'Egy leány története.' (The Story of a Girl). Price: 1 frt 80 kr. Available at 'Budapesti Napló'.

Advertisement for Butor-eladás (Butter) by GÖMÖRI SÁNDOR. 40% cheaper than elsewhere. Lists various butter products and prices.

Advertisement for Neustein-Fülöp kukrozott hashajtó labdacskái (Neustein-Fülöp's coated laxative pills).

